

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu alışma jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Yar. Doç.Dr. Mehmet BİLİR

Üye

Yar.Doç.Dr. Hasan Hüseyin AKSOY

Üye

Yar.Doç.Dr. şakir ıngır

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../...../2007

Prof.Dr.Meral UYSAL

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitim her çağda ve her ÷lkede aydınlığa giden tek yol olmuştur. Yaşadığımız çağın en önemli özelliklerinden biri bilgiye sahip olmak ve bilgiyi üretim süreçlerinde kullanabilmenin ekonomik ve sosyal gelişmede en kritik noktaya sahip olmasıdır. Bu noktadan hareketle mesleki eğitim ve eğitim sistemindeki her değişiklik ÷lkemizin geleceğini direkt olarak etkileyeceği göz ardı edilemeyecek bir gerçektir.

÷lkemizin sahip olduğu insan kaynağı en önemli zenginliklerinden biridir. Bu kaynağın doğru eğitim politikalarıyla yönlendirilmesi ve gelişiminin sürekli olarak sağlanması ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşarak başarıyı yakalamanın biricik yoludur.

Araştırma öğrenci görüşlerine dayalı olarak, 'Sınavsız Geçiş Uygulaması'nın nasıl değerlendirildiğinin ve uygulamaya ilişkin beklentilerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan bulguların, gençlerimize yani ÷lkemizin en önemli insan kaynağına yönelik politika ve uygulamaların daha sağlıklı ve gerçekçi hazırlanmasında yarar sağlayacağı umulmaktadır.

Araştırma sürecinde tez danışmanlığımı üstlenerek her türlü destek ve katkılarını sunan Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin Aksoy'a, tez çalışmamın geliştirilmesinde büyük emek sarf eden Sayın Hocalarım Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bilir ve Yrd. Doç. Dr. Şakir Çinkır'a, çalışmalarım boyunca yardımını esirgemeyen değerli arkadaşım araştırma görevlisi Dr. Binali Tunç'a veri toplama aracının geliştirilmesinde katkıları bulunana Sayın Semiha Günal ve Necla Şahin'e, iyi ve kötü günlerimde manevi desteğini her an hissettiğim sevgili eşim İlhan Çiftçi'ye, aileme ve arkadaşlarıma saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Melek Nurdan Çiftçi

ÖZET
MESLEK YÜKSEK OKULLARINA SINAVSIZ GEÇİŞ UYGULAMASINDAN
YARARLANAN MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM MEZUNU ÖĞRENCİLERİN
GÖRÜŞLERİ

Çiftci, Melek Nurdan

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Hasan Hüseyin Aksoy

Mart 2007, 186 sayfa

Bu çalışmada “meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş” uygulamasından yararlanan meslek lisesi mezunlarının meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasını ve meslek yüksekokullarını nasıl değerlendirdiklerinin, sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili ve eğitimlerine ilişkin beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Genel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evrenini İzmir ilinde yer alan meslek yüksek okullarında, mesleki teknik orta öğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yapmış öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Dokuz Eylül Üniversitesi’ne bağlı meslek yüksekokullarından 201, Ege Üniversitesi’ne bağlı meslek yüksekokullarından 227 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubuna, öğrencilerin görüşlerini değerlendirebilmek için geliştirilen veri toplama aracı uygulanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerle ilgili demografik bilgiler, ikinci bölüm ise sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili ifadeler içermektedir. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Araştırmaya katılan 220 bayan, 208 erkek öğrencinin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi düşüktür. Öğrencilerin % 82,9’u ÖSS’ye katılmış, %43,7’si sınava hazırlanmak için dersane ya da kursa gitmiştir. Öğrencilerin yarıya yakını sınavsız geçiş uygulaması olmasaydı meslek yüksekokuluna gelmek istemeyeceğini belirtmiş, %60’ı ÖSS’de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğrenim programını kazanabileceğini ifade etmiş, uygulamadan yararlanmalarının en önemli nedenin dikey geçiş sınavı ile dört

yıllık yükseköğretim programlarına yerleşmek olduğunu, uygulamanın yüksek öğretimle ilgili beklentilerini karşılamadığını belirtmişlerdir.

ABSTRACT

The Views Of Students Who Benefit From The Right For Admission Without Examination To Vocational Higher Schools

Çiftci, Melek Nurdan

Educational Administration, Supervision, Planning and Economics

Adviser: Hasan Hüseyin Aksoy Assist. Prof.

March 2007, 192 pages

Sixteenth National Education Assembly has been held as the “Occupational Technical Education Assembly” as a part of the work for increasing the attractiveness of occupational technical education and needed human resources in Turkey. Some of the decisions made as results of the assembly have been realized with law no 4720. With changes in this law, therefore graduated students from occupational secondary schools would have the opportunity to continue their education within best matched program in occupational schools at university level without joining the university entrance examination so called direct admission system.

The purpose of this study was to evaluate the occupational schools, and direct admission system within the students’ point of view that they used direct admission system and graduated from occupational schools as well as their expectation related to direct admission system and their education.

In this study, related literature has been carefully reviewed. A questionnaire developed as a data collection tool, and its validity and reliability studied. First part of the tool contains the demographic specifications of the students while second part was containing the questionnaire for direct passing system.

The questionnaire has been applied to 428 students (220 female, 208 male) who continue their education used direct admission system at the occupational schools in Izmir district. All students have low socio-economical

status. Of the 82.9% have taken university entrance exam, and the 43.7% of total have additional preparation training for the entrance exam. Almost half of the students have stated that they would have not continue their education at occupational school, and almost 60% of total have stated that they would have pass the entrance exam for any license program if there were no direct admission system, and their particular reason for joining to occupational school with direct admission system was the opportunity to vertical access to four-year license program. Therefore, the current system appears to be out of expectations of the students.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	xiv
ŞEKİL LİSTESİ	xxii
GRAFİK LİSTESİ	xxii
KISALTMALAR	xxiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem	1
Amaç	6
Araştırmanın Önemi.....	7
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar	8
BÖLÜM II.....	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	10
Kalkınma Planlarında Mesleki Eğitimin Yeri.....	14
Birinci BYKP’ında Mesleki Eğitim.....	14
İkinci BYKP’ında Mesleki Eğitim	15
Üçüncü BYKP’ında Mesleki Eğitim	15
Dördüncü BYKP’ında Mesleki Eğitim	16
Beşinci BYKP’ında Mesleki Eğitim	17

Altıncı BYKP'nında Mesleki Eğitim	17
Yedinci BYKP'nında Mesleki Eğitim.....	18
Sekizinci BYKP'nında Mesleki Eğitim	20
Dokuzuncu BYKP'nında Mesleki Eğitim	21
Türk Milli Eğitim Sisteminde Mesleki ve Teknik Eğitim	24
Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Endüstriyel Teknik Öğretim Okulları.....	25
Anadolu Teknik Liseleri.....	25
Anadolu Meslek Liseleri	26
Teknik Liseler.....	27
Endüstri Meslek Liseleri	27
Çok Programlı Liseler	28
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri	29
İkili Mesleki Eğitim Merkezleri	30
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri	30
Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar	31
Kız Meslek Liseleri.....	31
Anadolu Kız Meslek Liseleri.....	32
Anadolu Kız Teknik Liseleri.....	32
Kız Teknik Liseleri.....	32
Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri	33
Çok Programlı Liseler	33
Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezleri	33
Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar	35
Ticaret Meslek Liseleri	35
Çok Programlı Liseler	36

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri	36
Anadolu Ticaret Meslek Liseleri	37
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri.....	37
Anadolu İletişim Meslek Liseleri.....	38
Mesleki Orta Öğretim Kurumlarının Amaçları ve İlkeleri	38
Orta Öğretimde Yeniden Yapılandırma.....	41
Mesleki Teknik Eğitim ve Şûra Kararları	42
Mesleki Teknik Eğitimde Sorunlar ve Yükseköğretime Geçiş	56
Yüksek Öğretime Geçiş	61
Meslek Yüksekokulu	66
Meslek Yüksekokullarının Tarihçesi.....	69
Meslek Yüksekokullarında Öğrenci Sayıları Ve Okullaşma Oranları.....	70
Kontenjan Ve Yerleştirmeler İle İlgili Genel Değerlendirme	71
Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması	77
Sınavsız Geçişin Amaçları	77
Sınavsız Geçişin Ana İlkeleri	78
Sınavsız Geçişle İlgili Yerleştirme Esasları	79
Sınavsız Geçişten Yararlanacak Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Okulları	80
Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Tüm Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okul ve Kurumları	80
Diğer Bakanlıklara ve Kurumlara Bağlı Meslek Liseleri	81
Sınavsız Geçiş Yapılabilecek Meslek Yüksekokulları	82
Devlet Üniversiteleri Tarafından Kurulan Meslek Yüksekokulları.....	82
Sınavsız Geçiş Uygulamasından Beklenen Yararlar	83
Sınavsız Geçiş İle İlgili Hazırlanan Yönetmelikler	84

4 Yıllık Programlara Geçiş İmkânı	89
İlgili Araştırmalar	92
BÖLÜM III	110
YÖNTEM	110
Araştırma Modeli.....	110
Evren ve Örneklem	111
Evren	111
Örneklem	112
Veri Toplama Aracı	113
Güvenilirlik Ve Geçerlik Çalışmaları.....	113
Verilerin Toplanması	114
Verilerin Analizi	115
BÖLÜM IV.....	116
BULGULAR VE YORUM	116
Bulgular.....	116
Öğrencilerin Demografik Durumlarını Betimleyen Bulgular.....	116
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümler.....	116
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türü	118
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	119
Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumları.....	119
Öğrencilerin Babalarının Meslek Durumları	120
Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları	121
Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları	121
Öğrencilerin Aile Gelir Durumu	122
Öğrencilerin Yıl Kaybı Durumu	123
Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumu	124

Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumu	124
Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Kaçınıcı Yılları Olma Durumu	125
Öğrencilerin Staj Haricinde Bir İşte Çalışma Durumu	125
Çalışan Öğrencilerin İşlerinin Kendi Branşlarıyla İlgili Olma Durumu	126
Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması'nın Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	127
Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulamasının Değerlendirilmesi' Anketinin Maddelerine Alınan Yanıtlara İlişkin Bulgular	133
Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	160
Öğrencilerin Okudukları Üniversite Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları.....	160
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türü İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	160
Cinsiyet Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları.....	161
Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	162
Öğrencilerin Babalarının Mesleği İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	162
Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	163
Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	165
Öğrencilerin Aile Geliri Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	166

Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	167
Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	167
Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	168
Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Buldukları Yıl Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	168
Öğrencilerin Çalışma Durumları İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	169
Öğrencilerin Çalıştığı İşin Niteliği İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları	169
Yorum	171
Meslek yüksekokulu öğrencileri meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasını nasıl değerlendirmektedirler?	171
Meslek yüksekokulu öğrencileri Meslek yüksekokullarına sınavsız yerleşebilmelerine imkan veren meslek lisesi öğrencisi olma durumundan hangi düzeyde memnuluk duymaktalar?	176
Meslek yüksekokulu öğrencileri aldıkları eğitimle ilişkili olarak mesleki bilgi ve becerilerine ne kadar güven duymaktalar?	177
Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınavsız geçiş uygulamasının kriterleri ve devamı hakkında ki görüşleri nelerdir?	177
Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri İle Değerlendirmeleri Arasındaki Farklılaşma	178
Mesleki Ortaöğretim Kurumlarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişle Yerleşen Öğrencilerin Genel Profili	179
Sınavsız Geçiş Uygulamasının ÖSS'ye Hazırlanma Ve Katılma Durumuna İlişkin Amaçlarına Ulaşma Durumu	179

BÖLÜM V.....	181
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	181
Sonuçlar	181
Öneriler	182
Uygulayıcılara Öneriler	182
Araştırmacılara Öneriler	183
KAYNAKÇA	184
EKLER.....	193

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1. Türkiye’de 1970 – 2004 Yılları Arasında Orta Öğretim Kurumlarında Okullaşma Oranları	21
Çizelge 2. Türkiye’de 2005 – 2006 öğretim yılında ki okullaşma oranları ve IX.BYKP’nın da eğitim kademeleri itibariyle hedefler	22
Çizelge 3. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Endüstriyel Teknik Öğretim Okullarının 2003–2004, 2004-2005 Ve 2005-2006 Öğretim Yılı Kurum Türlerine Göre Okul, Öğretmen Ve Öğrenci Sayıları (Örgün)	31
Çizelge 4. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda 2006–2007 Öğretim yılı Öğrenci, Öğretmen Sayıları.....	34
Çizelge 5. Turizm Ve Ticaret Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda 2005–2006 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları	38
Çizelge 6. 1994 Yılı OECD Ülkelerinde Eğitim Kademelerine Göre Her Öğrenci İçin Yapılan Kamu Harcamaları (USA\$).....	59
Çizelge 7. 2004 Yılı Toplam Meslek Yüksekokulu Sayıları ve Kuruluş Şekillerine Göre Dağılımı	68
Çizelge 8. Mesleki ve teknik lise çıkışlı adaylardan Meslek Yüksekokullarına yerleşenler.	74
Çizelge 9. 2002 Yılı MTOÖ Okulu ile program bütünlüğü içinde ilişkilendirilen 140 MYO arasında ayrıntılı uygulama protokolleri çerçevesinde belirlenen kontenjan ve programlar.	87
Çizelge 10. 2002 Yılına Ait DGS Bilgileri.....	90
Çizelge 11. 2003 Yılına Ait DGS Bilgileri.....	90
Çizelge 12. 2004 Yılına Ait DGS Bilgileri.....	91

Çizelge 13.	İzmir İlinde Yer Alan Üniversitelere Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sayıları	111
Çizelge 14.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Dağılımı	117
Çizelge 15.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları.....	118
Çizelge 16.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	119
Çizelge 17.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	120
Çizelge 18.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Dağılımı	120
Çizelge 19.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	121
Çizelge 20.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	122
Çizelge 21.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Gelirlerine Göre Dağılımı	123
Çizelge 22.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yıl Kaybı Durumuna Göre Dağılımı	123
Çizelge 23.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumuna Göre Dağılımı	124
Çizelge 24.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumuna Göre Dağılımı	125
Çizelge 25.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Kaçınıcı Yılları Olma Durumuna Göre Dağılımı	125
Çizelge 26.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Haricinde Bir İşte Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	126

Çizelge 27.	Araştırmaya Katılan Çalışan Öğrencilerin İşlerinin Kendi Branşlarıyla İlgili Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	126
Çizelge 28.	Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımının Sıralaması	127
Çizelge 29.	Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı ve Üniversitelere Göre Sıralanması	130
Çizelge 30.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması İle Mesleki Teknik Eğitimde Yüksek Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı Artacaktır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	133
Çizelge 31.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması İle Mesleki Ve Teknik Eğitim Mezunları Kendi Alanlarında Daha İyi Eğitim Alma Olanağı Kazanır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	134
Çizelge 32.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması Öğrencileri Üniversite Sınavına Hazırlanmak İçin Gereken Maddi Yükten Kurtarır' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	135
Çizelge 33.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması Öğrencilerin Dört Yıllık Fakültelere Olan Talebini Azaltır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	136
Çizelge 34.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması İle ÖSS'de Başarı Sağlayamayacak Öğrenciler De Yüksek Öğretim Görme Olanağı Kazanır. Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	136
Çizelge 35.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması Mesleki Orta Öğretimdeki Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin	

	Düşmesine Neden Olmaktadır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	137
Çizelge 36.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması İle İş Hayatının İhtiyacı Olan Nitelikli Ara İnsan Gücü Yetiştirilmiş Olacaktır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	138
Çizelge 37.	Öğrencilerin 'Öğrenciler Sınavsız Geçiş Olanağı Nedeniyle MYO Eğitimini Ciddiye Almamaktadır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	139
Çizelge 38.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Yapan Öğrenciler İle Sınavla Gelen Öğrenciler Arasında Diploma Yada Derece Farkı Bulunmalıdır. Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	140
Çizelge 39.	Öğrencilerin 'Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişte Bir Baraj Sistemi Konmalıdır' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	141
Çizelge 40.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçen Öğrenciler İle Sınavla Gelen Öğrenciler Farklı Sınıflarda Eğitim Görmelidir.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	142
Çizelge 41.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Yapan Öğrencilerin Gayret Sarf Etmeden Üniversiteye Girmeleri Derslere Yeterli Özeni Göstermemelerine Neden Olmaktadır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	143
Çizelge 42.	Öğrencilerin 'Sınavsız Geçişle Yerleştirilen Öğrencilerin Bölgesel Nitelik Taşınması, Aynı Okullardan Gelen Öğrenciler Arasında Gruplaşmalara Yol Açmaktadır.'	

	Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	144
Çizelge 43.	Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokulu Mezunu Öğrencilerin Kazandıkları Mesleki Bilgi Ve Beceri Kolaylıkla İşe Girmeleri İçin Yeterlidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	145
Çizelge 44.	Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması Kriterleri Değiştirilmeden Devam Etmelidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	146
Çizelge 45.	Öğrencilerin ‘Meslek Liselerinde Gösterilen Eğitim Meslek Yüksekokulu Müfredatını İzlemek İçin Yeterlidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	147
Çizelge 46.	Öğrencilerin ‘Liseye Yeniden Başlama İmkânım Olsaydı Yine Meslek Lisesini Tercih Ederdim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	148
Çizelge 47.	Öğrencilerin ‘Meslek Lisesine Gitmemiş Olsaydım Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programını Kazanabilirdim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	149
Çizelge 48.	Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokulunda Mesleğimin Gereklediği Bilgi Ve Becerileri Kazanabilmekteyim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	150
Çizelge 49.	Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş İle Meslek Yüksekokuluna Gelmiş Olmak Yükseköğretim İle İlgili Beklentilerimi Tamamen Karşılıdı.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	151

- Çizelge 50. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Olmasaydı Doğrudan İş Hayatına Atılırdım.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 152
- Çizelge 51. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Olmasaydı Yine De Meslek Yüksekokuluna Gelmeyi Tercih Ederdim.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 153
- Çizelge 52. Öğrencilerin 'ÖSS'de Katsayı Uygulaması Olmasaydı Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programını Kazanabilirdim.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 154
- Çizelge 53. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulamasından Yararlanmamın En Önemli Sebebi Dikey Geçiş Sınavı İle Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programına Geçebilme Olanağıdır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 155
- Çizelge 54. Öğrencilerin 'Okumakta Olduğum Okulda Yüksek Öğretim Kültürünü Kazanmamı Sağlayacak Sosyal Ortam Ve Etkinlikler Bulunmaktadır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 156
- Çizelge 55. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulamasından Üniversite Ortamını Yaşamak İçin Yararlandım.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 157
- Çizelge 56. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulamasından Üniversiteye Giderek Aile Çevremden Uzaklaşabilmek İçin Yararlandım.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları 158
- Çizelge 57. Öğrencilerin 'Okumakta Olduğum Okulu Lisenin Devamı Gibi Algılıyorum.' Görüşüne Katılma

	Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	159
Çizelge 58.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Okudukları Üniversite Değişkenine Göre T- Testi Sonuçları	160
Çizelge 59.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri	161
Çizelge 60.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Anova Sonuçları	161
Çizelge 61.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Cinsiyet Değişkenine Göre T- Testi Sonuçları	162
Çizelge 62.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre T- Testi Sonuçları	162
Çizelge 63.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Mesleği Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	163
Çizelge 64.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Mesleği Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları	163
Çizelge 65.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	164
Çizelge 66.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları	164
Çizelge 67.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	165

Çizelge 68.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları	165
Çizelge 69.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	166
Çizelge 70.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	166
Çizelge 71.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	167
Çizelge72.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları	167
Çizelge 73.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumuna İlişkin T- Testi Sonuçları	168
Çizelge 74.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumlarına İlişkin T- Testi Sonuçları	168
Çizelge 75.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Buldukları Yıl Değişkenine Göre İlişkin T-Testi Sonuçları	169
Çizelge 76.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Çalışma Durumlarına İlişkin T- Testi Sonuçları	169
Çizelge 77.	Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Çalıştığı İşin Niteliği Değişkenine İlişkin T- Testi Sonuçları	170

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Toplam Meslek Yüksekokulu Sayıları ve Kuruluş Şekillerine Göre Dağılımı	68
Şekil 2. 2001 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayılar	72
Şekil 3. 2002 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayıları	73
Şekil 4. 2003 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayıları	73
Şekil 5. 2002 Yılı Örgün Devlet MYO'larına Yerleştirilen Meslek Lisesi Öğrencilerinin Lise Türleri	75
Şekil 6. Örgün öğretim programlarına kayıtlı öğrenci sayısının yıllara göre değişimi.	76

GRAFİK LİSTESİ

	Sayfa
Grafik 1. 2002-2003-2004 Yılları DGS Bilgilerinin Karşılaştırılması.....	91

KISALTMALAR

DGS	: Dikey Geçiş Sınavı
ETÖGM	: Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
KTÖGM	: Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP Projesi	: Meslekî ve Teknik Eğitim Sisteminin Güçlendirilmesi
METEB	: Mesleki Teknik Eğitim Bölgesi
METK	: Mesleki Teknik Eğitim Kanunu
MOBP	: Mesleki Orta Öğretim Başarı Puanları
MTOÖ	: Mesleki Teknik Orta Öğretim
MYO	: Meslek Yüksekokulu
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliğı Örgütü (Organisation For Economic Co-operation and Development)
ÖİR	: Özel İhtisas Raporu
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
RG	: Resmi Gazete
TTÖGM	: Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlüğü
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, amaçlar, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Türkiye’de genç nüfus yoğun olmasına rağmen ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücü talebinin karşılanamaması temel sorunlardan birisidir. Nitelikli insan gücü yetiştirmenin yolu eğitimden geçmektedir. Eğitim, bireye bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde toplumun yaşamasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğunu taşır (Varış, 1991). Eğitimin hedefi gerek günlük hayat, gerekse meslekte kaliteye ulaşmaktır (Ertürk, 1979).

Eğitimin asıl amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin yanında fertleri mutlu kılmaktır. Gelişmiş ülkelerde eğitimde, düşünen, araştırabilen, sanatsal duyarlılığı olan, özgüvene sahip, girişimci bir genç kitlenin eğitilmesi amaçlanmaktadır. Sistemin diploma ve değişik sertifikalarla geniş bir alana oturacak şekilde düzenlenmesi gereği vardır. Sistemin yürütülmesinde yönetim, finansman, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar her safhada işveren ve işçi kuruluşları, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenci, öğretmen ve velilerle birlikte gönüllü kuruluşların katkılarının sağlanması gerekir (Hızlan, 1997).

Mesleki eğitim genel anlamda “iş” ve “birey” arasında uyum sağlama sürecidir. Mesleki eğitim gerçekleştirmek isteği amaçlara ve yönelik olduğu hedef kitleye göre, teknik eğitim, geliştirme eğitimi, uyum eğitimi, mesleki yaygın eğitim vb. farklılaşabilmektedir. Bilimsel ve teknolojik değişimler işi

sürekli farklılaştırmaktadır. İşteki değişmelerin, işgücünde aranan davranışlara eğitimin amaç, muhteva, öğretme-öğrenme sürecinde izlenecek stratejilere, kullanılacak eğitim araç ve malzemelerine, eğitim süresine anlamlı etkileri olmaktadır. İşin sürekli değişimi mesleki eğitime dinamik bir nitelik kazandırmaktadır. Mesleki eğitimin ihtiyaçlara uyumluluğu ve etkinliği ile değişime uyum göstermesi arasında güçlü bir ilişki vardır. Çağdaş mesleki eğitim sistemlerinde işteki değişim sürekli izlenmekte, eğitime yansımaları analiz edilmekte ve mesleki eğitim sistemleri sürekli güncelleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla araştırma ve geliştirme faaliyetleri sürdürülmektedir (TİSK, 2004).

İşgücünün mesleki eğitiminde ülkeler kendi ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerine göre değişik mesleki eğitim yaklaşımları izlemektedirler. Bir ülkede etkili olan bir mesleki eğitim yaklaşımı, bir başka ülkede ortamın değişmesine bağlı olarak aynı derecede etkili olmamaktadır. Bu sebeple mesleki eğitim sistemlerinin ülkelerin ihtiyaç ve imkânları ile uyumlu olmasına önem verilmektedir. Çeşitli ülkelerde işgücünün mesleki eğitiminde izlenen yaklaşımlar, çıraklık ağırlıklı işgücü yetiştirme ve mesleki-teknik okul ağırlıklı işgücü yetiştirme olarak sınıflandırılabilir (TİSK, 2004).

Türkiye’de geleneksel işgücü yetiştirme sistemi, örgün eğitim kurumlarında sürdürülen meslek eğitimi dışında, mesleki eğitim merkezleri ve çıraklık sözleşmeleri yoluyla da sürdürülmektedir. Örgün ortaöğretim düzeyinde gerçekleşen meslek eğitimi, ağırlığını işyerlerinde gerçekleştirilen uygulamaların öğretilmesine kaydırmıştır. Geniş tabanlı bir mesleki-teknik eğitim yerine dar kapsamlı ‘iş eğitimi’yle işgücü yetiştiren bir süreç gerçekleşmektedir. Bu da mesleki eğitimden beklenen gerek toplumsal-ekonomik, gerekse bireysel-ekonomik rolün yerine getirilmediğini göstermektedir. Günümüzde meslek liselerinde ortaya çıkan durum, toplumsal olarak yaratılan ve önemli ölçüde üniversite sınavından daha önce gerçekleşen ayrımcılığı ve buna bağlı olarak meydana gelen sorunları içermektedir (Eğitimsen, 2004).

Mesleki eğitim bir yandan piyasanın insan gücü gereksinmesini karşılayan bir eğitim türü olmuş, diğer yandan ortaöğretim düzeyi mesleki eğitim kurumlarıyla toplumun eşitsiz yapısını yeniden üretmiştir. Mesleki

eğitim, eğitimin ekonomik işlevindeki değişime koşut olarak yapısal ve işlevsel değişimini günümüze dek sürdürmüştür (nal, Tural ve Aksoy, 2005).

Örgün mesleki eğitimin geliştirilmesi, kalkınma planları hedeflerinde yer almakla birlikte işverenler de bu okulların geliştirilmesi yönünde istekte bulunmuş, mevcut işleyişin olumsuzluklarından yakınımlılardır. Mesleki eğitim sisteminde bir reform gerekliliği farklı sosyal, siyasal ve ekonomik kesimlerce dile getirilmektedir. Ancak, bütün bu tartışmaların odak noktası ekonomik gereksinmeler ve teknolojik değişme olmakta, eğitim hakkı kavramı ve nitelikli eğitim almanın herkesin hakkı olması gerektiği çok az bir kesim tarafından dile getirilmektedir (Eğitimsen, 2004).

1973 – 1995 dönemini kapsayan Perspektif Planda 1995 – 1996 ğretim yılında ortaöğretimdeki ğrenci sayısının 1841bine ulaşması ve okullaşma oranını yüzde 44.8'e yükseltilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca dönem sonunda ortaöğretimdeki öğrencilerin yüzde 35'inin genel, yüzde 65'inin ise mesleki ve teknik okullara devamı öngörülmüştür (zel İhtisas Raporu, 2001).

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında, okullaşma oranlarının zorunlu sekiz yıllık eğitimde %100, orta öğretimde genel liselerde %40,5, Meslek liselerinde %34,5 olmak üzere %75 ve yüksek öğretimde ise %31 olması hedeflenmiştir. Türkiye giderek artan mesleki teknik eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan planlamalarda; Avrupa Birliğine ye ülkelerde olduğu gibi sistemin mesleki teknik eğitim ağırlıklı bir yapıya kavuşturulması ve orta öğretimde okullaşma oranlarının genel eğitimde %35 mesleki eğitimde %65 olması öngörülmüştür. Ancak şimdiye kadar alınmış ve alınmakta olan tedbirlere rağmen plan hedeflerinin gerisinde kalınmıştır (YK, 2004).

2003–2004 okullaşma oranları mesleki teknik eğitimde %30,3, genel lise eğitiminde %66,1 olarak gerçekleşmiştir. Mesleki ve teknik eğitimin, eğitim sistem ve niversiteye ğrenci seçme içindeki konumu, okullaşma içinde hangi oranda yer aldığı konusundan daha büyük önem taşımaktadır (Aksoy, 2005).

Türkiye'de kronikleşmiş eğitim sorunlarından biri, niversiteye ğrenci seçiminin temeli olan ğrenci seçme sınavının gerek aileler ve öğrenciler

gerekse orta öğretim kurumlarının üzerinde gerilim yaratan baskısı ve bu ilişki çerçevesinde mesleki eğitimin durumudur (Aksoy, 2005).

Eğitim sisteminin en önemli sorunlarından biri, ortaöğretimden yüksek öğretime geçişte oluşan dar boğazdır. Her yıl 1,5 milyondan fazla lise mezunu sınava girmekte, ancak bunların üçte biri kadarı yükseköğretim programlarına yerleşebilmektedir (Eğitimsen, 2004).

Meslek lisesi mezunlarına üniversite giriş sınavında uygulanan farklı katsayılar, meslek lisesi öğrencilerinin kendi alanlarıyla ilgili meslek teknik eğitim fakülteleri dışında bir yüksek öğretim programına yerleşmesini neredeyse imkânsız hale getirmiştir.

Üniversite giriş sınavında katsayı uygulaması, meslek lisesinde edinilen mesleki bilgilerin üniversite giriş sınavında dikkate alınmaması sonucu meslek lisesi mezunlarının üniversite giriş sınavındaki başarısı bu okullara olan talebin azalmasında etkili olmuştur (Akdağ ve Akpınar, 2000).

Mesleki eğitime olan talebi artırmak ve dört yıllık fakültelerin önündeki yığılmayı azaltmak amacıyla 2001 yılında 'Sınavsız Geçiş' projesi 4702 sayılı kanunla hayata geçirilmiştir. Bu kanun ile mesleki ortaöğretim kurumundan mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın program uygulayan meslek yüksekokullarına sınavsız girebilme imkânı tanınmıştır.

Meslek Yüksekokullarına sınavsız giriş projesi 2002 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Bu karar ile mesleki teknik eğitime olan talebin artması dolayısıyla nitelikli insan gücünün piyasaya hızla sunulması, toplumun hem ekonomik hem de sosyal alanda ihtiyaç duyduğu yüksek eğitim almış, nitelikli, saygılı, kültürlü aynı zamanda meslek sahibi olarak, üretici, toplum hayatına olumlu katkıları bulunan gençlerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bir meslek sahibi olmak için üniversite sınavlarına girmek zorunda kalmadan yüksek öğretim görmenin toplumda üniversite sınavı baskısını da azaltarak bu okullara olan talebin hızla artacağı öngörülmüştür(MEB, 2002).

Mesleki ve teknik lise öğrencilerine meslek yüksekokullarına girişin sınavsız olması bazı avantajlar sağlasa da üniversite sisteminde katsayı

uygulamasıyla kendi alanlarındaki mühendislik programlarına ve diğer bölümlere girebilmeleri neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Öte yandan meslek yüksekokulları mezunlarıyla, meslek ve teknik lise mezunları arasındaki fark tartışmalıdır. Bu okulların konum, rol ve işlevleri belirsizdir (Eğitimsen, 2004).

Sınavsız geçiş uygulaması başladıktan sonra meslek yüksekokullarında da sorunlar çıkmaya başlamıştır. Son yıllarda bu okullardaki eğitim öğretimin kalitesi, öğrenci niteliği ve bu okul mezunlarının iş piyasalarındaki yeri sıkça tartışılır hale gelmiştir.

Eker'in , Günal ve Koçak'ın 2003 yılında yaptıkları araştırmalar, Kaya'nın 2005 yılında yaptığı araştırması sonuçların hiç de istendik biçimde olmadığını destekler görünmektedir. İstenilenin aksine mesleki eğitime olan talep azalmış, meslek yüksekokullarında eğitim öğretim gören öğrencilerin gerek akademik, gerek mesleki başarılarının düşük olduğu, sosyal ve psikolojik olarak çöküntü içinde oldukları ve bu nedenlerle meslek yüksekokullarının toplumdaki saygınlığının azaldığı, meslek yüksekokullarından mezun olmanın iş piyasalarında bir değer ifade etmediği görüşü giderek yaygınlaşmaktadır.

Sınavsız geçiş uygulaması ile gelerek meslek yüksekokullarından mezun öğrencilerin daha sonra ilgili fakültelere dikey geçiş; meslek yüksekokulu denkliği onaylı yurt dışı kolejlere yatay geçiş yapabilme olanaklarının olması; hepsinden önemlisi nitelikli bir ara eleman yetiştirme gayretinde olan meslek yüksekokullarından mezun olacak bireylerin mesleğin getirdiği bilgi ve yeterliliğe sahip olmaması durumunda Türk sanayisinin olumsuz etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle sınavsız geçiş uygulamasının başarısı ve girdileri üzerinde ciddi anlamda çalışmalar yapılması gereklidir (Kızgın, 2005).

Sınavsız geçiş uygulamasından yararlanan ve yararlanacak olan gençlerin beklenti ve düşüncelerinin belirlenmesi, onlara yönelik politika ve uygulamaların daha sağlıklı ve gerçekçi olmasını sağlayabilir.

Araştırmanın problemi, mesleki orta öğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yapan meslek lisesi mezunlarının, sınavsız geçiş uygulamasına ilişkin değerlendirmelerinin belirlenmesidir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; “meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş” uygulamasından yararlanan meslek lisesi mezunlarının meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasını ve meslek yüksekokullarını nasıl değerlendirdiklerinin, sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili sorunlarının ve meslek yüksekokullarındaki eğitime ilişkin beklentilerinin belirlenmesidir.

Bu genel amacı gerçekleştirmek için araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

Sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak, meslek yüksekokullarına geçiş yapan öğrenciler;

- a.** Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasını nasıl değerlendirmektedirler?
- b.** Meslek yüksekokullarına sınavsız yerleşebilmelerine imkan veren meslek lisesi öğrencisi olma durumundan hangi düzeyde memnunluk duymaktadırlar?
- c.** Aldıkları eğitimle ilişkili olarak mesleki bilgi ve becerilerine ne kadar güven duymaktadırlar?
- d.** Sınavsız geçiş uygulamasının devam etmesi hakkındaki görüşleri nelerdir?
- e.** Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin okudukları bölüme, mezun oldukları okul türüne, cinsiyetlerine, ailesinin eğitim durumuna, ÖSS'ye katılma durumuna, meslek yüksekokulunda kaçınıcı yılı olduğuna ve çalışma durumlarına göre sınavsız geçiş uygulamasını değerlendirme durumlarında anlamlı farklılıklar var mıdır?

f. Mesleki ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçişle yerleşen öğrencilerin genel profilini nasıldır?

g. ÖSS'ye katılma ve hazırlanma durumları saptanarak sınavsız geçiş uygulamasının öğrencilerin sınava hazırlanması için gereken maddi ve manevi yükten kurtarma amacının gerçekleşme durumu nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Türkiye'nin temel sorunlarından biri işsizlik iken diğer yandan nitelikli ara insan gücünün karşılanamaması söz konusudur. Bu kadar işgücüne ihtiyaç varken gençlerimizin işsiz kalmasının nedenleri eğitim ve yöneltme sisteminde aranmalıdır.

Gerekli insan gücünün sağlanması için eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal katkı sağlayacak, hem de sosyal ortamda gereksinim duyacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde olması gerekir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmada ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin meslek edinmesi sağlanabilecektir. İnsanların sosyal hayatlarında önemli yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki mesleki ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatlarında önemli bir yer tutmaktadır (Kazu ve Demirli, 2002).

Türkiye'nin sahip olduğu insan kaynaklarını iyi değerlendirerek uluslar arası rekabet gücünü artırma fırsatı vardır. Uluslar arası rekabet gücünün artırılmasında ileri teknoloji kullanımı, geliştirilmesi ve üretilmesi çok önemlidir. Bu bağlamda, genç insan gücü potansiyelinin değerlendirilmesi ve niteliğinin artırılarak üretim sürecine katılımının sağlanması, eğitim ve istihdam politikalarıyla yakından ilgilidir. Eğitim ekonomik büyüme, rekabet gücünü artırılması ve istihdam düzeyinin yükseltilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. İnsan kaynaklarının geliştirilmesini sağlamak ve bireylere, ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda nitelikli eğitim sunmak üzere gerekli ortamları hazırlamak gerekmektedir (Bircan, 1999).

Bu araştırmanın Türkiye'nin uzun yıllardır tartıştığı bir konuda gerçekleştirilen yeni bir uygulamanın öğrenciler açısından nasıl değerlendirildiğinin ortaya konulması ve bu konuda yapılacak çalışmalara ve diğer araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırmada elde edilen veriler araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile sınırlıdır.
2. Evren İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarına, mesleki orta öğretim kurumlarından sınavsız geçiş yapan öğrenciler ile sınırlıdır.
3. Örneklem; araştırma veri elde etmek amacıyla hazırlanan anketin uygulanmasına izin verilen meslek yüksekokulu öğrencileri ile sınırlıdır

Tanımlar

Sınavsız Geçiş Uygulaması: Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki, meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilebilirler.

Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına yerleştirilip mezun olanlar, mezunların yüzde onundan az olmamak üzere, ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına başlayarak dikey geçiş yapabilirler.

Meslek Yüksekokulu: 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, Meslek Yüksekokulunu; belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık eğitim – öğretim veren bir Yükseköğretim Kurumu olarak tanımlamıştır.

Mesleki Teknik Eğitim Kurumları: Mesleki ve teknik liseler, örgün ve yaygın olarak eğitim vermektedirler. Bu okullar; öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktadırlar. Bu okullar, 8 yıllık ilköğretime dayalı;

- 3 yıl süreli Meslek Liseleri,(2006 'dan itibaren bu liselerin süresi 4 yıla çıkartılmıştır).
- Bir yılı yabancı dil olmak üzere 4 yıl süreli Anadolu Meslek Liseleri,
- 4 yıl süreli Teknik Liseler,
- Bir yılı yabancı dil olmak üzere 5 yıl süreli Anadolu Teknik Liselerinden oluşmaktadır (MEB, 2001).

METEB: Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi. Bir veya daha fazla meslek yüksekokuluyla öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından oluşan eğitim bölgesidir. Her ilde en az bir METEB kurulabilir.

METEB'lerde, çağdaş bilim ve teknolojideki değişme ve gelişmelere uygun olarak ekonominin gereksinim duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek üzere, bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Teknolojik gelişmenin artan hızı, insanların yaşam biçimlerini ve ilişkilerini derinden etkilemektedir. Küresel bir perspektif kazandırmanın ötesinde çok hızlı bir bilgi olanağına kavuşulmuş olması coğrafyayı sınırlayıcı bir unsur olmaktan çıkarmıştır. Bilgi yoğun sanayilerin gelişimi ve diğer coğrafyalardaki insan gücünden yararlanma olanaklarının genişlemesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki iyi yetişmiş yeteneklerin önemini küresel bazda artırmaktadır. Bu çerçevede nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için eğitim olanaklarının genişletilmesi bütün dünyanın üzerinde özenle durduğu temel konu haline gelmiş bulunmaktadır (IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı,2006)

Toplumların gelişmesi ve kalkınması açısından en itici güçlerden birisi olarak kabul edilen eğitim, tüm insanları kapsayan özelliğiyle başlı başına örgütlü bir sistem olarak kabul edilmektedir. Eğitimin başlı başına bir sistem olarak ortaya çıkması, örgütlenmesinden yönetimine kadar geniş bir yelpazede değerlendirilebilecek bir yapıyı karşımıza çıkartmaktadır. Eğitim sisteminin oluşmasında ve işleminde eğitim politikalarının önemi tartışılmazdır. Eğitim sistemine ilişkin politikalarda göz önünde bulundurulması gereken evrensel kurallar ve ülkelerin kendilerine özgü gerçekleri önem kazanır (Ayber, 2004).

Eğitim politikası, eğitim üretim sisteminin çalışanların işlerin yürütülmesinde yol gösteren genel bir hareket planıdır. Böyle bir plan, ilgili üretim sistem içinde uygulanacak eğitim düzenlemelerine ilişkin genel bir yaklaşım, bir genel konsepti içerir (Hesapçioğlu ve Özcan, 1995).

Her ülkede eğitim, her şeyden önce bir politika sorunudur. Eğitim ulusal gelişmenin anahtarı rolündedir (Adem, 1993). Bir ülkenin kalkınmasında eğitim yoluyla geliştirilen değer yargıları son derece önemlidir. Kalkınma hem ekonomik, hem de toplumsal bir süreçtir (Adem, 1993, Kaya, 1984).

Her ülkede eğitim, devlet politikası doğrultusunda oluşturulur (Varış, 1991). Politikanın amacı, örgütün işleminde kararlılık, tutarlılık, bütünlük ve etkililik sağlamaktır (Tural ve Karakütük, 1999).

Ülkemizin genç nüfusunun oldukça yoğun olmasına karşın ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün karşılanamaması, tutarlı bir eğitim politikasının olmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Ekonomik, sosyal ve kültürel yapılar, küresel ölçekte sermayenin istekleri doğrultusunda değiştirilmektedir. Kapitalist küreselleşme süreci olarak adlandırılan bu süreçte, eğitime ilişkin yapılarını kavramların ve anlamlandırılmaları da dönüştürülmektedir. Dolayısıyla eğitim pratiklerimiz, eğitime yüklediğimiz anlam ve onunla ilişkilerimizde de değişmektedir (Ünal ve diğ., 2005).

Küreselleşen ekonominin temel sorunu, hızla değişen ortamda rekabet edebilmek ve bu değişime uyum sağlayabilmektir. Dünyada mesafeler her geçen gün küçülmekte, ülke sınırları ortadan kalkmaktadır. Türkiye'nin bu çerçevede rekabet edebilmesi ve gençlere istihdam sağlayabilmesinde mesleki ve teknik öğretim kritik öneme sahiptir (Kaya, 2005).

Eğitimin birçok eğitimci tarafından benimsenen tanımı; 'bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir' (Ertürk, 1985) şeklindedir.

Mesleki ve teknik eğitim ise genel anlamda bireysel ve toplumsal bir yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik, kişisel yönleriyle geliştirme sürecidir. Bir ülkenin gelişimini etkileyen temel faktörlerin ana öğeleri doğal kaynaklar ve insan gücüdür. Bu iki öğeden gereği gibi yararlanarak yüksek düzeyde üretim sağlamak bir ülkenin gelişmesi için temeldir (Alkan, Sezgin ve Doğan, 1991).

Mesleki eğitim işi bir amaç olarak kullanarak bireye işin gerektirdiği mesleki yeterlilikleri kazandırmayı ve onun yeteneklerini çok yönlü geliştirmeyi amaçlar. Mesleki eğitim iş, birey ve eğitimden oluşan üç boyutlu bir bütündür. Bu öğelerde meydana gelen değişimler mesleki eğitimin amaç, kapsam, süre, örgütlenme, değerlendirme vb. öğelerinde değişimlere yol açmaktadır.

Bireyin ve iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanmış ve etkili biçimde uygulanan mesleki eğitim kalkınmayı hızlandıracak ve işsizliği azaltmada etkili olacaktır (Sezgin, 1999).

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Genel olarak bakıldığında gelişmiş ülkeler, ulusal kalkınma çabalarının gerektirdiği insan kaynaklarını istenen nitelik ve nicelikte yetiştirmiş durumdadır. Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir (Şimşek, 1999).

Mesleki Teknik Eğitimin Amacı; Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği üzere, Türk Milletinin bütün fertleri; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Kanun'un 14. maddesinde, "Milli eğitimin gelişmesi; iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak; eğitim - insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir. Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunda tespit edilir ve her derece ve türdeki örgüt ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir" hükmüne yer vermiştir.

Ülke refahının arttırılması, insan gücünün düşük katma değerli faaliyetlerden ileri teknoloji kullanımını gerektiren yüksek katma değerli faaliyetlere kaydırılmasına ve verimliliğin süratle arttırılmasına bağlı bulunmaktadır. Bu çerçevede, eğitim-öğretim bilim ve teknoloji alt yapısının geliştirilmesi ve sanayileşmeye yeni bir ivme kazandırılması önem taşımaktadır. Bu amaçla; bilim ve teknolojideki gelişme ve değişmelerin toplumumuzun ihtiyaçları doğrultusunda eğitim alanında kullanılması, bu değişme ve gelişmeleri mal ve hizmet üretimine yansıtabilecek insan gücünün yeter sayı ve nitelikte yetiştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır (Bircan, 1999).

Teknoloji ne denli ilerlerse ilerlesin, sonuçta bilgiyi teknolojiye ve teknolojiyi de üretimin emrine verecek olan çalışan işgücü olacaktır. Bu aşamada gündeme “nitelik” kavramı gelmektedir. Üretimde kullanılan insan gücünün niteliği ne kadar bilgi-teknoloji/yoğun olursa, bir işin yapılabilmesi için gerekli faktörler de o denli doğru ve ekonomik olarak gerçekleşecektir (Zengingönül, 1998).

Mesleki eğitim; fertleri toplumun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri üretebilecek bilgi ve beceri ile donatmanın yanı sıra, onlara toplumda sosyal bir statü kazandırmayı, buna bağlı olarak üretimin de kaliteli ve ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmasını amaçlamaktadır. Kalkınma Planlarında ve Hükümet Programlarında da, mesleki ve teknik öğretime önem, öncelik ve ağırlık verilmesi öngörülmektedir. Kısaca Milli Eğitim Sisteminin, mesleki ve teknik eğitim, mesleki ve teknik sisteminin de iş hayatı ağırlıklı katılımcı bir yapıya kavuşturulması ve hayata geçirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de hızlı nüfus artışına ve nüfusun yer değiştirmesine paralel olarak, işgücü piyasasına katılan ve iş bekleyen nüfusta da giderek artış olmaktadır.

Türkiye’de eğitim bir yandan bu değişimi yakalamayı öngören politikaların uygulanmasında görevler üstlenirken, diğer yandan, büyük bölümünde eğitim düzeyi düşük işgücünün, eğitimle daha nitelikli ve verimli hale getirilmesinde temel faktör olarak ele alınmıştır. Nitekim VII. Beş Yıllık Kalkınma Planında “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Projesi başlığı altında, ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması, toplumsal ve bireysel refah düzeyinin artması, doğa ve insan kaynaklarının etkili şekilde geliştirilmesi ve değerlendirilmesine bağlıdır” denilmektedir. O nedenle Türkiye’de kalkınma politikaları ve dinamik bir nüfus yapısı, eğitimin etkili bir araç olarak işlevini gerektiği gibi yerine getirmesini zorunlu kılmaktadır (Bircan, 1999).

Gerek kalkınma planlarında, gerekse hükümet programlarında, gerekse çeşitli raporlarda ağırlıklı vurgulanan husus, Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu ve giderek artan nitelikli insan gücü talebinin karşılanması amacıyla mesleki teknik eğitime gereken önemin verilmesidir.

Ekonomik ve toplumsal kalkınma planlarının bütünleşerek kalkınmayı hedef alması nedeniyle; eğitim, insan gücü ve istihdam konularının birbirine yakın ve ilgili olduğu kalkınma planlarında belirtilmektedir (Kaya, 1984).

Kalkınma Planlarında Mesleki Eğitimin Yeri

Türkiye’de 1963’den bu yana her beş yılda bir kalkınma planı hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu planlar kamu kesimi için emredici, özel sektör için yol gösterici bir anlam ifade etmektedir. Kamu kesimi için emredici olsa da, kalkınma planlarında alınan kararlar tam olarak uygulanamamaktadır. Bu güne kadar yapılan bütün planlarda mesleki ve teknik eğitime öncelik verilmesi hedeflenmiş, ancak bu hedef gerçekleştirilememiştir.

Kalkınma planlarında yer alan eğitim planlamasında; eğitimle ilgili ilkeler, politikalar ve hedefler, eğitim basamaklarına göre sayısal hedefler, çağ nüfusu ve hedeflenen okullaşma oranları ve bunun gerçekleşmesini sağlayabilecek önlemler belirlenmiştir. Eğitim sisteminin durumu ve eldeki kaynaklar dikkate alınarak, hedeflenen sayı ve niteliğin tutturulması alınması gereken önlemler de kalkınma planlarının eğitim bölümünde açıklanmıştır.

Birinci BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Türkiye’nin eğitim sistemi; Türk toplumunun gereksinimlerine ve şartlarına uygun insanların yetiştirilmesine doğru yönelecektir. Eğitim planında teknik öğretime verilen önem bunun başlıca belirtisidir. Eğitim esaslarının tespitinde bu ilkeye uygunluk göz önünde tutulacaktır.

b) Mesleki Teknik eğitim kurumlarından mezun olan teknik elemanların görev, yetki ve sorumlulukları yasalarla teminat altına alınmalıdır. Bu tedbir, teknik öğretimin manevi kalkınmasının temel şartıdır.

c) Orta Öğretim çağındaki gençlerin büyük bir bölümü mesleki teknik eğitime yönlendirilecektir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için teknik öğretimi, çırak, kalfa ve ustalıktan teknisyenliğe dek tümüyle sanayi ile bağlantılı olarak bir süreç geliştirilecek ve uygulamaya konulacaktır.

d) Eğitimde yatay ve dikey geçişler yeterlilik ve yeteneklerin doğru olarak saptanmasına dayalı bir mekanizma içinde işletilecektir. Bunun yanında uzmanlaşmış bir meslek adamı yetiştirmeyi amaçlayan okullar bitirenlerin bir üst okula geçişini mümkün kılmak için yetişkin meslek alanında gerektiği kadar hizmet görerek iş alanının kazandıracağı olanak ve üstünlüklerden yararlandırılması sağlanacaktır.

İkinci BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Bütün eğitim kademelerinde mesleki teknik okullar çekici hale getirici çalışmalar yanında özellikle orta öğrenim düzeyinde geliştirilecek programda yöneltme ve rehberlik çalışmaları ile insan gücü hedeflerine uygun bir öğrenci dağılımının sağlanmasına çalışılacaktır.

b) Eğitimin sanayi ile ilişkisi kurularak öğrencilerin iş yaşamına uymasını öğretim sırasında sağlamak ve öğretim ile sanayi arasında doğrudan doğruya ilişkiler kurmak için staj ve uygulama çalışmalarının sanayi kuruluşlarında yapılması yoluna gidilecektir.

c) Genel, mesleki teknik eğitimin bütün kademelerinde ders programları arasında tek bir eğitim anlayışına uygun birlik sağlanacaktır.

Üçüncü BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Eğitim sisteminin bütününde, mesleki teknik eğitimin yeri sanayileşmenin ve üretim hedeflerinin insan gücü gereksinimlerine uygun çağdaş teknikleri iyi kavramış, üretim sürecine hemen uyabilen, ayrıca üretim sürecinin geliştirilmesine katkıda bulunabilen elemanlar yetiştirmek olacaktır.

b) Orta eğitimde mesleki teknik eğitim ağırlık kazanacak, üretimin gereksinimlerine uygun nitelikli insan gücü yetiştirmeye yönelecektir. Bugünkü durumda genel eğitimden yana işleyen gelişme hız ve oranı mesleki teknik eğitimin lehine çevrilecektir.

c) Mesleki Teknik liselerine yapılan ilk kayıtların önemli bir kısmının lise veya dengi okullardan tasdiknameli öğrencilerden oluşması, toplumda bu okulların genel lisede başarılı olamayan öğrencilerin devam ettikleri düşük seviyeli okullar oldukları kanısını desteklemekte ve yaratmaktadır.

Bu durum mesleki teknik eğitimin cazip hale gelmesini ve ağırlık kazanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle; "Mesleki teknik liseler ile genel liseler arasında öğrencilerin beceri ve başarı durumlarına göre çift yönlü bir geçiş sağlanacak ve gerekli yönlendirme çalışmaları ile genel liseden, mesleki teknik liselere doğru olan tek yönlü başarısız öğrenci akışı önlenecektir".

d) Uzun dönemli insan gücü gereksinimlerinde beliren büyük sayısal açıklar ve nitelik sorunu, örgün ve yaygın eğitim sisteminin mesleki teknik eğitime yönelmesi gereğini ortaya koymaktadır.

e) Planlı dönemde işgücü sayısında açısından önemli artışlar olmasına rağmen istenilen nitelikte insan gücünün zamanında yetiştirilmesinde ve doğru kullanımında tikanıklar devam etmektedir. Bu açıdan eğitim politikaları bir kez daha önem kazanmaktadır.

Dördüncü BYKP'nında Mesleki Eğitim

a) Mesleki Teknik Liseler üretim sürecinin orta düzey nitelikli insan gücü gereksinimine cevap verecek biçimde, endüstrinin gereksinim duyduğu alanlardaki programları içerecek ve bu amaçla hem kız hem de erkek öğrenciler yetiştirecektir.

b) Özellikle mesleki teknik eğitimde endüstri ile ilişkilerin geliştirilmesine olanak verecek esnek program uygulaması gerçekleştirilecektir. Gerek örgün gerek yaygın programların geliştirilmesi ve

uygulanmasında sanayi katkısının sağlanması kamu yatırımcı ve işletmeciler kuruluşlarıyla işbirliğinin gerçekleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Ayrıca iş alanında kazanılan bilgi ve becerilerin eğitimde geçerli bir kredi istemiyle değerlendirilmesi sağlanacaktır.

c) Öğretmenlerin eğitim sürecine daha verimli bir şekilde katkıda bulunabilmelerini sağlamak, öğretmenlik mesleğine katılımı özendirme amacıyla istihdam koşullarının iyileştirilmesi ve özellikle mesleği bilgi birikimlerini sürekli olarak yenileyebilmeleri sağlanacaktır.

Beşinci BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Beşinci plan döneminde mesleki teknik liseler yükseköğretim önünde yığılmayı önlemek, gereksinim duyulan insan gücünü yetiştirmek, çalışma hayatına kısa yoldan atılmayı sağlamak için genel liselere tercih edilen öğretim türü olacaktır. Bu nedenle beşinci plan döneminde mesleki teknik liselerde amaç, kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki ara insan gücünü, diğer bir ifade ile nitelikli usta ve teknisyeni yetiştirmek, gençleri hayata ve yüksek öğrenime hazırlamak için gerekli program ve yapı değişikliğini gerçekleştirmektir.

b) Teknik dallarda İngilizce eğitim yapan Anadolu Meslek ve Teknik Liseleri açılacaktır.

Altıncı BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) İş analizlerine dayalı meslek standartları hazırlanarak mesleklere uygun nitelikler işgücü piyasasının gereksinimlerine göre belirlenecektir. Meslek kazandırıcı örgün ve yaygın eğitim kurumları, gerekli bilgi ve becerileri verebilecek şekilde modüler bir yapıda düzenlenecektir.

b) Örgün meslek eğitim mezunlarının işgücü piyasasına daha fazla oranda katılmaları için özendirici düzenlemeler yapılacaktır.

c) Örgün mesleki teknik eğitim sanayinin ve diğer sektörlerin gereksinim duyduğu ve kısa süreli mesleki teknik eğitimin veremeyeceği niteliklere sahip insan gücü yetiştirilmesine yönlendirilecektir.

d) Ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesinde mesleki teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilkedir. Yüksek öğrenime devam etmek isteyen mesleki teknik lise mezunlarının kendi branşlarında bir yüksek öğretim kurumuna yönlendirilmeleri özendirilecek düzenlemeler yapılacaktır.

Yedinci BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Gelişen toplumumuzun, yaşadığımız teknoloji çağının ve günümüzde gözlenen globalleşme ve entegrasyon süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni gereksinimler, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde bilgi kadar, hatta ondan daha fazla, doğrudan mesleğe yönelik beceri, iş teknikleri ve çabuk uyum yeteneği gibi yeni donanımları ön plana çıkartmakta, bu ise genel eğitimin içinde ve yanında çok tutarlı ve yeni bir meslek eğitimi yapılanmasını zorunlu kılmaktadır. Meslek eğitiminin yeniden yapılanmasında temel ilke, işyeri-okul bütünlüğüne dayalı ve ehliyet kazandırıcı bir meslek eğitimi sisteminin, örgün ve yaygın eğitiminin her kademesinde uygulanmasını temin etmek olacaktır.

b) Gelişen dünya şartlarına paralel olarak öncelikle insan kaynağının geliştirilmesinde uluslar arası teknik işbirliğinden azami şekilde yararlanılacak, uluslar arası çok taraflı ve teknik ikili işbirliği faaliyetleri Devlet Planlama Teşkilatı'nın koordinatörlüğünde yürütülecektir. Eğitimin kalitesi yükseltilecek ve her kademedeki eğitim yaygınlaştırılarak fırsat eşitliği sağlanmasına çalışılacaktır.

c) Ortaöğretimden üniversiteye yönelme sürecini yeniden düzenleyebilmek, üniversite önündeki aşırı yığılmayı önlemek ve ülkemizin gereksinim duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirebilmek amacıyla, yükseköğretim öncesinde ve ortaöğretim kademesinde yoğun şekilde faaliyet gösteren özel dersanelerin mesleki teknik eğitime yönelmeleri ve uygun

olanların ortaöğretim ve yükseköğretim kurumu oluşturmaları desteklenecektir.

d) Uluslar arası rekabet gücünün artırılmasında ileri teknoloji kullanımı, geliştirilmesi ve üretilmesi birincil öneme sahiptir. Bu bağlamda, insan gücü potansiyelinin değerlendirilmesi ve niteliğinin artırılarak üretim sürecine katılımının sağlanması gerekmektedir. Eğitim sistemi bu amaca hizmet edebilecek dinamik bir yapıya kavuşturulacaktır. Gereksinim duyulan insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla orta ve yükseköğretim kademelerinde örgün ve yaygın mesleki teknik eğitime önem verilecektir.

e) Örgün ve yaygın mesleki teknik eğitimin dünya standartlarına yükseltilmesine, meslek standartları ve sertifikasyon sistemi üzerinde yapılan çalışmaların tamamlanmasına, okul ve iş hayatı ilişkilerinin geliştirilmesine, temel bilgi ve beceriler ile yeni teknolojilerin okulda verilmesine ve uygulamanın işyerlerinde yapılmasına ve hizmet içi eğitime önem verilecektir. Mesleki teknik eğitim kurumları ve programları ile işe yerleştirme hizmeti veren birimler ve işgücü piyasası arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği kurulması sağlanacaktır.

f) Mesleki teknik eğitimde modüler sisteme geçilecek, müfredat programları modüler sisteme uygun hale getirilecek, örgün veya yaygın eğitim alan ve aynı mesleki becerilere sahip olan kişilere eşdeğer meslek sertifikası verilerek denklikleri sağlanacaktır. Meslek standartları tespit edilecek, bu standartlara uygun sınav ve sertifikasyon sistemi kurulacak ve Meslek Standartları Kurumu oluşturulacaktır.

g) Öğretmenlik mesleği cazip bir meslek haline getirilmeye çalışılacak, öğretmen yetiştirme düzeni lisans sonrası eğitim akademileriyle mesleki eğitimleri verilmek üzere yeniden yapılandırılacaktır.

Sekizinci BYKP’ında Mesleki Eğitim

a) Ortaöğretim, okul türü yerine program türünü esas alan bir yapıya kavuşturulacak, meslek eğitimine geniş tabanlı bir temel eğitim programı ile başlanacaktır.

b) Örgün ve yaygın mesleki teknik eğitime ağırlık verilecek, ortaöğretimde mesleki teknik eğitimin payı artırılacak, mesleki teknik eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak yapılması sağlanacak ve çalışma hayatı ile işlevsel işbirliği geliştirilecektir.

c) Çıracılık, mesleki teknik eğitimin iş hayatının beklentilerine cevap verebilmesi, mesleki teknik eğitimle sanayi arasındaki ilişkinin artırılabilmesi ve uygulamada aksayan hususların giderilmesi amacıyla, 3308 sayılı Kanunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

d) Meslek yüksekokulları ile mesleki teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve işbirliği kurulacak; nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan meslek yüksekokullarında öğrencilerin uygulamalı eğitim almaları sağlanacaktır.

Bu planda mesleki-teknik liselerin mezunlarının, meslek yüksekokullarına geçiş olanaklarının sağlanması uygun görülmüştür.

5. BYKP okullaşma oranları ile 6. BYKP okullaşma oranları karşılaştırıldığında mesleki ve teknik liselerde okullaşma oranlarına %6,5’lik bir artış olduğu görülür.

Çizelge 1. Türkiye’de 1970 – 2004 Yılları Arasında Orta Öğretim Kurumlarında Okullaşma Oranları

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	2001	2002	2003
	1971	1976	1981	1986	1991	1996	1997	2002	2003	2004
Genel Liseler	10.5	14.9	17.7	18.9	21.1	29.9	30.8	50.2	54.8	66.1
Mesleki ve Teknik Liseler	7.1	11.7	11.7	13.1	16.5	23.5	23.9	23.6	26.2	30.3

Kaynak: MEB, <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist97/MYHTML14.htm> , 01.03.2007

VII.BYKP,1995

7. BYKP’ında mesleki ve teknik liselerdeki okullaşma oranının %34,5 olması hedeflenmiştir. Ancak 1999–2000 öğretim yılında okullaşma oranı %22,8’e ulaştığı anlaşılmıştır. 2001–2005 yıllarını içeren 8. B.Y.K.P.’ında bu oranın %35’e ulaştırılması hedeflenmiştir.

Dokuzuncu BYKP’ında Mesleki Eğitim

IX. BYKP’nın temel ilkelerinde, insan odaklı bir gelişme ve yöntem anlayışı esastır ibaresi yer almıştır. Bu anlayış içerisinde ekonomik ve sosyal gelişme eksenleri içinde, rekabet gücünün artırılması, istihdamın artırılması, bunun içinde eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi için eğitim sisteminin güçlendirilmesi hedefi belirlenmiştir.

Planın başında, eğitim ve istihdam arasındaki ilişkinin kurulamadığı, eğitim ve işsizlikle ilgili sorunların çözümlenemediği belirtilmektedir.

Planda eğitimle ilgili temel ilke ve politikalar şu şekilde yer almaktadır;

a. Öncelikle sektörler arasında yer alan eğitimin kamu yatırım payı artırılacaktır.

b. Plan döneminde okul öncesi ve ortaöğretim kademesinde okullaşma oranlarında önemli artışlar sağlanması hedeflenmektedir. İlköğretim kademesinde çağ nüfusundaki azalmanın da katkısı ile tüm çocukların temel eğitim alması amaçlanmaktadır. Ortaöğretim okullaşma oranlarındaki artışla birlikte yükseköğretime olacak talep artışını karşılamak üzere, yükseköğretim okullaşma oranının yüzde 48'e ulaşması planlanmaktadır.

Çizelge 2. Türkiye'de 2005 – 2006 öğretim yılında ki okullaşma oranları ve IX.BYKP'nın da eğitim kademeleri itibariyle hedefler

	2005/2006 (2)	2012/2013
— Okullaşma Oranları (%)		
Okulöncesi (3)	19,9	50,0
İlköğretim	95,6	100,0
Ortaöğretim	85,2	100,0
Yükseköğretim (4)	Toplam	38,4
	Örgün	24,8
— Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı		
İlköğretim (5)	43,5	30,0
Genel Ortaöğretim	37,9	30,0

Kaynak: TÜİK, MEB, DPT.

(1) Bütün kademeler için verilen brüt okullaşma oranıdır.

(2) Yükseköğretim verileri 2004-2005 dönemine aittir.

(3) 4-5 yaş grubu için hesaplanmıştır.

(4) Üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumları dahil, lisansüstü öğrencileri hariç tutulmuştur. 17-20 yaş grubu için hesaplanmıştır.

(5) Kentsel alanlar için hesaplanmıştır.

c. Toplumsal gelişmenin sağlanması amacıyla; düşünme, algılama ve sorun çözme yeteneği gelişmiş, Atatürk ilkelerine bağlı, demokratik, özgürlükçü, milli ve manevi değerleri özümsemiş, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, sanata değer veren, beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı, bilgi çağı insanı yetiştirilecektir.

d. Eğitim sistemi, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınacak; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısı güçlendirilecektir.

e. İşgücü piyasasına ilişkin bilgi sistemleri geliştirilmesi, eğitim ve işgücü piyasasının daha esnek bir yapıya kavuşturulması ve istihdamın ve işgücü verimliliğinin artırılması için, yaşam boyu eğitim stratejisi dikkate alınarak ekonominin talep ettiği alanlarda insan gücü yetiştirilecektir.

f. Mesleki ve teknik eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilecek, yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim, program bütünlüğünü esas alan tek bir yapıya dönüştürülecek, mesleki eğitimde, nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan uygulamalı eğitime ağırlık verilecektir.

g. Mesleki eğitim sistemi, öğrencilere ekip halinde çalışabilme, karar verebilme ve sorun çözebilme, sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilere sahip öğrenci yetiştirecektir.

h. Ekonominin ara eleman ihtiyacını karşılamak için mesleki eğitim faaliyetlerinin kümeleşme ortamı oluşturan OSB'lerde ilgili hizmet kurumları ve özel sektörle etkili işbirliği içinde yaygınlaşmasını sağlayan mekanizmalar güçlendirilecektir.

ı. İşletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik faaliyetleri desteklenecektir.

i. Meslek standartlarına dayalı yeterliliklerin geliştirilmesi, belgelendirilmesi, belge ve eğitim veren kuruluşların akreditasyonu gibi temel işlevleri içeren Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemine ilişkin çalışmalar tamamlanacak ve bu sisteme duyarlı bir mesleki eğitim yapısı geliştirilecektir.

j. Eğitimin yaygınlaştırılmasında merkezi idarenin yanı sıra mahalli idareler, gönüllü kuruluşlar ve özel sektörün katkısı artırılabacaktır.

k. Ortaöğretim; program türünü esas alan, yatay ve dikey geçişlere imkân veren, etkin bir rehberlik ve yönlendirme hizmetini içeren esnek bir yapıya kavuşturulacaktır. Programlar geniş tabanlı ve modüler esasa göre düzenlenecektir.

l. Eğitimde kalitenin artırılması amacıyla, yenilikçiliği ve araştırmacılığı esas alan müfredat programları ülke geneline yaygınlaştırılacak, öğrenciler bilimsel araştırmaya ve girişimciliğe teşvik edilecektir.

m. Toplumda yaşam boyu eğitim anlayışının benimsenmesi amacıyla e-öğrenme dahil, yaygın eğitim olanakları geliştirilerek, eğitim çağı dışına çıkmış kişilerin açık öğretim fırsatlarından yararlanmaları teşvik edilecek, beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri artırılabacaktır.

n. Eğitim sisteminin etkinliğinin artırılması, eğitime ayrılan kaynakların daha verimli kullanılması, öğrenciler ve aileleri üzerindeki mali, sosyal ve psikolojik yüklerin hafifletilmesi amacıyla eğitim sistemi, sınav odaklı yapıdan kurtarılacaktır. Yükseköğretime giriş sistemi; öğrencileri programlar hakkında yeterli düzeyde bilgilendiren, ilgi ve yeteneklerini ortaöğretim boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, okul başarısına dayalı ve müfredat programlarıyla daha uyumlu bir yapıya kavuşturulacaktır (IX. BYKP, 2006).

Türk Milli Eğitim Sisteminde Mesleki ve Teknik Eğitim

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası ile belirlenmiş olan Türk Milli Eğitim Sistemi, 'örgün eğitim' ve 'yaygın eğitim' olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim hizmetleri; örgün ve yaygın mesleki eğitim programlarının uygulandığı mesleki ve teknik eğitim, okul ve kurumlar ile eğitim imkânı ve ortamının bulunduğu iş yerlerinde yürütülmektedir. Bu okul ve kurumlar Bakanlık Merkez Teşkilatında yer alan;

- Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,

- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü,
- Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü

Olmak üzere dört genel müdürlük bünyesinde hizmet vermektedirler.

Meslek eğitimi, mesleki ve teknik liseler ile mesleki eğitim merkezlerinde yapılmaktadır. Mesleki ve teknik liseler, örgün ve yaygın olarak eğitim vermektedir. Bu okullar; öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktadır. Bu okullar, 8 yıllık ilköğretime dayalı;

- 3 yıl süreli Meslek liseleri, (2006 'dan itibaren bu liselerin süresi 4 yıla çıkartılmıştır).
- Bir yılı yabancı dil hazırlık olmak üzere 4 yıl süreli Anadolu Meslek Liseleri,
- 4 yıl süreli Teknik Liseler,
- Bir yılı yabancı dil hazırlık olmak üzere 5 yıl süreli Anadolu Teknik Liselerinden oluşmaktadır. Her okul bünyesinde çeşitli alanlarda yaygın mesleki eğitim faaliyetleri de yürütülebilmektedir.

Çıraklık eğitimi; temel eğitimlerini tamamlamış, bir üst öğrenime gidemeyen veya çeşitli nedenlerle örgün eğitim dışında kalmış ortaöğrenim çağındaki çocukların ve gençlerin eğitimini kapsamaktadır (MEB, 2001).

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Endüstriyel Teknik Öğretim Okulları

Anadolu Teknik Liseleri

İlköğretim üzerine birinci yılı yabancı dil hazırlık sınıfı; olmak üzere beş yıl öğretim süreli okullardır. Talim ve Terbiye Kurulunun 7.6.2005 tarihli ve

184 sayılı kararı gereğince. 2005–2006 öğretim yılından itibaren, bu okulların hazırlık sınıfları kaldırılarak programları 4 yıl olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Bu okullarda öğrencilere; orta öğretim düzeyinde asgari ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilinci ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyon kazandıran, hem yüksek öğretime hem mesleğe hazırlayan, aynı zamanda bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, fen bilimleri ağırlıklı programlar uygulanmaktadır.

Anadolu teknik liseleri ilk kez 1983–1984 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir.

Bu okullara devam eden öğrenciler; sorumlu dersi olmaksızın 12'nci sınıfa geçtikleri takdirde Anadolu Meslek Lisesi diploması alarak okuldan ayrılabilirler.

Anadolu teknik liselerine, merkezi sistemle yapılan Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alınmakta olup, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Japonca dilleri ile eğitim ve öğretim yapılmaktadır (ETÖGM, 2006, a).

Anadolu Meslek Liseleri

İlköğretim üzerine, birinci yılı yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere öğrenim süresi 4 yıl olan okullardır. 2005–2006 öğretim yılından itibaren orta öğretimde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında bu okulların hazırlık sınıfları kaldırılarak öğretim süresi dört yıla çıkarılmıştır.

Anadolu meslek liselerinde öğrencilere, orta öğretim düzeyinde asgari ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ile birlikte, öğrencileri; hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan, endüstriyel Teknik

alanlarda mesleki formasyon kazandıran ve aynı zamanda bir yabancı dilin öğretilmesini amaçlayan programlar uygulanmaktadır.

Anadolu meslek liseleri ilk kez 1982–1983 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir. Anadolu meslek liselerine, Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı sonucunda öğrenci alınmaktadır.

Anadolu meslek liselerinde; İngilizce ve Almanca dilleri ile eğitim-öğretim yapılmaktadır (ETÖGM, 2006, b).

Teknik Liseler

İlköğretim üzerine 4 yıl öğretim süreli okullardır. Bu okulların 9'uncu sınıfı meslek liselerinin 9'uncu sınıfı ile ortaktır. 9'uncu sınıfta belirli derslerden, ilgili mevzuatında belirtilen başarıyı gösteren öğrenciler teknik liseye geçiş yaparak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyon verilmesi sağlayan, öğrencilerini hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan, fen bilimleri ağırlıklı programlara devam edebilmektedirler. Teknik liseler ilk kez 1969–1970 öğretim yılında faaliyete geçirilmiştir (ETÖGM, 2006, c).

Endüstri Meslek Liseleri

Öğrenim süresi 3 yıl iken yeni yapılanma çerçevesinde öğretim süresi 4 yıla çıkarılan bu okullarda öğrencilere; orta öğretim düzeyinde asgari ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmek suretiyle, hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Endüstri meslek lisesi öğrencileri; 11 ve 12'inci sınıflarda (öncelikle son sınıf öğrencileri olmak üzere) genel bilgi ve teknik teorik dersleri haftanın iki gününde okulda, uygulamalı meslek derslerini ise haftanın üç gününde

alanları ile ilgili işletmelerin makine, araç-gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkânlarından yararlanarak iş yerlerinde yapmaktadır.

Ayrıca, nüfusu çok küçük olan yerleşim birimlerinde endüstri meslek lisesi açılması ekonomik olmadığından; bu yerleşim birimlerindeki, başarılı fakat ekonomik durumu müsait olmayan öğrencilerin eğitimine imkân sağlamak amacıyla, fiziki imkânları yeterli olan endüstri meslek liselerinden yatılılık ihdas edilmektedir (ETÖGM, 2006, d).

Çok Programlı Liseler

Aynı orta öğretim kurumlarının açılması ekonomik olmayan küçük yerleşim birimlerinde genel lise, imam hatip lisesi ile mesleki ve teknik orta öğretim programlarının aynı yönetim altında uygulandığı okullardır. Bu okullarda, bağımsız olarak eğitim yapan orta öğretim kurumlarında uygulanan programlar aynen uygulanmakta ve öğrencilere bitirdikleri programa ait diploma (Lise, Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi gibi) düzenlenmektedir.

İlköğretim üzerine öğrenim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere; orta öğretim seviyesinde asgari kültür kazandırılması ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmesi suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı mesleki ve teknik okullardır.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,

Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü,

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü programlarının bir yönetim altında uygulandığı çok programlı liseler açılmaktadır.

Çok programlı liselerde mesleki ve teknik eğitim programlara devam eden öğrenciler; 9. sınıfın eğitim ve öğretimlerinin tamamını okulda, 10 ve 11'nci sınıflarda ise öncelikle 11'nci sınıf öğrencileri olmak üzere genel bilim ve teknik teorik derslerini haftanın iki günü okulda haftanın diğer üç gününde ise uygulamalı meslek derslerini alanları ile ilgili işletmelerin makine, araç-gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkânlarından faydalanarak işyerlerinde yapmaktadır.

Genel lise programına devam eden öğrenciler ise eğitiminin tamamını okullarında yapmaktadırlar. Çok programlı liseler 1989–1990 öğretim yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Çok programlı liselere kayıt yaptıracak öğrencilerin, öğrenim görmek istedikleri programın gerektirdiği özel şartları taşımaları gerekmektedir (ETÖGM, 2006, e).

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

4702 sayılı Kanun gereğince, eğitim maliyetini azaltmak, kaynakları daha verimli kullanmak ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla öncelikle Bakanlıkça belirlenen küçük yerleşim birimlerinde olmak üzere mesleki ve teknik eğitim merkezleri kurulmaktadır.

Bu merkezlerde, mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren Anadolu teknik lise, Anadolu meslek lisesi, teknik lise ve meslek lisesi seviyesindeki orta öğretim programlarının tümü, çıraklık eğitimi programları ile belge ve sertifikaya götüren yaygın mesleki ve teknik eğitim programları uygulanmaktadır. Bakanlığımızca, küçük yerleşim birimlerinde açılmış bulunan, öğrenci sayısı yeterli olmayan bazı mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezleri aynı yönetim altında toplanmak suretiyle mesleki ve teknik eğitim merkezi olarak yapılandırılmıştır.

2006 öğretim yılı itibarıyla Türkiye genelinde 79 Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi faaliyette bulunmaktadır (ETÖGM, 2006, f).

İkili Mesleki Eğitim Merkezleri

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Alman Hükümeti arasında imzalanan “İkili Meslek Eğitiminin Teşviki Projesi” çerçevesinde; motor ve endüstriyel elektronik meslek alanlarında, örnek kalifiye teknik eleman, ustabaşı ve usta öğreticilerin, ikili (dual) meslek eğitim sistemi ile yetiştirilmesini sağlamak amacı ile 1988 – 1989 öğretim yılında Ankara Dikmen Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde faaliyete geçirilen Mesleki Eğitim Merkezleri, 1991–1992 ders yılında (8), 1992-1993 ders yılında (4) okula daha yaygınlaştırılmış ve mevcut programlarına Endüstriyel Mekanik meslek alanı ilave edilmiştir. 2006 eğitim öğretim yılında 14 Mesleki Eğitim Merkezi faaliyettedir.

Bu merkezlere devam etmek isteyen öğrenciler, önce devam etmek istedikleri meslek alanlarında üretim ve hizmet yapan bir işyeri ile mevzuatına uygun sözleşmesini yaptıktan sonra merkeze kayıt yaptırmaktadır.

Merkezde; eğitim süresi ortaokul üzerine 3 yıl olup, öğrenciler programlarında yer alan genel bilgi ve teorik teknik meslek dersleri okumak üzere haftada 2 gün mesleki eğitim merkezine gelmektedir.

Bu merkezdeki eğitimini tamamlayarak kalfalık belgesi almaya hak kazanan öğrenciler, endüstri meslek lisesi diploması almak istedikleri takdirde ilgili meslek alanının fark derslerini başarmak zorundadır (ETÖGM, 2006, g).

Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri

Endüstriyel alanlarda kurslar yoluyla, en az ilköğretim okulu mezunu gençlere, meslek kazandırmak, mesleklerinde gelişmek isteyenlerin mesleki bilgi ve becerilerini yeni teknolojilere paralel olarak geliştirmek amacı ile kurulmuş yaygın endüstriyel teknik eğitim kurumlarıdır (ETÖGM, 2006, h).

Çizelge 3. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Endüstriyel Teknik Öğretim Okullarının 2003–2004, 2004-2005 Ve 2005-2006 Öğretim Yılı Kurum Türlerine Göre Okul, Öğretmen Ve Öğrenci Sayıları (Örgün)

KURUM TÜRÜ	2003–2004 Öğretim Yılı			2004–2005 Öğretim Yılı			2005-2006 Öğretim Yılı		
	Okul Sayı	Öğrt. Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayı	Öğrt. Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayı	Öğrt. Sayısı	Öğrenci Sayısı
A.T.L.	175	492	26.101	203	1.391	28.174	230	1.534	33.262
A.M.L.	205	396	9.715	231	661	12.557	286	753	15.646
T.L.	295	25.789	23.060	303	24.474	24.309	312	25.153	24.246
E.M.L.	420		275.475	425		290.763	439		306.124
Ç.PRĞ.L.	207	4.809	58.613	221	4.563	63.038	220	4.635	64.681
METEM	82	3.141	29.036	77	2.684	28.090	79	2.747	29.756
İKİLİ M. E. M.	14		72	114		1.219	14		1.000
TOPLAM	1.398	34.627	422.072	1.474	33.773	448.150	1.580	34.822	474.715

Kaynak: (<http://etogm.meb.gov.tr> 18.07.2006)

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar

Kız Meslek Liseleri

Öğretim süresi 3 yıl olan bu okullarda öğrencilere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçecekleri bir alanda verilen meslek eğitimi ile birlikte genel lisedeki ortak genel bilgi dersleri aynen okutulmaktadır. Bu okullardan teknisyen unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler (KTÖGM, 2006).

Anadolu Kız Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine, bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan, öğretim yılı bir yıl hazırlık sınıfından sonra üç yıl olan ve mesleğe yönelik teknik elemanların yetiştirildiği okullardır. Çeşitli meslek alanlarına yönelik 21 alan/bölümde faaliyet göstermektedir. Eğitim İngilizce ve Almanca dillerinden biriyle yapılmaktadır. Bu okullardan teknisyen unvanı ile mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yükseköğretim kurumlarına da devam edebilirler (KTÖGM, 2006).

Anadolu Kız Teknik Liseleri

İlköğretim okulu üzerine bazı derslerin öğretimini yabancı dille (İngilizce) yapan, bir yıl hazırlık sınıfından sonra dokuzuncu sınıfları, Anadolu Kız Meslek lisesi ile ortak olmak üzere öğretim süresi dört yıl olan bu okullardan teknisyen unvanı olarak mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğretim kurumlarına da devam edebilirler (KTÖGM, 2006).

Kız Teknik Liseleri

Kız Meslek Liselerinin ilk yılındaki öğretim programlarının aynen okutulduğu bu okulların, öğretim süresi 4 yıldır. Kız Meslek Liselerinin birinci sınıflarında, ilgili mevzuata göre bazı derslerden belirli bir başarı ortalamasını tutturana öğrenciler, isterlerse ikinci sınıftan itibaren teknik liseye ayrılarak öğrenimlerini devam ettirirler. Bir mesleğe yönelik teknisyen yetiştiren bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğretim kurumlarına da devam edebilirler (KTÖGM, 2006).

Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri

Kız Meslek Liselerini veya Pratik Kız Sanat Okullarını bitiren öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirerek meslek sahibi olmalarına imkân sağlayan, yöresel Türk Giyim ve El Sanatlarını araştıran, geliştiren değerlendiren ve yaşatılmasını sağlayan iki yıl süreli, döner sermaye ile çalışan kurumlardır (KTÖGM, 2006).

Çok Programlı Liseler

Çok Programlı Liseler; ortaokul üzerine öğrenim süresi 3 yıl olan ve öğrencilere, ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültür dersleri yanında, çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmek suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı mesleki ve teknik okullarıdır (KTÖGM, 2006).

Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezleri

Meslekî ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve belge veren, çok program, tek yönetim ilkesine uygun olarak kurulan örgün ve yaygın eğitim programlarının uygulandığı kurumlardır Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı sekiz Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezi bulunmaktadır (KTÖGM, 2006).

Çizelge 4. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda 2006–2007 Öğretim yılı Öğrenci, Öğretmen Sayıları

KIZ TEKNİK ÖĞRETİM	OKUL	Öğrenci Sayıları			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
Technical Education For Girls					
ÖRGÜN ÖĞRETİM TOPLAM					
Total of Formal Education	819	222.787	44.806	177.981	16.841
ANADOLU KIZ TEKNİK LİSESİ					
Anatolia Technical High School For Girls	2	248	54	188	
ANADOLU KIZ MESLEK /ANADOLU MESLEK LİSESİ					
Anatolia Vocational High School For Girls	226	45.817	8.464	37.353	2.095
ÇOK PROGRAMLI LİSE					
(Kız.Tek.Öğ.Gn.Md.) Multi-program high school	162	50.637	27.410	23.227	2,988
KIZ MESLEK LİSESİ / MESLEK LİSESİ					
Vocational High School For Girls	389	123.633	7.559	116.074	11.513
KIZ TEKNİK LİSESİ/ TEKNİK LİSE					
Technical High School For Girls	32	194	6	188	317
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM MERKEZİ					
Vocational and Technical Training Center	8	2,258	1,313	945	245

Kaynak: (<http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/istatistik/html> 24.07.2006)

Not: Genel Müdürlüğümüze bağlı bağımsız Kız Teknik Lisesi bulunmamaktadır. Bu okullar kız meslek lisesi veya Anadolu kız meslek lisesi bünyesinde açılmıştır. Bu nedenle öğretmen sayısı kız meslek lisesi öğretmen sayısı içinde gösterilmiştir.

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar

Ticaret Meslek Liseleri

Gelişen ve değişen dünyamızda önem kazanan ve hayatımızın her anında yaşadığımız; kıt kaynaklarla sınırsız insan ihtiyaçlarının karşılanması ilmi olan ekonominin ve buna bağlı olarak ön plana çıkan ticaret eğitiminin bilinçli ve sistemli olarak verildiği ilköğretim üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Bu okullarda, kamu ve özel sektörün muhasebe ve finansman, büro yönetimi ve sekreterlik, pazarlama, sigortacılık ve risk yönetimi ile bilgisayar alanlarında görev alacak, bilgi ve iletişim teknolojilerini en iyi şekilde kullanabilen, girişimcilik eğitimi almış, kendi başına iş yapabilecek nitelikte insan gücü yetiştirilmektedir. Mezunları, alanları ile ilgili işyerlerinde çalışabilecekleri gibi, kendi iş yerlerini açabilirler, yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokulu programlarına girebilmektedirler.

Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir.

Mezun olan öğrenciler özel ve kamu sektöründe çalışabildikleri gibi kendi işyerlerini kurabilirler veya yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler (TTÖGM, 2006, a).

Çok Programlı Liseler

Nüfusu az ve dağınık olan küçük yerleşim birimlerinde meslek lisesi ile lise programlarının bir yönetim altında uygulandığı mesleki ve teknik orta öğretim okullarıdır.

Bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili iş yerlerinde çalışabilecekleri gibi, kendi iş yerlerini açabilirler, yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler.

Çok programlı liseler ilk kez 1989–1990 eğitim ve öğretim yılında faaliyete geçmiş ve halen faaliyetlerini sürdürmektedir.

Mezun olan öğrencilere eğitimini gördükleri program türüne ait diploma verilmekte ve alanlarının devamı niteliğindeki yüksek öğretim kurumlarını tercih etmelerinde halinde de ilâve puan verilmektedir.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokulu programlarına girebilmektedirler.

Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir. (TTÖGM, 2006, b)

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

Orta öğretim düzeyinde sadece mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı kurumlardır.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokulu programlarına girebilmektedirler (TTÖGM, 2006, c).

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri

Kamu ve özel sektörün muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri alanların da ihtiyaç duyduğu, yabancı dil bilir, nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde yoğun olarak yabancı dil öğretimi yapılmaktadır.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarında meslek yüksekokulu programlarına girebilmektedirler.

Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu da getirilmiştir (TTÖGM, 2006, d).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Hizmet sektörü içerisinde en önde gelen ve ülke ekonomisini kalkındırarak döviz girdisinde en büyük paya sahip olan turizm sektörünün yiyecek içecek, konaklama ve seyahat ile eğlence hizmetleri alanında ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir, nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe, hem de yüksek öğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokulu programlarına girebilmektedirler.

Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir (TTÖGM, 2006, e).

Anadolu İletişim Meslek Liseleri

Radyo televizyon, fotoğraf ve grafik, halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri ile gazetecilik alanlarının ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe, hem de yükseköğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir . (TTÖGM, 2006, f)

Çizelge 5. Turizm Ve Ticaret Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda 2005–2006 Öğretim Yılı Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam Öğrenci
Ticaret Meslek Lis.	317	8.845	47.433	59.785	55.873	163.091
And. Tic.Mes. Lis.	171	1.608	16.786	5.968	5.232	27.986
And.Otel.Tur.M.Lis.	86	1.716	12.553	5.586	4.835	22.974
And. İletişim Mes. Lis.	15	115	1.297	571	443	2.311
Çok Programlı Liseler	261	4.025	21.336	21.781	19.301	62.418
METEM	4	88	462	344	407	1.213
TOPLAM	854	16.397	99.867	94.035	86.091	279.993

Kaynak: (<http://ttogm.meb.gov.tr/> 24.07.2006)

Mesleki Orta Öğretim Kurumlarının Amaçları ve İlkeleri

Mesleki orta öğretim okullarının amacı; öğrencilerin iş hayatının ihtiyacı olan nitelikli insan gücü olarak yetiştirmek ve yüksek öğretime hazırlamaktır (MEB, 1990).

Mesleki teknik ortaöğretim kurumları, bir meslek alanında ise girebilecek ve kendi işyerlerini açabilecek düzeyde mesleki yeterlilikleri kazandıran meslek okullarıdır (MEB, 2003).

Bu okullardan mezun olan teknisyen ve teknikerlerin çoğu ya sanayide ya da kendi işinde çalışmaktadır. Endüstri meslek liselerinde yapılan eğitimle kişiye, işe giriş için gerekli temel mesleki yeterlilikler kazandırılırken diğer yandan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda teknik lise, kişiyi hayata ve yükseköğretime hazırlayan teknik öğretim kurumu olarak tanımlanmıştır (Alkan, 1988).

Bu okulların temel ilkeleri:

1. Mesleki teknik eğitim iş hayatının insan gücü ihtiyacına ve nitelik yönünden cevap verecek şekilde geliştirilmelidir.

2. Mesleki teknik eğitim programları ferdin ve iş hayatının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde geliştirilmelidir.

3. Mesleki teknik eğitim ortamı gerçek iş ortamına uygun olmalıdır (MEB, 1986).

Mesleki ve teknik eğitim Yönetmeliğinin 5. maddesine göre mesleki teknik eğitim kurumlarında şu ilkeler bulunmaktadır:

“Mesleki ve teknik eğitimde:

a) Kurumların işlevlerinin, Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde yerine getirilmesi,

b) Kalkınma planları, hükümet programları ve milli eğitim şurası kararlarında yer alan hedefler, ilkeler ve politikalara uygun olarak insan gücü, eğitim ve istihdam ilişkilerinin sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulması,

c) Gençlere ve yetişkinlere ortak bir genel kültür kazandırmak suretiyle onlarda kişi ve toplum sorunlarını tanıma ve çözüm yollarını üretme; ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkıda bulunma bilincinin kazandırılması,

d) Mesleki ve teknik eğitim alanında, yerel yönetimler, ilgili oda, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile gönüllü kuruluş temsilcileri ve sivil toplum örgütlerinin eğitim yönetimi karar süreçlerine katılım ve katkılarının sağlanması, uygulama ve iş birliğinin kurumsallaştırılması,

e) Eğitim binalarının fiziki kapasiteleri ile personel, donatım ve diğer olanaklarının en etkin ve verimli biçimde kullanılması amacıyla mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının öncelikle Bakanlıkça belirlenecek küçük yerleşim birimlerinden başlanmak üzere merkezler olarak yapılandırılması,

f) Örgün, çıraklık ve yaygın mesleki ve teknik eğitimle her bireye ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bilgi, beceri, tutum, davranış ve iş alışkanlıklarının kazandırılması,

g) İş ve hizmet alanlarında gereksinim duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, sürekli eğitimle mesleki bilgi ve becerilerinin güncelleştirilmesi ve uygulanan programlarla girişimcilik bilincinin kazandırılması,

h) Öğretim programlarının bütünlüğü ve devamlılığı içinde kurumların bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik eğitim bölgelerinin oluşturulması, yüksek öğretim kurumları ile her alanda iş birliği yapılması ve ortak çalışmaların yürütülmesi,

ı) Mesleki eğitim almış olanların alanlarında istihdamlarının sağlanması,

i) İstihdam edilenlerin, uluslar arası standartlara ve performanslarına göre geliştirme ve uyum kurslarıyla eğitim düzeylerinin yükseltilmesi,

j) Mesleki ve teknik eğitim sürecinde teknolojinin etkin ve verimli kullanılarak eğitimin çağdaş, bilimsel ölçütlerde ve yüksek nitelikte sunulması,

k) Eğitim, üretim ve hizmette uluslar arası standartlara uyulması ve mesleki eğitimde belgelendirmenin özendirilmesi,

l) Eğitimin modüler programlarla yapılması, yaşam boyu öğrenim ve sürekli mesleki eğitimin bireylere benimsetilmesi,

m) Her ortamda kazanılan yeterliklerin değerlendirilmesi ve belge bütünlüğünün sağlanması,

n) Öğretim sürecinde bilimsel düşüncenin, üretkenliğin, insana ve doğaya ilişkin sevgi ve estetik değerlerin esas alınarak planlı ve zaman yönetimine ilişkin yaklaşımların benimsenmesi,

o) Ekibin birer üyesi olan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin çevreyle olan ilişkilerinde gönüllülük, karşılıklı sevgi, saygı, anlayış, hoşgörü ve görgü kurallarına uygun davranışların ön planda tutulması,

ö) Değerlendirmelerin objektif olarak yapılması, başarının teşvik edilmesi, desteklenmesi ve ödüllendirilmesi,

p) Yetki ve sorumlulukların gönüllü olarak paylaşılması, iletişim kanallarının açık tutulması,

r) Yönetici ve öğretmenlerin, kurum ve işletmede eğitim lideri olması,

s) Eğitim-öğretimde ders dışı etkinliklerin de eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmesi ve değerlendirilmesi,

ş) Mesleki rehberliğin etkin olarak sürdürülmesi, teknolojik gelişmelerin sürekli olarak izlenmesi,

t) Her türlü iş ve işlemin elektronik ortamda yürütülmesi, izlenmesi ve saklanması,

u) Mesleki ve teknik orta öğretim programları ile bu programların devamı niteliğindeki meslek yüksekokulları arasında program bütünlüğünün sağlanması temel ilkedir.

Orta Öğretimde Yeniden Yapılandırma

“Orta öğretimin yeniden yapılandırılması”na ilişkin talim ve terbiye kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile orta öğretim kurumlarında şu değişikliklere gidilmiştir;

1. Üç yıllık genel, meslekî ve teknik liselerin eğitim ve öğretim süresinin, 2005–2006 Öğretim Yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkarılması.

2. Hazırlık sınıfı bulunan liselerin öğrenim sürelerinin 4 yıla göre yeniden düzenlenmesi.

3. İlköğretimden itibaren orta öğretimin sonuna kadar, Avrupa Birliği Yabancı Dil Seviye Sistemi benimsenerek ders saati sayılarının buna göre belirlenmesi.

4. Genel liseler ile tüm meslekî ve teknik orta öğretim kurumlarının 9. sınıflarında, MEGEP (Meslekî ve Teknik Eğitim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) kapsamında geliştirilen "Ortak Beceriler", "Bilgisayar" ile "Tanıtım ve Yönlendirme" derslerinin okutulması.

5. Anadolu Liseleri ile Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerin kademeli olarak, Anadolu Lisesi adıyla tek program altında birleştirilmesi.

6. Fen Liseleri, Anadolu Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Spor Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Anadolu Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Programlarının Uygulandığı Liseler, Teknik Liseler, İmam Hatip Liseleri ve Anadolu İmam Hatip Liselerinin yeniden yapılandırılmasında kendi statülerinin göz önünde bulundurulması.

Mesleki Teknik Eğitim ve Şûra Kararları

Türkiye'de eğitimle ilgili sorunların ortaya koymak ve çözüm üretmek amacıyla 1939 yılından bu yana Milli Eğitim Şûra'ları toplanmaktadır. 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 yılında yapılan IX. Milli Eğitim Şûra'sı Mesleki Teknik Eğitim ve Ortaöğretim de yapılanma konusunu geniş bir biçimde ele almıştır. Bu şûranın gündemi 'Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallardır. Şûra çalışması sonucunda varılan kararların mesleki eğitim ve yüksek öğretime öğrenci akışını düzenleyen kararları şunlardır:

Ortaöğretimin amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında;

1. Yükseköğretime hazırlayan programlar
2. Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar

3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir.

Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme olanağı bulurlar (Karar -23).

Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,

1. Bütün programlar için ortak dersler
2. Yükseköğretime hazırlayan özel dersler
3. Seçmeli veya mesleki derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir.

Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme olanağı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir. Öğrenci yüksek öğrenime girmek istiyorsa, söz konusu özel dersleri almayabilir.

Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir. Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynılık" yerine "denklik" ilkesi uygulanır (Karar-24).

Ortaöğretimde Yönelme (Lise)

Yönelme temel eğitimde başlar; yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

Yönelme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları Millî Eğitim Bakanlığınca düzenlenir (M. E. T. K. Madde -30).

Ortaöğretimde ilgi ve kabiliyetleri belirlenmekle beraber ortaöğretimin başlarında pek çok çocuk henüz yollarını aramakta olduklarından, ortaöğretimin özellikle ilk yılında, öğrencilerin yeteneklerinin daha belirgin olmasına fırsat verilir ve istekle izleyecekleri çeşitli programlar için yönelme olanakları hazırlanır.

Bu amaçla, IX. sınıf programlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar göz önünde tutulur:

1. Bu sınıfta;

- a) Ortaokuldan gelen öğrenciler arasındaki seviye farklarının giderilmesine çalışılır.
- b) Öğrencilerin ortaöğretimin çeşitli programları için gerekli olan genel kültürü kazanmaları sağlanır.
- c) Ortaokul sonunda öğrencilere yapılan yöneltme tavsiyelerindeki muhtemel yanlışları düzeltme olanak ve fırsatı bulunur.

2. Ortak dersler bütün mesleki ve teknik okulların birinci sınıfında da aynen uygulanır; bu okulların amaçlarına göre meslek dersleri için haftalık ders saati artırılabilir.

3. Bu amaçla birinci ve ikinci kanat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenler kurulu, "rehberlik servisi"nin önerisini, öğrencinin isteğini ve sınıf öğretmenlerinin görüşünü de inceleyerek öğrencinin bu sınıftan sonra yönelebileceği programı seçme hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Okul idaresi, yıl sonunda yapılan tavsiyeyi öğrencinin okul dosyasına ve karnesine işler. Bu tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir. X. yıl programlarına girişte, IX. sınıfta okutulan derslerden veya ders gruplarından aranacak başarı koşulları her programın özelliğine göre ayrı ayrı belirtilir. Bu arada ortaokul başarısı da göz önünde tutulur (Karar- 28).

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların düzenlenmesinde, ortak dersler, özel dersler ve meslek dersleri öğretim süresine göre yıllara dağıtılabilir. Ancak, aynı meslek dallarında hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar ile hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar için IX. sınıfta aynı programlar uygulanır.

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların üç yıl üzerindeki öğrenim süreleri personel statülerinde değerlendirilir (Karar - 37).

Hayata veya İş Alanlarına Hazırlayan Programlar

Ortaöğretim seviyesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler ile yükseköğretime hazırlayan programı izlerken bırakmak isteyen öğrenciler için, onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir.

Bu programlar olanak ve koşulları elverişli olan her türden ortaöğretim kurumlarında uygulanır. Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlarda 54. maddede belirtilen 'Bütün Programlar İçin Ortak Dersler'e ek olarak hayata veya iş alanlarına hazırlama amacına uygun yeter ağırlıkta meslek derslerine veya karar 36'da yer alan seçmeli derslere yer verilir. (Karar - 38)

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar ile hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlarla ilgili olarak Bakanlıkça şûraya sunulan ön taslaklar şûrada incelenmiştir.

Yalnızca birkaç program alanına ait örnekler hâlinde hazırlanan söz konusu ders dağıtım çizelgelerini de kapsayacak şekilde denklik ilkesine de uygulamak suretiyle Bakanlıkça yeniden gözden geçirilecek, deneme niteliğinde uygulamaya konulacak ve sürekli olarak geliştirilecektir (Karar -39).

Mesleki yaygın eğitim kurumlarında izlenerek başarı sağlanan meslek ve atölye derslerinden meslek lisesi derslerine veya 66. maddede yer alan seçmeli derslere denkliği Bakanlıkça kabul edilenler, hayata veya iş alanlarına hazırlayan programların uygulandığı eğitim kurumlarında kredi olarak değerlendirilir (Karar-40).

Öğretim yılı içindeki pratik öğretim okul atölyelerinde yapılır. Ancak, okul-sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlanmak amacıyla bu çalışmalar, sanayi ve iş yerlerinde de yapılabilir.

Pratik öğretiminin yapılacağı işyerleri, okul müdürünün başkanlığında ilgili bölüm öğretmenlerinden ve iş yeri temsilcilerinden meydana gelecek bir komisyon tarafından incelenir ve program amaçlarına uygun bir pratik

öğretimin yapılabileceği saptandıktan sonra, pratik öğretimin yapılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik esaslarına uygun olarak iş yeri ile protokol düzenlenir.

Pratik öğretimin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak için, haftalık, aylık veya yıllık programlar, amaç ve muhtevayı zedelememek suretiyle teksifi bir şekilde işlenebilir veya dersler bloklaştırılabilir. Pratik öğretimde öğrencilerin çalışması okul müdürlüğünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir (Karar - 41).

Ortaöğretimde Yatay ve Dikey Geçişler

Ortaöğretimde yükseköğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yükseköğretime hazırlayan herhangi bir programdan birine de geçilebilir. Bu geçiş olanakları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi herhangi bir programı başarıyla tamamlayarak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik derslerini, gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından sınava girmek suretiyle tamamlayabilirler (Karar -42).

Yükseköğretime Geçiş

Ortaöğretim yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlarını bitiren öğrencilere, yetiştirdikleri yönde, üniversitelere, akademilere ve yüksekokullara girmek için aday olma hakkı tanınır.

Hangi fakülte, akademi ve yüksekokullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılır. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kurumlar arasında iş birliği yapılır.

Giriş, ya yalnızca diplomadaki derecelere ve notlara göre, ya merkezi müsabaka imtihanları sistemiyle, ya da her kurum tarafından münferit olarak düzenlenebilir. (M.E.T.K.Madde -31) Yükseköğrenime geçiş hakkını kazanmış istekli her öğrenciye yükseköğrenim olanağı sağlanmasına çalışılacaktır. (Karar -114).

Meslek Kademeleri Ve Mesleki Unvan, Görev Yetki Ve Sorumluluklar Yeniden Düzenlenmesi

IX. Millî Eğitim Şûrası kararları da göz önünde tutularak İlköğretim ve Eğitim Kanununu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve millî eğitimle ilgili öteki kanunlarda gerekli değişikliklerin yapılması sağlanacaktır. (Karar- 115)

Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları teknolojik yeniliklere ve çevre özelliklerine göre tesis, araç ve gereçlerle donatılacaktır. (Karar- 124)

Meslek kademeleri ve mesleki unvan, görev yetki ve sorumluluklar yeniden düzenlenecektir.

Öğrencilerin gerek temel eğitim gerekse ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına yönetilebilmesi ve bu amaçla geliştirilmiş programların çekicilik kazanabilmesi için temel eğitim ve ortaöğretim kademelerine uygun başlıca meslek kademeleri ile meslek çeşitlerinin iyice belirlenmesi, her kademedede görev alacak elemanların unvan, görev yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenlenmesi gerekir.

Ortaöğretim kademesinde meslek alanları ve çalışma koşulları çekici kılınmadıkça, öğrencileri hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara zorlayıcı tedbirlerle yöneltmenin mümkün olmayacağı ve öğrencilerin, şimdi olduğu gibi yükseköğretim kapılarına yığılmaya devam edeceği şüphesizdir. Bu konuda Millî Eğitim Temel Kanununun 14. maddesinde "mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla saptanır ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir" hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bu alanda yapılmış başlıca iki çalışma vardır:

Birincisi, Çıracı- Kalfa ve Ustalar Kanununu Tasarısı. Yüce Meclisin incelenmesinde bulunan bu kanunun süratle çıkarılmasına çalışılacaktır. İkinçisi, mesleki unvan, yetki ve sorumlulukları belirleyen kanun tasarısı. Hazırlıkları sonuçlanmak üzere olan bu tasarı da en kısa zamanda Yüce Meclise sunulacaktır. (Karar -128)

Ortaöğretim kademesinde mesleğe hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar, Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesinde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi hâlinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev yetki ve sorumluluklar da göz önünde tutularak geliştirilecektir. (Karar -129)

Mesleki Teknik Eğitim ve Ortaöğretim de yapılanma sorununu en geniş biçimde ele alan diğer şûra ise 22–26 şubat 1999 tarihinde toplanan 16. Milli Eğitim şûra’sıdır.

Mesleki teknik eğitimde yaşanan sorunları gözlemek, ihtiyaçları belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar doğrultusunda 16. Milli Eğitim şrası “Mesleki Teknik Eğitim şrası” olarak toplanmıştır.

16. Milli Eğitim şûra’sında ele alınan sorunların bazıları şunlardır (MEB, 1999):

- Gerekli rehberlik ve danışmanlık hizmetinin olmaması nedeniyle öğrencilerin, izleyecekleri mesleki eğitim programlarını ve iş alanlarını yeterince tanımadan meslek seçimine gitmeleri,
- Öğrencilerin, ilgi ve kabiliyetleriyle iş hayatının ihtiyaçlarına uygun programlara yönlendirilmesinin yapılmaması,
- Mesleki eğitim programları geliştirilirken, eğitim kurumlarının bulunduğu yerel özelliklerin yeterince dikkate alınmaması,
- Mesleki eğitim programlarının esnekliği gösterecek şekilde hazırlanmaması,
- Öğrencilerin mesleki yeterliliklerinin etkin bir şekilde ölçülememesi,
- İşletmelerdeki meslek eğitimin koşullarına veya teknolojik değişmelere karşı eğitim kurumlarının uyum problemlerinin devam etmesidir.

On altıncı Milli Eğitim Şûrasında alınan kararlara bakıldığında; Mesleki Teknik Eğitimin Orta Öğretim Sistemi bütünlüğü içinde ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması düşüncesi ile,

- Sistemde programların, diploma ve çeşitli sertifikalara götüreceği şekilde, geniş tabanlı ve modüler esasa göre düzenlenmesinin gerekliliği; bu düzenlemelerde, gerekli koşulları karşılamak kaydı ile yatay ve dikey geçişlerin, program bütünlüğü içinde, lisansüstü eğitimi de kapsayacak bir perspektifle ele alınacağı,
- Sistemin, yönetim ve finansman dahil, planlamadan program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar, her aşamasında, işveren ve işçi kuruluşları, akademik ve araştırma kurumları, meslek kuruluşları, öğrenci-öğretmen-veli temsilcileri, sivil toplum örgütleri vb. tüm ilgili kurum ve kuruluşların aktif şekilde karar sürecine katılmalarının sağlanmasının gerekliliği; bu bağlamda, mesleki ve teknik eğitim programı ile ilgili yerel yapılanmanın güçlendirileceği,
- Mevcut kapasitenin tam gün-tam yıl kullanılmasının sağlanacağı,
- Orta öğretim programlarının bilgi ve teknoloji çağının gereklerine uygun olarak tümüyle gözden geçirilmesinin gerekli olduğu, bu konudaki çağdaş yönelimlerin dikkate alınmasının gerekliliği; buna göre, mesleki orta öğretimde yalnızca bir meslekte derinliğine beceri öğretimini temel alan geleneksel yaklaşımın terk edilmesi gerektiği, bunun yerine konuya; bilgi, teknoloji ve uygulama olmak üzere üç ana boyut açısından bakılarak, mesleki eğitimin başlangıç modüllerinin, teknoloji eğitimi bağlamında ortak tabanlı yeterliklerin geliştirilmesinin temel alınacağı,
- Meslek standartlarının, eğitim programlarının çerçevesini belirlemedeki zincirin en önemli halkasını oluşturduğu, bu bakımdan mesleki eğitim programlarının amaç, kapsam, süre ve diğer niteliklerinin, meslek standartlarına dayalı biçimde belirlenmesinin gerektiği; bu amaçla işe koşulacak insan gücü nitelikleri ile ortamsal özelliklerin anılan standartla örtüşebilir

olmasının temel ilke olması gerektiği ayrıca öngörülen standartlara erişme gücü güvence altına alınmadığı sürece, yeni eğitim programları oluşturulmaktan kaçınılacağı,

- Gereksinimler düşünülerek mesleki eğitim programlarında, işletmelerde ve yüksekokullarda eğitimi yapılacak olan mesleklerin; (1) Ana gruplar, (2) Meslek alanları, (3) Uzmanlık alanları olarak belirlenmesi gerektiği, bu sıralanışta, geniş tabanlı bilgi, beceri ve tutumların oluşturduğu ortak tabandan mesleki beceri ve uygulamaya doğru bir gidişin söz konusu olacağı,
- Meslek eğitiminde beceri eğitimi ve iş deneyimlerinin standartlara uygun işletmelerde kazandırılmasının esas alınması gerektiği ayrıca, iş yaşamının yetişmiş uzmanlarının da eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almalarının sağlanacağı,
- Bu amaçla bilgi ve iletişim teknolojilerine ağırlık verileceği,
- Mesleki eğitim programlarında ve buna dayalı iş alanlarında, mevcut iş gücünün ekonomiye kazandırılmasında eğitim bir bütün olarak algılanması gerektiği, üretim içinde kadınların istihdamına ağırlık verileceği, belirtilmektedir.

Eğitim sorunlarını çözüme kavuşturmak için bölgesel düzeyde eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi kaçınılmazdır. Belirlenen eğitim ihtiyaçlarının ise eğitim programlarına yansıtılması gerekmektedir. Mesleki ve teknik eğitimden mezun olan öğrencilerin istihdamları için okullarda uygulanan programlar bölgesel düzeydeki ihtiyaçlara yönelik, günce, esnek, yatay ve dikey geçişlerin olduğu bir yapıda düzenlenmelidir (16.Milli Eğitim Şûrası).

Alınan Şûra kararlarından 1 ve 2 numaralı kararlar oldukça önemli olup Milli Eğitim Bakanlığı'nın icra planında orta ve uzun vadede dikkate alınacağı belirtilmiştir. Söz konusu kararlar şunlardır;

1. Ortaöğretim bugünkü parçalı yapıdan kurtarılarak, birlik içinde çeşitliliği yansıtan, kaynak kullanımında verimliliği getiren, yeniliğe dayalı, çok amaçlı ve demokratik bir yapılanmaya dönüştürülmeli, böylece genel ve mesleki liseler ve değişik sektörler için varolan okul türleri ve yaygın eğitim

kurumları yerine, farklı amaçlara göre düzenlenmiş program çeşitliliğine yer veren kurumlaşmaya geçilmelidir.

2. Ortaöğretim bu yaş grubunda bulunan gençlerin, düşünen araştıracı, bilimsel tutum ve davranışları ile problem çözme ve iletişim becerilerine sahip, sanat ve estetik duyarlılığı olan; kendisi, ülkesi, milleti ve dünya ile barışık, özgüvenli girişimci bireyler olarak yetişmelerini hesaplayan geniş tabanlı programlarla herkese gerekli olan bir teknoloji kültürü ile birlikte bir alana, mesleğe ve yüksek öğretime hazırlayacak biçimde yapılmalıdır.

Bu iki karar mesleki eğitimin içinde bulunduğu mevcut sorunları çok iyi yansıtmaktadır (Eğitimsen, 2004).

16. Milli Eğitim Şûrası çalışmaları neticesinde alınan kararların bir bölümü 4702 sayılı kanun ile hayata geçirilmiştir.

4702 sayılı yasa Mesleki ve Teknik Eğitim Şûrası'nda alınan kararların önemli bir bölümü 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4702 sayılı "Yükseköğretim Kanunu, Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.3.1988 tarih ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile hayata geçirilmiştir.

Eğitim sistemimizde, özellikle mesleki ve teknik eğitim sistemine reform niteliğinde yenilikler getiren bu yasa ile getirilen yenilikler şunlardır (MEB, 2001):

1) Orta öğretimin yeniden yapılandırılması:

- Ortaöğretim, mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılacaktır.
- Bu yeni yapılanmada, ortaöğretimde öğrencilerin hayata ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanacaktır.
- Bu programlar arasında yatay ve dikey geçişlere olanak veren esnek bir yapı oluşturulacaktır.

- Örgün ve yaygın mesleki teknik eğitim programlarının bir arada uygulanacağı, sertifika, belge ve diploma veren mesleki ve teknik eğitim merkezleri kurulacaktır.
- Örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi arasında yatay ve dikey geçişler ve denklik sağlanacaktır.
- Bakanlıkça hazırlanacak telâfi eğitim programlarına katılan ve başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarına meslek lisesi diploması verilecektir.

2) Yükseköğretime sınavsız geçiş:

- Mesleki ve teknik ortaöğretim ve yükseköğretim programlarının bütünlüğü ve devamlılığı esasına dayalı olmak üzere, mesleki ve teknik ortaöğretime bitiren öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya en yakın programların uygulandığı meslek yüksekokullarına sınavsız olarak devam edebileceklerdir.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından herhangi birini bitirip de mesleki ve teknik eğitim bölgeleri kapsamı dışındaki bir yükseköğretim programına girmek isteyen öğrenciler, isterlerse üniversite giriş sınavlarına başvurabileceklerdir.
- Sınavsız olarak meslek yüksekokuluna devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde 10'undan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanacaktır.
- Bu amaçla; mevcut kaynaklar daha etkin ve verimli kullanılarak, iş hayatının çeşitli kademelerinde ihtiyaç duyulan yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirmek üzere mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile meslek yüksekokullarının yer aldığı Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgeleri oluşturulacaktır.

3) Genel lise mezunlarına mesleki eğitim yoluyla sınavsız yükseköğretim olanağı:

Genel lise mezunu olup meslek lisesi telâfi eğitimi görerek meslek lisesi diploması alanlar, meslek lisesi mezunları gibi alanlarındaki yüksek öğretim programlarına sınavsız geçiş yapabileceklerdir. Böylece, genel liseyi bitirip de yüksek öğretime gidemeyenlere ikinci bir şans verilmiş olacaktır.

4) Uluslar arası bilimsel yarışmalarda derece alanlara sınavsız üniversite:

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca tespit edilen uluslar arası bilimsel yarışmalarda ödül kazanan öğrenciler, ödül kazandıkları alanlarda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca müştereken belirlenecek yükseköğretim kurumlarından seçtiklerine sınavsız girebileceklerdir.

5) Vakıflar meslek yüksekokulu açabilecek: Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak koşuluyla, bir üniversite veya ileri teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla meslek yüksekokulu kurabileceklerdir. Kurulacak meslek yüksekokullarına, mesleki ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esas olacaktır.

6) Ustalık belgesi ve işyeri açma:

- Meslek lisesi mezunları, bir yıl çalışma zorunluluğu olmadan ustalık sınavlarına girebilecektir.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu veya mesleki ve teknik eğitim merkezinden diploma alarak mezun olanlar, alanlarında Bakanlığa bağlı iki yıllık bir yayın eğitim kurumunu bitirmeleri ve durumlarını belgelendirmeleri halinde doğrudan ustalık belgesi alabilecek ve işyeri açabileceklerdir.
- Teknik Lise mezunları veya mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının 4 yıllık programlarından mezun olanlar, ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde "İşyeri Açma Belgesi" verilecektir.

- Kanunun yayımı tarihinden önce ustalık belgesi sahibi olmadığı halde iş yeri açmış olanlara beş yıl içinde verilecek telâfi eğitimi sonunda başarılı olmaları halinde ustalık belgesi verilecektir.
- Çalıştığı meslek dalı çıraklık eğitimi uygulama kapsamına alınmadan önce meslek odalarının mevzuatına uygun olarak verilmiş kalfalık ve ustalık belgeleri o mesleğin o ilde kapsama alınmasından sonra Bakanlıkça yeni belgeler ile doğrudan değiştirilecektir.

7) Mesleki eğitim kurulları:

- Hükümet, işçi, işveren ve diğer sosyal tarafların temsil edildiği, merkezde “Mesleki Eğitim Kurulu”, illerde “İl Mesleki Eğitim Kurulu” oluşturulmuştur.
- Bölgenin, ülkenin insan gücü-eğitim ihtiyacının tespiti ve bu ihtiyacı karşılamak amacıyla mal ve hizmet üreten sektör yetkililerinin de etkin bir geniş katılımı sağlanacaktır.
- Mesleki eğitim kurulunun aldığı kararlar ayrıca bir onaya gerek kalmaksızın Bakanlık ve ilgili meslek kuruluşlarınca yürütülecektir.

8) İşletmeler eğitim birimi kuracak: 10 veya daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıran işletmeler, eğitim birimi kuracaklardır. Buna göre; 200 personeli olan bir işyeri, bu personelinin %5'i oranında 10 öğrenciye beceri eğitimi yaptıracığından, bu işyerinin eğitim birimi kurması gerekecektir.

9) Beceri eğitimi yaygınlaşacak: Beceri eğitimi yaptıracak işletmelerde öğrenci sayısının tespitine esas olarak kullanılan “50 ve daha fazla işçi” terimi “20 ve daha fazla personel” olarak değiştirilmiştir. Böylece uygulamada karşılaşılan tereddütler giderilecek, daha fazla öğrencinin işletmelerde beceri eğitimi görmesine imkân sağlanarak, işletmelerde beceri eğitimi daha da yaygınlaşacaktır.

10) İşyerleri, sadece mesleki eğitim görenleri istihdam edebilecek: Bu kanun kapsamına alınan işyerlerinde üretimde verimliliği ve kaliteyi artırmak, mesleki eğitimi özendirmek için işyerlerinde, alanında mesleki eğitim almış olanlar istihdam edilebilecektir.

İstihdam edileceklerin almaları gereken mesleki eğitimin seviyesi ve türü ile halen çalışanların durumu, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek, buna göre mesleki eğitimleri telâfi edilecektir.

11) Çıraklık yaşı ve süresi yeniden düzenlendi: 19 yaşından gün almış olanlar da yaşlarına ve eğitim seviyelerine göre çıraklık eğitimine alınabilecektir. Daha önce 3–4 yıl olan çıraklık eğitimi süresi, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak 2–4 yıl olarak belirlenecektir. Lise ve daha üst düzeyde genel eğitimden sonra çıraklık eğitimine başlayanların çıraklık eğitimi süresi, meslekleri çıraklık eğitimi süresinin yarısına kadar kısaltılabilecektir.

Kapsamı, şartları ve süresi bakanlıkça belirlenecek telâfi eğitime katılan ve bu eğitim sonunda yapılacak sınavlarda başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarına, bitirdikleri meslek alanının diploması verilecektir. Yabancı ülkelerden ve ülkemizdeki mesleki eğitim kuruluşlarından, Bakanlığa bağlı mesleki ve teknik eğitim okulu ve kurumları ile denkliği bakanlıkça kabul edilen diğer bakanlıklara bağlı okul ve kurumlardan alınmış sertifikalar ve belgeler; çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine geçişte değerlendirilecektir.

12) Mesleki eğitimin denetimine sektör de katılacak: İşletmelerde yapılan mesleki eğitimin denetimine bu eğitimden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birlik temsilcilerinin de katılımı sağlanacaktır. Mesleki eğitimin yapıldığı işletmeler: iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenecektir. Denetim sonucu hazırlanan raporlar valilikçe değerlendirilerek gereği yapılacaktır.

13) Eğitime katkı payı uygulaması 2010'a kadar uzatıldı: Sekiz yıllık zorunlu ilköğretime katkı payını öngören 4306 sayılı yasada değişiklik yapılarak yürürlük tarihi 31.12.2010 tarihine kadar uzatılmıştır. Bu yasa ile tahsil edilecek katkı payları ortaöğretim giderlerinde de kullanılacaktır.

14) Yönetmelikler: bu kanunun uygulanmasına ilişkin; dokuzuncu Milli Eğitim Bakanlığınca, ikisi MEB ile Yüksek Öğretim Kurulu işbirliğiyle, biri de Yüksek Öğretim Kurulu'nca çıkarılması öngörülen 12 yönetmelik hazırlanması gerekmektedir.

Bu yönetmeliklerle ilgili çalışmalar tamamlanmış olup, görüşülüp karara bağlanmak ve tek yönetmelik olarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulmasını sağlamak üzere hazırlanan yönetmelik taslakları Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunulmuştur.

Sonuç olarak; 4702 sayılı yasanın uygulanması ile;

- 1- Meslek eğitimi almamış olanlar bir işte çalıştırılmayacağı için mal ve hizmet üretiminde kalitenin yükseleceği,
- 2- Uluslar arası rekabet gücünün artırılması,
- 3- Beceri eğitiminin yaygınlaştırılması,
- 4- 200'den fazla personel çalıştıran işyerlerinin eğitim birimi kurmaları hususlarında yeni imkânlar sağlanmış olacaktır,
- 5- Kaynakların etkin ve verimli kullanılması,
- 6- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını bitirenlerin kendi işyerlerini açmaları,
- 7- Program denkliğinin ve bütünlüğünün sağlanması,
- 8- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını bitirenlerin alanlarında sınavsız olarak meslek yüksekokullarına devam etmeleri (MEB, 2001).

Mesleki Teknik Eğitimde Sorunlar ve Yükseköğretime Geçiş

Günümüzde mesleki ve teknik eğitime önem, öncelik ve ağırlık verilmesi gereği ortadadır. Zira mesleki ve teknik eğitim sanayi ve hizmet sektörlerimizin ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli insan yetiştirmek, uluslar arası rekabet gücümüzü artırmak ve ekonomik kalkınmayı hızlandırmak, yoksulluğu yenmek ve refah düzeyini yükseltmek gibi görevlere hizmet edecektir. Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimde aşağıdaki sorunlar yaşanmaktadır.

- Mesleki ve teknik eğitim sistemindeki okul yapısı ve çeşitliliği verimsizliğe ve kaynak israfına yol açmaktadır (A.Kaya, Aykan, Y.Kaya, 2003).

Ortaöğretimde, toplam sayıları 3450'yi bulan 70'den fazla lise türü içinde süre, program ve statü farklılıkları dünyanın hiçbir ülkesinde görülme-yen bir karmaşaya yol açmaktadır. Yetkililer dahi bu kadar lise türünü tanıyamamaktadır (Eğitimsen, 2004).

Meslek liselerinde uygulanan programlar ve üniversite sırasındaki puanlama yoluyla profesyonel ve yüksek statü ücret sağlayan mesleklere ulaşmayı engelleyen eğitim sistemi, genel eğitim kurumları arasında da çok sayıda hiyerarşik özellik gösteren lise türü yaratmıştır (Aksoy, 2005).

Mesleki ve teknik eğitim kurumları, aşırı bir bölünmüşlük içersindedir. Adeta cinsiyete ve programa göre okul türleri oluşturulmuştur. Dünyada genel ve meslek teknik eğitim birbirine yaklaştırılırken, Türkiye'de eğitim türleri arasındaki duvarları daha da kalınlaştıracak bir modele doğru gidilmesi ilerde ciddi sıkıntılar yaratacaktır (Özel İhtisas Raporu, 2001).

- Mesleğe yöneltme ve rehberlik sisteminde yetersizlikler sürmektedir. Bu kadar lise çeşitliliği karşısında sağlıklı bir yöneltme yapılamaması doğaldır. Öğrencinin doğru karar verme ve seçme özgürlüğü çok iyi rehberlik hizmeti ve desteklemeyle gerçekleşir. Oysa ülkemizde meslek seçimi ya puanlama yada kontenjan yerleştirmesi şeklinde yapılmaktadır (Eğitimsen, 2004).
- Eğitim sisteminde öğrencileri izleme, değerlendirme ve yönlendirme sistemi yetersizdir (Doğan, 2002).

Kaya'nın (2005) yaptığı araştırma sonuçlarında görev öğrencilerin sadece %3'nün lise seçimini öğretmenlerin tavsiyesi sonucu yaptığı gözlenmiştir.

Kayır'ın (2004) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, meslek lisesi öğrencilerinin üçte ikisi ilköğretim okulunda mesleğe yöneltme ve rehberlik hizmetlerinden yararlanamamaktadır. Meslek lisesi öğrencileri, okullarını ve meslek dallarını haklarında yeterli bilgi sahibi olmadan seçmektedirler ve seçimlerinde aileler önemli oranda etkilidirler.

Ailelerin bu okullara çocuklarını yönlendirmelerinin nedeni çocuklarının erken meslek sahibi olmaları ve kolay iş bularak aile bütçesine katkıda bulunmalarını istemelerinden kaynaklanmaktadır (Dönmez, Polat, 2003).

Türk milli eğitim sisteminin öğrencilere; ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda yönlendirmeleri konusunda tatminkâr bir hizmet sunulabileceğine ilişkin gelişmeler gözlenmemektedir. Eğer yönlendirme konusunda tatminkâr bir hizmet sunulamıyorsa, sistem bu gerçeği kabullenen bir yaklaşımla düzenlenmelidir.

Meslek lisesi mezunlarının eğitimini gördükleri alanda çalışmamlarının yada yüksek öğretimde farklı bir alanı talep etmelerinin ekonomik kayıplara neden olduğu doğrudur. Ancak sistemde var olan yanlışların bedelini öğrenciler ödememelidir (Özel İhtisas Raporu, 2001).

- GSMH'dan eğitime ayrılan pay gelişmiş ülkelerde ortalama %5,3 oranında iken ülkemizde bu pay %2,5 olarak gerçekleşmektedir. Ülkemizde kişi başına 75\$ eğitim harcaması düşmektedir. Bu miktar ile kaliteli eğitim yapıp endüstrinin ve sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanı yetiştirmek mümkün gözükmemektedir. Bu oran en az %5'e yükseltilmelidir (Milli Eğitim Sayısal Veriler, 2002).

Mesleki teknik eğitimde, yetersiz bütçe, ödenek eksikliği yeni teknolojik yatırımların yapılmaması niteliği düşürmektedir (Eğitimsen, 2004).

- OECD ülkeleri arasında ortaöğretimdeki öğrenci maliyetini, ilköğretimdeki öğrenci maliyetinin altına düşüren tek ülke Türkiye'dir. Almanya, İspanya gibi ülkelerde ortaöğretim maliyetleri yüksek öğretimdeki öğrenci maliyetlerine yakındır. İtalya'da ise ortaöğretimdeki öğrenci maliyeti yüksek öğretimden daha fazladır (Ö.İ. Raporu, 2001).

Çizelge 6. 1994 Yılı OECD Ülkelerinde Eğitim Kademelerine Göre Her Öğrenci İçin Yapılan Kamu Harcamaları (USA\$)

<i>Ülkeler</i>	<i>İlköğretim</i>	<i>Ortaöğretim</i>	<i>Yüksek Öğretim</i>
Almanya	3350	6160	8380
ABD	5300	6680	15510
Hollanda	3010	4060	8540
İngiltere	3360	4430	7600
İspanya	2580	3270	4030
İtalya	4430	5220	4850
Türkiye	710	510	3460
OECD Ortalaması	2980	3310	4340

Kaynak: OECD, Özel İhtisas Raporu, 2001

Yukarıdaki tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi Türkiye'nin ortaöğretimdeki her öğrencisi için yaptığı kamu harcaması OECD ülkeleri ortalamasının yüzde 15'i kadardır. Orta öğretimin ne kadar ihmal edildiğini açıkça ortaya koyan bu rakamlar düşündürücüdür.

- Şu andaki mesleki ve teknik eğitim sistemi bilgi toplumunun getirdiği mesleklerin hızlı değişimine ve teknolojik değişime ayak uyduramamaktadır (Kaya ve diğerleri, 2003).

Mesleki teknik eğitim programlarının fiziki ve teknolojik yetersizlikleri, bu okulları çalışma yaşamından koparmış, yoksul kesimlerin çocuklarını önemsiz bir ekonomik hayata hazırlar hale gelmiştir (Eğitimsen, 2004).

Mesleki eğitim, işgücü, piyasasının taleplerine yeterli duyarlılığı gösterememekte; işgücünün sahip olması gereken niteliklerin, iş yaşamınca hazırlanacak meslek standartları ile eğitim programlarına hızlı ve sürekli

aktarılamaması eğitimin iş yaşamının ihtiyaçlarına duyarlılık gösterememesine neden olmaktadır. Öğrenci programa göre iyi eğitim alsa bile, kazandığı bilgi ve beceriler iş hayatında aranan bilgi ve beceriler değilse istihdam olanağı düşük olacaktır (Özel İhtisas Raporu, 2001).

- Meslek lisesi öğrencileri işletmelerde beceri eğitimini arzu edilen düzeyde gerçekleştirememektedir. Bazı işletmeler beceri eğitimi yaptırmak üzere aldıkları öğrencileri ucuz işgücü gibi değerlendirmeye çalışmakta oldukları söylenebilir (Özel İhtisas Raporu, 2001). Ayrıca, çalışma saatleri, ücret, davranış ve yapılan işlerin niteliği açısından öğrenciler istismarla karşı karşıya kalmaktadır.
- Mesleki-tekniik eğitimin cazibesini yitirmesinde en önemli nedenlerden biri de, meslek sahibi olmak için tek yolun “üniversite eğitimi” olarak algılanmasına sebep olan ortaöğretim sistemidir.

Lise mezunlarının üniversite önlerinde yığılmaları, yıllardır gündemdeki bir konudur. Ancak “öğrenciler mi üniversite önünde yığılıyor?” yoksa “Sistem mi öğrencileri üniversite önünde yığıyor?” sorusunun yeterince tartışıldığı söylenemez (Özel İhtisas Raporu, 2001).

Türkiye'nin kronikleşmiş eğitim sorunlarından biri; üniversiteye öğrenci seçiminin temeli olan öğrenci seçme sınavının gerek ortaöğretim kurumları, gerekse öğrenciler ve aileleri üzerindeki baskısı ve bu ilişki çerçevesinde ortaöğretim düzeyli mesleki eğitimin durumudur (Aksoy, 2005).

Üniversiteye yerleştirme, meslek liseleri mezunlarına uygulanan katsayı ve sınavsız geçiş uygulaması yüksek öğretim düzeyli mesleki eğitimi de etkilemiş, meslek yüksekokullarındaki eğitimin kalitesi ve öğrenci niteliği, mezunların iş piyasasında yaratacakları etki son yıllarda en çok gündeme gelen ve tartışılan konu haline gelmiştir.

Meslek liselerine talebin düşmesinde üniversite giriş sınavındaki kat sayı uygulaması, mezunların üniversite giriş sınavındaki başarısı, mezunların edindiği mesleki bilgilerin üniversite giriş sınavında hiçbir şekilde dikkate alınmamasının etkilerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir (Akdağ ve Akpınar, 2000).

Mesleki ve teknik lise öğrencilerinin meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yapabilmeleri bazı avantajlar sağlasa da, üniversite sisteminde katsayı uygulaması yüzünden kendi alanlarındaki mühendislik programlarına ve diğer bölümlere girebilmeleri neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Öte yandan meslek yüksekokullarının konum, rol ve işlevleri belirsizdir. İş yaşamında bu okul mezunları ile meslek lisesi mezunları arasındaki fark tartışmalıdır (Eğitimsen, 2004).

Bu durum meslek liselerine olan talebi çok azaltmış, meslek liselerini hiçbir okula giremeyen, maddi durumu çok zayıf ailelerin çocuklarının okuduğu yerler haline getirmiştir.

Yüksek Öğretime Geçiş

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen yüksek öğretime giriş sınavı, 1981–1998 yılları arasında iki basamaklı olarak uygulanmıştır. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adı verilen birinci basamak sınavı, Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler alanlarındaki temel kavramlara dayalı olarak, okuduğunu anlama ve yorumlama yeteneklerini ölçen sınavdır. Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) olarak adlandırılan ikinci basamak sınavı ise, esas olarak bilgi ölçen bir sınavdır. Üniversitelere yerleştirme, ÖSS, ÖYS ve Ortaöğretim Başarı Puanlarının (OBP) belirli katsayılarla çarpılarak toplanması sonucunda elde edilen yerleştirme puanları ile öğrencilerin tercihlerine göre yapılmaktaydı.

1999 yılından itibaren uygulanmaya konulan yeni sınav sisteminde, İkinci Basamak Sınavı (ÖYS) kaldırılmıştır. Üniversiteye yerleştirmenin, Birinci Basamak Sınavı (ÖSS) sonuçlarına Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanının (AOBP) bir katsayı ile çarpılarak eklenmesi sonucunda hesaplanan yerleştirme puanı ve öğrencilerin tercihlerine göre yapılması kararlaştırılmıştır (YÖK,2004,c).

1999 yılında yükseköğretime giriş sistemi yeniden düzenlenmiştir. Buna göre yükseköğretime girişte meslek lisesi mezunların kendi alanındaki yüksek öğretim programlarına yerleştirilirken ağırlıklı ortaöğretim başarı

puanları 0,8 katsayısı, diğer programları tercih ettiklerinde 0,3 katsayısı ile çarpılmaktadır (Öznel, 2003).

2547 Yükseköğretim Kanunu “bir mesleğe yönelik program uygulayan lise mezunları yükseköğretim kurulu tarafından belirlenecek aynı alanda bir yükseköğretim kurumuna girerken, başarı notları ayrıca tespit edilecek bir katsayı ile çarpılmak suretiyle değerlendirilerek giriş sınav puanına eklenir” hükmünü getirmiştir (Öznel, 2003).

2001 yılında 4702 sayılı kanunla, mesleki-teknik eğitim kurumları mezunları, iki yıl eğitim veren meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilmelerine imkân veren ‘sınavsız geçiş’ uygulaması başlamıştır. Bu uygulamayla beraber, meslek lisesi mezunlarına meslek yüksekokulundan dört yıllık fakültelere geçiş imkânı sağlayan ‘dikey geçiş’ olanağı sağlanmıştır.

Sınavsız geçiş ve dikey geçiş ileriki bölümlerde ayrıntılı şekilde irdelenecektir. Burada, öğrenci seçme sınavının kriterlerinin meslek eğitimi nasıl etkilediği ve dikkat çekilmesi gereken noktalara değinilecektir.

Mesleki eğitim, bir yandan ekonominin insan gücü gereksinmesini karşılayan bir eğitim türü olmuş, diğer yandan mesleki eğitim kurumlarıyla, toplumun eşitsiz yapısını yeniden üretmiştir (Ünal ve diğ., 2005).

Mesleki ve teknik eğitimin, eğitim sistemi ve üniversite seçme sistemi içindeki konumu, okullaşma içinde hangi oranda yer aldığından daha büyük önem taşımaktadır (Aksoy, 2005).

ÖSS'nin seçme kriterleri, mesleki eğitim kurumları öğrencilerinin üst sosyal statü ve gelir sağlayan mesleklere yönelmeleri ve ulaşmalarına engel olan sosyal ve eğitimsel koşulları gerçekleştirmektedir (Aksoy, 2005).

Günümüzde genel eğitim diplomalarıyla ulaşılan mesleklerin gelirleri ve sosyal statüleri daha yüksek olmaktadır. Eğitim sistemindeki yanlışlıkların neden olduğu şans eşitsizlikleri, sosyal statülerin neden olduğu engeller kadar önemlidir (Ergün, 1995).

Üniversiteye ve en prestijli iş ve mesleklere ulaştırılan programlar genel programlarken, mesleki hazırlık programları, öğrencileri vasıfsız işlere veya teknik kurumlar içinde mesleki yetiştirmeye ve meslek yüksekokulu gibi sınırlı

ilerleme sağlayan yükseköğretim kurumlarına hazırlamaktadır (nal, ve diğ., 2005).

Eğitim politikaları bütünü içinde mesleki ve teknik ortaöğretime vurgu yapan politika, bu eğitim türünün toplumsal tabakalaşmanın yeniden üretilmesine görece daha güçlü bir etkide bulunması nedeniyle üzerinde durulması gereken bir politikadır (nal ve zsoy, 1999).

Aynı eğitim düzeyinden mezun olan bireyler aldıkları eğitimin niteliğinin farklılaşması nedeniyle kendilerini farklı düzeyde yetiştirebilmekte, öğrenim hayatları farklılaşmakta ve bunlara bağlı olarak iş bulma olanakları, gelir düzeyleri farklılaşmaktadır. Üniversiteye giriş sınav sonuçları incelendiğinde farklı tür liseleri bitirmiş olan bireylerin başarı düzeylerinin de farklılaştığı görülecektir (nal ve zsoy, 1999).

Özsoy'un (2004) niversite ğrenci profili üzerine yapmış olduğu ampirik çalışmasında öğrencilerin mezun oldukları lise grubuna göre dağılımları şoyledir;

Genel lise mezunları, toplam niversite ğrenci sayısı içindeki ağırlığı %49,1'dir. Anadolu Lisesi mezunları %29'luk oranıyla lise mezunları grubunu izlediği görülmüştür.

Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi yükseldikçe genel lise çıkışlı niversite ğrencilerinin toplam içindeki oranı düşmekte, Anadolu lisesi çıkışlı öğrencilerin oranı ise yükselmektedir. Bu bulgu, mezun olunan lise grubu ile aile gelir düzeyi değişkenlerinin yükseköğrenim hakkına erişim üzerindeki ortak etki derecesi konusunda ipuçları vermektedir (zsoy, 2004).

Ortaöğretim mezunlarının %45'inin mesleki-teknik lise mezunu olmasına karşın, niversite ğrencilerinin yalnızca %8,4' mesleki-teknik lise mezunudur. Mesleki ve teknik liselerden mezun olan öğrencilerin, yüksek ğretim hakkına erişim açısından, genel ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilere göre yaklaşık onbir kat daha şanssız durumdadırlar (zsoy, 2005).

Görülüyor ki bazı toplumsal kesimlerden gelen bireyler okula gidebilseler bile, okuldan, diğer bireylerin yararlandığı ölçüde

yararlanamazlar. Aldıkları diplomanın dikey hareketliliğe etkisi sınırlıdır (Ünal ve Özsoy, 1999).

Eğitim alt tabakadaki çocukların mesleklerini belirlemekten çok, orta ve yüksek tabakadakilerin mesleklerini belirlemektedir. Genel olarak bakıldığında çocukların meslek tasarımlarını belirleyen iki ana faktör vardır. Sosyal statü ve eğitim. Her iki faktör bir takım imkânlar sağladığı gibi bir takım engeller de ortaya çıkarmaktadır (Ergun, 1995).

Üniversite öğrencilerinin profiline ilişkin araştırmalar da öğrencilerin geldikleri ailelerin sosyal ve ekonomik statülerine bağlı olarak yüksek öğrenim hakkını ne derece kullanabildiklerini göstermektedir (Aksoy, 2005).

Kaya'nın (2003) meslek yüksekokulları öğrencileri üzerine yaptığı araştırma sonuçlarına göre;

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin %73 gibi oldukça önemli bir oranın anneleri çalışmakta ve ailelerin %53'ünün aylık ortalama geliri 500 milyonun altında bulunmaktadır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin %87'si mesleki teknik lise mezunudur ve %70'i sınavsız geçiş uygulaması ile meslek yüksekokullarına gelmişlerdir (Kaya, 2003).

Öğrenci seçme sınav sistemine, sınavsız geçiş uygulaması eklenince, öğrenci akışı ve mesleki-teknik eğitim ciddi sıkıntılar içersine girmiştir. Bu sistem ile, en başarılı öğrenciler fakültelelere, normal liselerde başarı şansı olmayan öğrenciler mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarına, oradan da meslek yüksekokullarına gelmektedir. Bu iki grubun arasında kalan %70-80'lik bir öğrenci grubu ve üniversiteye devam şansı bulamamaktadır. Ayrıca bu sistem meslek liselerine olan talebi azaltarak, bir yandan bu liselerdeki altyapının atıl kalmasına yol açacak diğer taraftan ise normal liselerin aşırı yüklenmesine ve kalitenin düşmesine sebep olacaktır. Dolayısıyla bu uygulama sadece mesleki eğitimi değil, normal lise eğitimini de olumsuz etkileyecektir. Diğer yandan üniversiteye gidemeyen ve bir meslek sahibi de olmayan yüz binlerce lise mezununun varlığı yeni sosyal problemlere yol açacaktır (Gezer, Özcan ve Yağmurlu, 2003).

'İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi' Bakanlar Kurulu Kararı 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Beyannamenin 26. maddesi 'Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.' hükmünü içermektedir. BM Genel Kurulu'nun 16 Aralık 1966 tarihinde kabul ettiği Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 6/2. maddesi, 'Teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.' İfadesini içermektedir. 'Teknik ve mesleki eğitim de dahil ikinci eğitimin farklı türleri ve özellikle başlangıçta verilecek ücretsiz geliştirme eğitimi gibi her türlü uygun vasıtalarla, kural olarak herkesin girmesine ve yararlanmasına açık duruma getirilir, yüksek öğrenim, özellikle başlangıçta verilecek ücretsiz geliştirme eğitimi gibi her türlü uygun vasıtalarla, yetenek ölçüsüne göre herkesin eşit olarak yararlanmasına açık duruma getirilir.' İfadeleri ile mesleki teknik eğitim ve yüksek öğretim ile ilgili haklara değinilmektedir.

Özsoy'a (2004) göre "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"nin 26/1 maddesi ve "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklarla İlgili Uluslar arası Sözleşme (ESKHIUS)" nin 6/2 maddesi uyarınca, mesleki-teknik eğitim, yükseköğretim dahil tüm düzeylerdeki eğitimin tamamlayıcı bir bileşeni olarak görülmelidir. Mesleki-teknik yükseköğretimin, yükseköğretim sisteminin tamamlayıcı bir bileşeni olarak görülmesi, bu yükseköğretim türünün bir ayrımcılık ögesi olarak kullanılamayacağı anlamına gelmektedir. Buna göre, öğrencilerin büyük çoğunluğu için meslek yüksekokullarını layık görmek, buna karşılık küçük bir azınlığa nitelikli bir üniversite öğrenimi olanağı sunmak yönündeki seçkin anlayışa sözleşme onay vermemektedir. Yükseköğrenim hak talebi bütünüyle karşılanamıyorsa, yapılacak olan bu talebi varolan eğitim hiyerarşisine uydurmak değil, yükseköğretim sistemini bu talebi karşılayacak şekilde dönüştürmek ve bunun için gerekli her yola başvurmaktır (Özsoy, 2004).

Meslek Yüksekokulu

4702 Sayılı Kanun'un en önemli amaçlarından biri de mesleki teknik eğitimde bütünlüğü sağlamaktır. Türk eğitim dokusu içerisinde mesleki ve teknik eğitimin ilk kademesi, mesleki ve teknik orta öğretim, ikinci kademesi ise meslek yüksekokullarında ön lisans düzeyinde verilen eğitimdir. Bu iki kademenin eğitim programlarının birbirinin devamı ve tamamlayıcısı şeklinde olmalıdır (YÖK, 2004).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, yüksek öğretim kurumlarının amaçlarını, ilkelerini ve görevlerini ayrıntılı olarak düzenlemektedir.

Meslek yüksekokulu, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinde "Belirli mesleklere yönelik insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur" biçiminde tanımlanmıştır.

Meslek yüksekokullarının (MYO) teknik programlar bölümünden mezun olan öğrenciler "Tekniker" unvanı almaktadırlar. İktisadi ve idari programlar bölümünden mezun olan öğrenciler ise "Meslek Elamanı" unvanı almaktadırlar (Balcı ve Kavak, 1996). Tekniker ve meslek elemanı mühendis ile teknisyenin arasındaki bölgededir.

1750 Sayılı Yasa ile oluşturulan Yüksek Öğretim Kurulunca ön lisans eğitiminin amaçları şunlardır.

1. Orta öğretimden mezun olmuş ancak üniversite eğitimine yeterince hazır durumda olmayan öğrencilerin durumunu geliştirmeye olanak sağlamak.

2. Orta öğretimden yüksek öğretimin belirli alanlarına yönlendirilmiş öğrencilerin yeteneklerine uygun bir alana yönlendirilmelerine olanak sağlamak.

3. Yüksek öğretime başladıkları halde ilk yıllardaki akademik başarıları lisans öğretimini tamamlamaya yeterli olmayan ve kısa yoldan hayata atılmak isteyen öğrencilere ön lisans diploması vermek.

4. Yüksek öğretimin lisans eğitimini daha üst düzeyde başarı gösteren öğrencilere açmak üzere ilk yılları yüksek öğretimin kitlesele eğitim aşaması

olarak almak ve böylece lisans yıllarında bireysel eğitimi ve çalışmayı özendirme yoluyla kaliteyi yükseltmek.

Kuruluş şekillerine göre ülkemizde üç çeşit meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bunlar devlet üniversiteleri tarafından kurulmuş olan meslek yüksekokullar, vakıf üniversiteleri tarafından kurulmuş meslek yüksekokullar ve üniversite kurma şartlarına bağlı olmaksızın 4702 Sayılı Kanun hükümlerine göre vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullardır.

2003–2004 eğitim-öğretim yılı itibariyle devlet ve vakıf üniversiteleri ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokulu sayısı 612'dir. Bunun 474'ü faal 138'i gayri faal durumdadır. Gayri faal olarak gösterilen 138 meslek yüksekokulunun büyük bir bölümü Devlet üniversiteleri tarafından kurulan meslek yüksekokullardır. Faaliyetlerini sürdüren meslek yüksekokullarından 31 adedi Yükseköğretim Kurulu Dünya Bankası Endüstriyel Eğitim Projeleri kapsamında modernize edilmiştir. Bu nedenle, atölye ve laboratuvarı olanaklarının yeterli olduğu söylenebilecek meslek yüksekokullarının, tüm meslek yüksekokulları içindeki oranı %6,5'tir (YÖK, 2004,a).

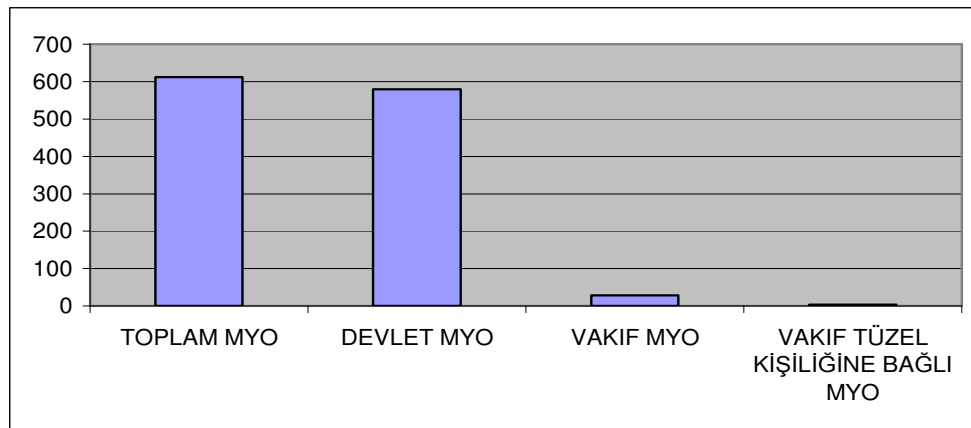
2001 yılında yürürlüğe giren 4702 Sayılı Kanun; vakıflara, üniversite kurma şartı aramaksızın, meslek yüksekokulu kurma olanağı tanımıştır. Buna göre hâlihazırda vakıflar tarafından 4 meslek yüksekokulu kurulmuş olup, bunlardan birinde eğitim-öğretim başlamıştır. Diğerlerinde ise 2004–2005 eğitim-öğretim yılından itibaren eğitime başlanması planlanmaktadır.

Devlet üniversiteleri, vakıf üniversiteleri ve bir üniversiteye bağlı olmaksızın vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullara ilave olarak Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi ön lisans programlarında da 13 alanda ön lisans/MYO eğitimi verilmektedir. Sınavsız geçiş uygulaması ile birlikte AÖF ön lisans programlarını tercih eden öğrenci sayılarında önemli artışlar olmuştur.

Meslek yüksekokulları ile ilgili sayısal bilgiler aşağıdaki tablo ve grafiklerde gösterilmiştir:

Çizelge 7. 2004 Yılı Toplam Meslek Yüksekokulu Sayıları ve Kuruluş Şekillerine Göre Dağılımı

Toplam MYO	Devlet MYO	Vakıf MYO	Vakıf Tüzel Kişiliğine Bağlı MYO
612	580	28	4

Şekil 1. Toplam Meslek Yüksekokulu Sayıları ve Kuruluş Şekillerine Göre Dağılımı

Kaynak:(YÖK, nisan 2004 raporu,

<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar> , 20.07.2006).

Meslek yüksekokulları gelişmiş ülkelerde çok başarılı olmuş ve ülke kalkınmasına katkılar sağlamıştır. Ancak ülkemizde meslek yüksekokulları beklenen gelişmeyi sağlayamayarak, iş piyasasının gerisinde kalmışlardır (Akpınar, 2003).

Meslek yüksekokullarının günümüzdeki rol ve işlevleri tam belli değildir. Öğrenim görenler ve hatta mezunların bir bölümü bile, herhangi bir iş için

eğitildiklerini bilmemektedir. Durum böyle olunca mezunların istihdamı zorlaşmaktadır (MEB, 2002).

Türkiye'nin ekonomik ve sosyal koşulları, örneğin; işsizliğin giderek artması ve üniversiteye olan istemin aşırı büyümesi sonucu, meslek yüksekokulları temel bir alternatif olarak görülmektedir. Meslek yüksekokulları açıldığından bu yana hem çok sayıda öğrenciye hizmet vermiş hem de eğitimin niteliğini artırmak için çaba göstermiştir. Buna rağmen meslek yüksekokulları; ülke düzeyinde plansız kurulma politikası ve öğretim elemanlarının daha çok öğretim görevlisi olması nedeniyle çeşitli tartışmalara konu olmuştur. Bu tartışmalar meslek yüksekokulları algılanışını olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle son yıllarda meslek yüksekokullarının toplumsal algılanışında bir olumsuzluk olduğu herkes tarafından bilinmektedir (Günel ve Koçak, 2003).

Meslek yüksekokullarında sayısal bakımdan önemli artışlar olmuştur. Özellikle sınavsız geçiş uygulaması ile meslek yüksekokullarında önemli bir öğrenci artışı olmuştur. Ancak bunun önümüzdeki yıllarda Türkiye'de iş hayatına ciddi problemler getireceği düşünülmektedir. Meslek yüksekokullarında ki sayısal artışa dikkat çekmek gerekir (Sezgin, 2004, <http://www.tisk.org.tr>, 10.03.2006).

Meslek Yüksekokullarının Tarihçesi

Türkiye'de tekniker yetiştirmek üzere açılan ilk kurum 'Nafia Fen Mektebi'dir. 1911 yılında Bayındırlık Müdürlükleri tarafından fen memuru gereksinimini karşılamak amacıyla kurulan "Kondüktör Mektebi", 1922 yılında adı değiştirilerek "Nafia Fen Mektebi" olarak öğretimine devam etmiştir. Başlangıçta iki yıl olan süreksi 1926'da iki buçuk yıla, 1930'da üç yıla çıkmıştır (Bedük, 1996).

1943 yılından itibaren, kalitenin yükseltilmesi amacıyla erkek sanat ve yapı enstitüsü mezunları bu okulların teknikerlik bölümüne sınavla alınmaya başlanmıştır.

Türkiye’de tekniker eğitimine planlı ve düzenli şekilde 1956 yılında başlanmış, 1962 yılına gelindiğinde 22 akşam, 4 gündüz eğitimi olmak üzere 26 tekniker okulunda 3700 öğrenci eğitim görmüştür. Çeşitli nedenlerden dolayı 1967 yılında Tekniker eğitimine, 1972 yılında ise Yüksek Tekniker eğitimine son verilmiştir. 1970’li yılların başında üniversite eğitimine olan talebin giderek arttığı gözlenmiştir. Mevcut yükseköğretim kurumları ile talebin karşılanması mümkün olmamıştır. 1975 yılında YAY-KUR’a bağlı olarak 45 Yüksekokul açılmıştır (Gürbüz, 2001).

Talebin karşılanamamasına paralel olarak üniversite, akademi ve yüksekokullar önünde yığılmalar gittikçe artmıştır. Yükseköğretim önündeki yığılmayı önlemek için “1975 yılında 2-3 yıllık” ön lisans okulları açılmıştır. İlk uygulamaların ise Ege Üniversitesine bağlı Balıkesir ve Denizli ön lisans okullarının olduğu görülmektedir. Bu uygulamayı daha sonra Boğaziçi ve Hacettepe Üniversitelerinin uygulamaları takip etmiştir (Balcı ve Kavak, 1996).

Üniversitelerde bu uygulama devam ederken Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim önündeki yığılmaya çözüm yolu bulmak amacıyla kendi bünyesinde kurduğu Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAY-KUR) Örgün Yükseköğretim Dairesi’ne bağlı olarak 1975–76 öğretim yılında, geniş çaplı bir ön lisans uygulaması başlatmıştır. Meslek yüksekokulları adı altında başlatılan bu uygulamada eğitim-öğretim süresi 2 yıl olarak belirlenmiş olup teknik, sosyal bilimler ve hayati bilimlerin çeşitli dallarını kapsamaktadır. Meslek yüksekokulları 1982 yılına kadar YAY-KUR bünyesinde faaliyet gösterirken 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1982 yılında üniversitelere bağlanmıştır. Halen üniversitelere ve vakıflara bağlı olarak faaliyet göstermekte ve kurulabilmektedir (Gürbüz, 2001, Kavak, 1992, Henden, 2005).

Meslek Yüksekokullarında Öğrenci Sayıları Ve Okullaşma Oranları

Örgün öğretimdeki meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayısı yıllar itibariyle sürekli artış göstermiştir. Başka bir deyimle ifade etmek gerekirse,

Mesleki ve Teknik Yükseköğretim Sistemi 1983–2004 dönemi içinde, gerek okul gerekse öğrenci sayısı bakımından 11 kat büyümüştür.

Ancak, kaydedilen olumlu gelişmelere rağmen, mesleki ve teknik eğitimdeki okullaşma oranı henüz çağdaş ülkeler seviyesine çıkarılamamıştır. 2004–2005 öğretim yılı itibariyle meslek yüksekokullarının örgün öğretimdeki payı %31,5, toplam içindeki payı ise %20,4 olup çok düşük bir düzeydedir (YÖK, Ağustos 2005 Raporu, [http:// www.yok.gov.tr](http://www.yok.gov.tr) ,20.07.2006).

Yine YÖK tarafından hazırlanan ‘Türk Yüksek Öğretiminin Bu Güncü Durumu Kasım 2005’ raporunda ise bu sayılar, iki yıllık meslek yüksekokullarının örgün öğretim içindeki payı %18,4 olarak belirtilmiştir.

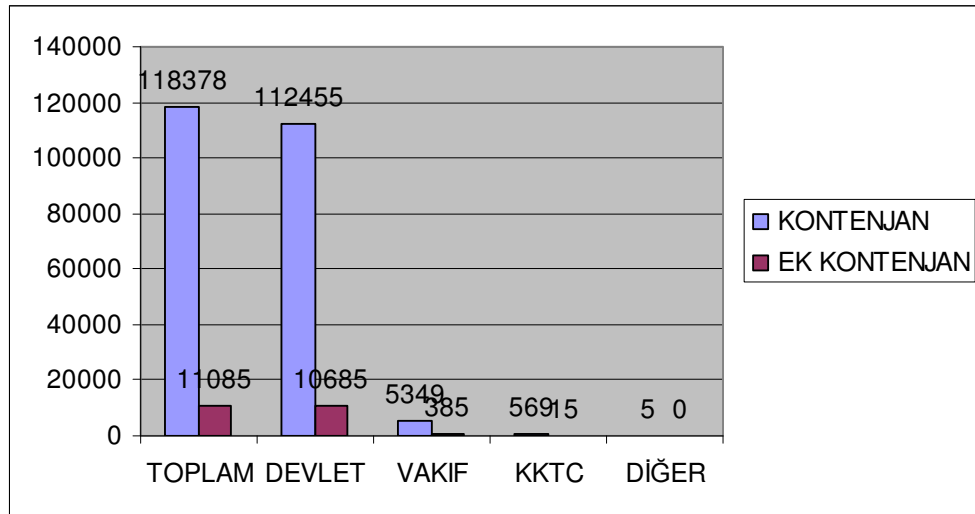
Bu oran ileri ülkelerin çoğunda %30’un üzerinde olup Singapur’da %59, Tayvan’da %55, İsviçre’de %47, ABD’de %45’dir. Bu durum, “Türk Yükseköğretim Sisteminin doğal büyüme alanı iki yıllık meslek yüksekokullarıdır” gerçeğini bir kez daha gözler önüne sermektedir (YÖK, 2005).

Kontenjan Ve Yerleştirmeler İle İlgili Genel Değerlendirme

Sınavlı geçişin son yılı olan 2001 ÖSS’de ilan edilen toplam 127.057 kontenjana genel yerleştirmede 118.378, ek yerleştirmede de 11.085 olmak üzere toplam 129.463 (2604 kontenjan ek yerleştirme sırasında sağlanmıştır) mezun yerleştirilmiş olup, herhangi bir kontenjan ya da yerleştirme sorunu yaşanmamıştır. Yerleştirilen öğrencilerin yaklaşık %55’i meslek lisesi çıkışlı %45’i ise genel lise çıkışlıdır. Sınavsız geçişin ilk yılı olan 2002 ÖSS de ise kontenjanlar önemli oranda artırılarak 127.057’den 196.609’a ulaşmıştır. Diğer bir anlatımla, sınavsız geçişin ilk yılı olan 2002 ÖSS’de bir önceki yıla nazaran kontenjanlar %54 oranında artırılmıştır. Bu artışın en önemli nedeni, sınavsız geçişin ilk yılında büyük ölçüde meslek yüksekokullarına yönelmesi beklenen talebin önemli bir bölümünü karşılayabilme endişesinden kaynaklanmıştır. 196.609 kontenjana, genel yerleştirmede 158.901, ek yerleştirmede 34.785 olmak üzere toplam 193.686 mezun yerleştirilmiştir. Yerleştirme kontenjan oranı %98,51 olup, bunun çok yüksek bir oran olduğu değerlendirilmektedir. Yerleştirilen öğrencilerin %93,7’si meslek lisesi çıkışlı

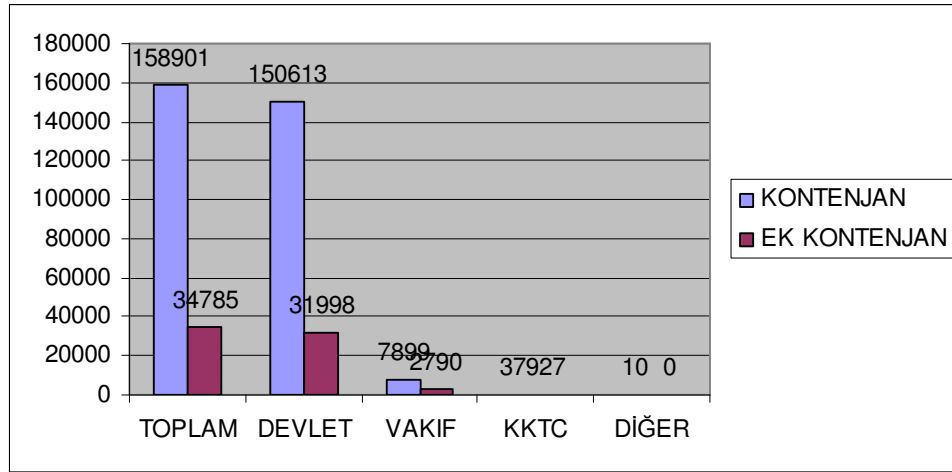
%6,3'ü genel lise çıkışıdır. Görüleceği üzere 2001 ÖSS'de yerleşenlerin %55'i meslek lisesi çıkışlı iken, bu oran sınavsız geçişle beraber sistemin uyguladığı ilk yıl olan 2002'de %93,7'ye çıkmış ve böylece sınavsız geçiş sisteminden beklenen önemli sonuçlardan biri, daha ilk uygulama yılında büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir.

2003 ÖSS'de meslek yüksekokullarda 202.787 kontenjan ilan edilmiştir. 130.296'sı genel yerleştirme ve 30.308'i ek yerleştirme olmak üzere, toplam 160.604 mezun yerleştirilmiştir. Yerleştirme kontenjan oranı yaklaşık %79,2 olmuş, %20,8 kontenjan boş kalmıştır (YÖK,2004,b).

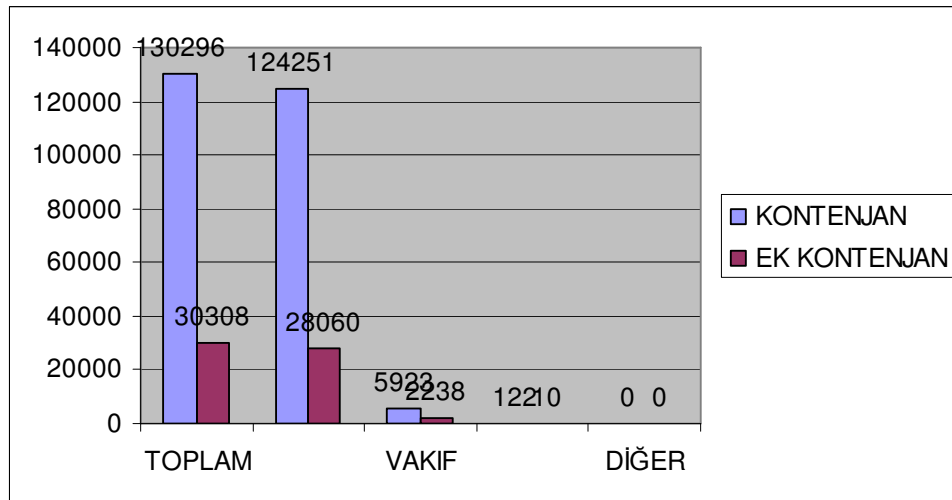
Şekil 2. 2001 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayılar

Kaynak: :(<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar>, nisan 2004 raporu,20.07.2006).

Şekil 3. 2002 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayıları

Kaynak:(<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar>, nisan 2004 raporu,20.07.2006).

Şekil 4. 2003 Yılı Kontenjan ve Ek Kontenjan Yerleşen Sayıları

Kaynak:(<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar>, nisan 2004 raporu,20.07.2006).

2002 ÖSS'de örgün devlet meslek yüksekokullarına yerleştirilen toplam meslek lisesi mezunu öğrencilerin 1137'si (%0,66) 5 yıllık MTOÖ

okullarından, 28.682'si (%16,69) 4 yıllık MTOÖ okullarından ve 141.975'i ise 3 yıllık meslek ve endüstri meslek liseleri mezunlarıdır. Diğer bir deyişle 2002 ÖSS'de meslek yüksekokullara yerleştirilen öğrencilerin yaklaşık %82,64'ü 3 yıllık meslek lisesi mezunlarıdır. Benzer oranlar 2003 ÖSS yerleştirmeleri için de geçerlidir (YÖK, 2004,b).

Mesleki ve teknik lise çıkışlı adaylardan meslek yüksekokullarına yerleşen öğrencilerin sayıları ile bu okullara yerleşen toplam öğrenci sayısı içindeki payının son on yıldaki değişimi Tablo 7'de gösterilmiştir (YÖK, 2004, b).

Çizelge 8. Mesleki ve teknik lise çıkışlı adaylardan Meslek Yüksekokullarına yerleşenler.

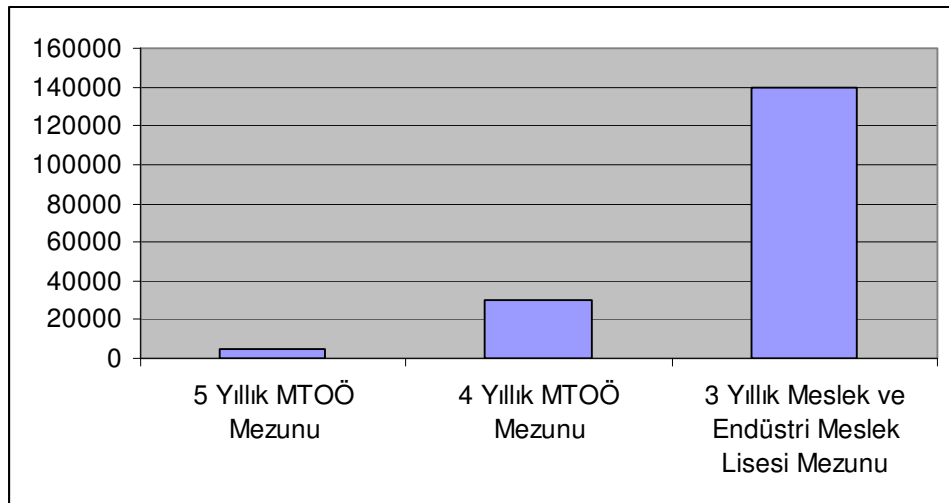
Yıl	Sayı	Yerleşenler içindeki Yüzde
1995	28.909	42,2
1996	32.784	41,3
1997	38.486	38,2
1998	32.922	37,2
1999	48.485	48,4
2000	56.674	53,6
2001	64.076	54,1
2002	166.402	85,9
2003	121.718	75,8
2004	128.098	65,5

Kaynak:(<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> Kasım 2004 Raporu)

2002 yılında sadece sınavsız geçişle (MSG) başvuran meslek lisesi mezunları sayısı 282.677 iken, bu sayı 2003 ÖSS'de 93.126'ya düşmüş, 2004 ÖSS'de ise az bir artış göstererek 115.422'ye çıkmıştır. MSG başvuru sayılarındaki bu dalgalanma, gelecek yıllarda meslek yüksekokulları kontenjanlarının, meslek lisesi mezunlarından kalan kısımlarının genel lise mezunları ile tamamlanması mecburiyetinde kalınacağı gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, mesleki ve teknik orta öğretim ile meslek

yüksekokulları arasında gerçek bir program bütünlüğü ve devamlılığı sağlanana kadar devam edecektir (YÖK, 2004,b)

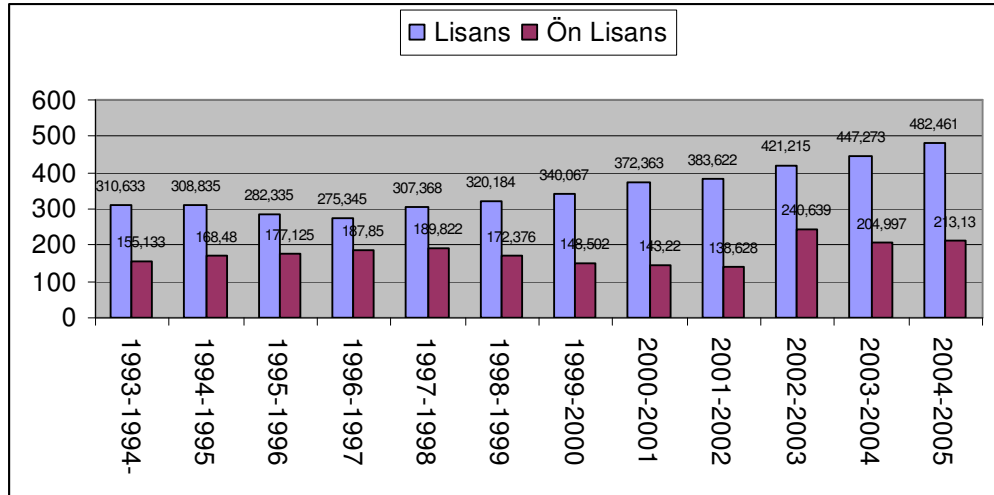
Meslek yüksekokulları öğrencilerinin çoğunluğunu 3 yıllık Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi öğrencileri ve sırasıyla dört yıllık teknik lise ve beş yıllık Anadolu Teknik Lisesi çıkışlı öğrenciler oluşturmaktadır (YÖK, 2004, c).

Şekil 5. 2002 Yılı Örgün Devlet MYO'larına Yerleştirilen Meslek Lisesi Öğrencilerinin Lise Türleri

Kaynak: (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> Kasım 2004 raporu, 20.07.2006)

2004 – 2005 öğretim yılında ön lisans düzeyindeki programlara 213.13 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Aynı yıl meslek yüksekokullarından 79.871 öğrenci mezun olmuştur (YÖK,2005).

Şekil 6. Örgün öğretim programlarına kayıtlı öğrenci sayısının yıllara göre değişimi.

Kaynak: (http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm_kasim2004 raporu, 20.07.2006)

Meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrenci sayılarında artış sağlamak için bazı önlemler alınmıştır. Bunlar;

- Meslek yüksekokullarında ikinci öğretim yaygınlaştırılmıştır.
- Sayıları 100'e yaklaşan yeni meslek yüksekokulu açılmıştır.
- Uzaktan öğretim artırılmıştır.
- Vakıfların meslek yüksekokulu kurması teşvik edilmiştir.
- Açık öğretim önlisans programları geliştirilerek daha fazla öğrencinin yerleşmesi sağlanmıştır.
- Meslek liselerinden meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması başlatılmıştır. (YÖK,2004,c).

Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması

'Mesleki ve Teknik Orta ve Yükseköğretim Kurumları Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması Projesi' veya diğer adıyla 'Sınavsız Geçiş Projesi'nin meslek yüksekokullarında okuyan öğrenci sayılarının artırılmasına ve dolayısıyla mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranının yükseltilerek çağdaş ülkeler seviyesine yaklaştırılmasına önemli katkılarda bulunacağı değerlendirilmiştir. Bu projeye 1998 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu'nun oluşturduğu çalışma grupları ile başlanmış, bunların hazırladıkları öneriler tartışılarak geliştirilmiş ve yasa taslağı haline getirilerek Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yasalaşmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştur. Tasarı, 4702 Sayılı Kanun olarak 10 Temmuz 2001'de yasalaşmış ve 24458 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 4702 Sayılı Kanunun tam olarak uygulama alanına sokulması ile ülkemizin mesleki ve teknik eğitim alanında önemli başarılarla imza atacağı ve bunun sonunda mesleki ve teknik eğitimde reform niteliğinde sonuçlara ulaşılabileceği umulmuştur (YÖK, 2002).

Sınavsız Geçişin Amaçları

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları mezunlarının meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilmeleri, aşağıdaki amaçların gerçekleşmesine yardımcı olacaktır:

- Ülkemizin sahip olduğu kaynakları verimli ve etkin bir şekilde kullanmak.
- Mesleki ve teknik eğitimde, orta öğretimle yükseköğretim arasında bugüne kadar kurulamamış olan ilişkiyi kurmak ve güçlendirmek.
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarıyla yükseköğretim kurumlarında mevcut olan fiziki yapı ile öğretmen ve öğretim elemanı kaynaklarını ortak kullanmak suretiyle ek kapasiteler yaratmak.

- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile meslek yüksekokulları arasında program bütünlüğü ve devamlılığını sağlamak.
- Çağımızda kaliteli üretimi gerçekleştirebilecek, bilimsel ve teknolojik gelişime uyum sağlayabilecek, iş hayatının ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli ara kademe insan gücünü yetiştirmek.
- Mesleki ve teknik eğitimi teşvik ederek bu alandaki çok düşük olan okullaşma oranını artırmak, daha çok gencimize önlisans düzeyinde mesleki ve teknik eğitim imkânı sağlamak.
- Mesleki ve teknik orta öğretim okul mezunlarının kendi alanlarında ileri meslek eğitimi almalarını sağlamak.
- Yükseköğretimdeki dört yıllık programlar üzerindeki talebi azaltmak.

Sınavsız Geçişin Ana İlkeleri

Sınavsız geçişin ana ilkeleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

- Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi (METEB), bir veya daha fazla meslek yüksekokuluyla öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından oluşan eğitim bölgesidir. Her ilde en az bir METEB kurulabilir.
- METEB'lerde, çağdaş bilim ve teknolojiye değişme ve gelişmelere uygun olarak ekonominin gereksinim duyduğu alanlarda yüksek nitelikli iş gücü yetiştirmek üzere, bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilecektir.
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki, meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilirler.

- Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına yerleştirilip mezun olanlar, mezunların yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapabileceklerdir.
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından birini bitirip de sınavsız geçişle herhangi bir meslek yüksekokulu veya açık öğretim ön lisans programına girmek istemeyen öğrenciler, üniversite sınavlarına girmek ve kazanmak suretiyle arzu ettikleri lisans programlarına devam edebilirler. Başka bir deyişle, mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından herhangi birini bitirip de METEB kapsamı dışındaki bir yükseköğretim programına girmek isteyen öğrenciler, üniversite giriş sınavlarına başvurmak ve sınavlarda başarılı olmak suretiyle fakülte ve yüksekokulların lisans programlarına devam edebilirler.

Sınavsız Geçişle İlgili Yerleştirme Esasları

4702 Sayılı Kanun uyarınca mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olacakların/olanların istedikleri taktirde, bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksekokulları ile açık öğretim ön lisans programlarına sınavsız olarak yerleştirme işlemleri ÖSYM tarafından yürütülmektedir.

Sınavsız olarak yerleştirme; önce genel yerleştirme, sonra ek yerleştirme olarak iki aşamada yapılmaktadır. Yerleştirme yapılırken öncelik meslek lisesi mezunlarına tanınacaktır.

Meslek yüksekokullarına sınavsız geçişte adaylar öncelikle, varsa kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi (METEB) içinde yer alan meslek yüksekokullarına yerleştirileceklerdir.

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olacak/olan adayların her öğretim yılı için meslek yüksekokulları ile açık öğretim ön lisans

programlarına yerleştirilebilmeleri, bu programlarda sağlanan kontenjanlara bağlı kalacaktır.

- a) Mezuniyet yılları,
 - b) Öğrenim süreleri,
 - c) Okul türleri,
 - d) METEB'leri,
 - e) Mesleki ve teknik orta öğretimi bitirme yılına göre hesaplanan MOBP'leri,
 - f) Sınavsız yerleştirilip öğrenim görmek istedikleri yükseköğretim ön lisans programları ile ilgili tercihleri,
 - g) Yükseköğretim ön lisans programlarının kontenjanları ve koşulları
- Göz önünde tutulmak suretiyle sınavsız olarak yerleştirileceklerdir.

Sınavsız Geçişten Yararlanacak Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Okulları

Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Tüm Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okul ve Kurumları

- Endüstri Meslek Lisesi
- Teknik Lise
- Anadolu Meslek Lisesi
- Anadolu Teknik Lisesi
- Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi
- Kız Meslek Lisesi
- Meslek Lisesi
- Kız Teknik Lisesi
- Anadolu Kız Meslek Lisesi

Anadolu Meslek Lisesi
Anadolu Kız Teknik Lisesi
Ticaret Meslek Lisesi
Anadolu Mahalli İdareler Meslek Lisesi
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Anadolu Dış Ticaret Meslek Lisesi
Anadolu Sekreterlik Meslek Lisesi
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi
Anadolu Ticaret Lisesi
Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
Mahalli İdareler Meslek Lisesi
Sekreterlik Meslek Lisesi
Çok Programlı Lise (Mesleki ve Teknik Orta Öğretim)
Açık öğretim Lisesi (Mesleki ve Teknik Orta Öğretim)
İmam Hatip Lisesi
Anadolu İmam Hatip Lisesi
Ortopedik Engelliler Çok Programlı Lise
İşitme Engelliler Çok Programlı Lise
Anadolu Sağlık Çok Programlı Lise

Diğer Bakanlıklara ve Kurumlara Bağlı Meslek Liseleri

Sağlık Meslek Lisesi
Spor Meslek Lisesi

Meteoroloji Meslek Lisesi

Anadolu Meteoroloji Meslek Lisesi

Ziraat Teknik Lisesi

Adalet Meslek Lisesi

Tarım (Ziraat) Meslek Lisesi

Tapu Kadastro Meslek Lisesi

Anadolu Tapu Kadastro Meslek Lisesi

Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi

Meteoroloji Teknik Lisesi

Demiryolu Meslek Lisesi

Konservatuvar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okulları.

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okulları (Türkiye ile anılan ülkeler arasında yapılabilecek anlaşmalara uygun olarak)

Sınavsız Geçiş Yapılabilecek Meslek Yüksekokulları

Devlet Üniversiteleri Tarafından Kurulan Meslek Yüksekokulları

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulları

Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulları

Teknik Programları Uygulayan Meslek Yüksekokulları

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları

Adalet Meslek Yüksekokulları

Tapu Kadastro Meslek Yüksekokulları

Denizcilik Programlarını Uygulayan Meslek Yüksekokulları

Vakıf Üniversiteleri Tarafından Kurulmuş Olan Meslek Yüksekokulları

Bir Üniversite veya Yüksek Teknoloji Enstitüsüne Bağlı Olmaksızın Vakıflar Tarafından Kurulan Meslek Yüksekokulları (4702 Sayılı Kanun vakıflara bu olanağı tanımıştır.)

Sınavsız Geçiş Uygulamasından Beklenen Yararlar

Mesleki orta öğretim kurumundan meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasıyla aşağıda sıralanan yararların gerçekleşeceğinin umulduğu ÖSYM 2002 sınavsız geçiş kılavuzunda belirtilmiştir:

- Daha fazla mesleki-teknik orta öğretim öğrencisinin yüksek öğretim olanağına kavuşması
- Genel liseye göre daha pahalı bir eğitim olan mesleki eğitim mezunlarının lisans programlarına girebilmek ümidiyle veya diğer nedenlerle sistem dışına çıkışlarının azalması
- Meslek lisesi öğrencilerinin dershanelere yönelmemesi ve maddi olarak kayba uğramamaları
- Eğitimde atıl kapasitelerin tam olarak kullanılması
- Yüksek öğretim ile mesleki-teknik orta öğretim arasında ilişki ve işbirliği sağlanması
- 8 yıllık zorunlu ve kesintisiz eğitimi bitiren öğrencilerin kendilerine uygulanacak yönlendirme eğitimi ile büyük bir çoğunluğunun mesleki ve teknik orta öğretimi ve bunun sonucunda da sınavsız olarak meslek yüksekokuluna geçmeleri sonucu, hem orta öğretimde, hem yüksek öğretimde okullaşma oranlarının önemli ölçüde artması
- Orta öğretimde halen %65 genel eğitim, %35 mesleki eğitim olan oranların tersine çevrilmesi

- Ülkemizde genel akademik eğitimden meslek eğitimine genel bir kayma olması bu suretle üniversitelerin lisans programları üzerinde baskıların azalması
- Eğitim ile iş dünyası arasındaki işbirliğinin artması
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın norm kadro uygulamaları nedeniyle kendilerine yeterince görev verilmeyen Mesleki teknik orta öğretim öğretmenlerinden geniş ölçüde yararlanma olanaklarının ortaya çıkmasıyla ülke kaynakları daha rasyonel kullanılması beklenmiştir.

Sınavsız Geçiş İle İlgili Hazırlanan Yönetmelikler

4702 sayılı yasa ile hazırlama sorumluluğu Yükseköğretim Kuruluna ve Milli Eğitim Bakanlığı'na verilen aşağıdaki yönetmelikler hazırlanmıştır.

1. Meslek Yüksekokulları ve Açık Öğretim Ön lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik (RG 2002/24676)

2. Bir Üniversiteye Bağlı Olmaksızın Vakıfların Meslek Yüksekokulu Kurabilmelerine Olanak Sağlayan Vakıf Meslek Yüksekokulları Yönetmeliği (RG 2002/24762)

3. Mesleki Teknik Eğitim Bölgesi İçindeki Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İşyerlerindeki Eğitim, Uygulama ve Stajlarına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik (RG 2002/24762)

4. Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği (RG 2002/24804)

METEB'lerdeki MYO'ları ile ilişkilendirilen MTOÖ okulları arasındaki işbirliği Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı arasında meslek yüksekokullarının mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından yararlanma esaslarını düzenleyen çerçeve işbirliği protokolü esaslarına göre yapılacaktır. Bu çerçeve işbirliği protokolü tüm üniversitelerce, MYO'lara ve ilişkilendirilen MTOÖ okullarına gönderilmiştir. MYO-MTOÖ uygulama protokolü olarak adlandırılan bu protokollerde aşağıdaki hususlara yer verilmiştir.

Akademik Konular

- Eğitim-Öğretim Programları,
- Eğitim-Öğretimin planlanması ve koordinasyonu,
- Eğitim-Öğretimin gözetim ve denetimi,
- Öğretim elemanlarının seçimi ve görevlendirilmesi,
- Program bütünlüğü ve devamlılığını artırma çalışmaları,
- Gelecek yılın programları.

İdari Konular

MTOÖ okullarının olanaklarından yararlanma esasları;

Fiziki mekânlar,

Derslikler,

Atölye-Laboratuvarlar,

Kantin-kafeterya,

Spor alanları,

Kültürel alanlar,

Sağlık,

Güvenlik.

Disiplin Konuları

Eğitim-Öğretimlerini MTOÖ okullarında gerçekleştirecek olan MYO öğrencilerine Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği uygulanacak ancak bulunan kurumun disiplin yönetmeliği ve uygulamalarına saygılı olunacaktır. Çok fazla dikkat ve hassasiyet isteyen bu

konuda koordinatör MYO yöneticileri ile nezdinde MYO eğitim-öğretimi gerçekleştirilen MTOÖ okul müdür ve yardımcılarının sabırlı ve anlayışlı olmaları beklenmektedir.

Mali Konular

- Yöneticilere yapılacak ödemeler,
- Öğretim elemanları ek ders ücretleri,
- Destek hizmetlerinde görevli personele yapılacak ödemeler,
- Kullanılacak mekânlarda sarf edilen temizlik, elektrik, su ve yakıt masrafları,
- Kullanılan makine ve teçhizatın bakım ve onarımına yapılacak katkılar,
- Temrinlik malzemenin tedariki.

Diğer Konular

- Yönetim,
- Denetim,
- Sosyal-Kültürel etkinlikler,
- Toplantı, konferans, seminerler, törenler.

Eğitimin tüm aşamalarında 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda belirtilen eğitimin temel ilke ve kuralları esas kabul edilmiştir.

İlişkilendirilen MTOÖ okullarındaki MYO öğrencilerinin tüm eğitim-öğretiminden ilgili meslek yüksekokulu müdürü sorumludur. Meslek yüksekokulu müdürü bu sorumluluklarının bir bölümünü mekânlarını paylaştığı ve öğretim elemanlarını istihdam ettiği MTOÖ Okulu müdürü ile

müştereken yerine getirecektir. Bunun nasıl olacağı iki okul müdürü arasında yapılacak protokolle belirlenecektir.

METEB'lerde 347 MTOÖ Okulu ile program bütünlüğü içinde ilişkilendirilen 140 MYO arasında ayrıntılı uygulama protokolleri düzenlenmiştir.

Çizelge 9. 2002 Yılı MTOÖ Okulu ile program bütünlüğü içinde ilişkilendirilen 140 MYO arasında ayrıntılı uygulama protokolleri çerçevesinde belirlenen kontenjan ve programlar.

MTOÖ Kurumu Mezunlarından Başvuran Toplam Sayısı	811 862	
	Mezun	625 327
	Son sınıf	186 355
MTOÖ Alan/Bölüm/Kol Sayısı	Toplam	260
	Halen Faal Olan	140
	Kapalı	120
MYO Sayısı	410	
Ön lisans Program Türleri	296	
MYO Programları Sayısı	3 726	
Ön lisans Kontenjanları	Toplam	192 987
	Birinci Öğretim	104 057
	İkinci Öğretim	88 930
	MYO Bünyesinde İkinci Öğretim	40 330
	Meslek Liselerinde İkinci Öğretim	48 600
MEB ile İşbirliği Sağlanan Meslek Lisesi Sayısı	348	
MEB ile İşbirliğinde Görev Alan MYO Sayısı	140	
MEB ile İşbirliğinde Açılan Program Sayısı	655	
	Bilgisayar Programcılığı	4 920
	Bilgisayarlı Muhasebe ve V.U.	5 960

MEB ile İşbirliğinde Açılan Program Türleri	Deri Konfeksiyon	200
	Döküm	200
	El Sanatları	1 280
	Geleneksel El Sanatları	40
	Elektrik	8 120
	Elektronik Haberleşme	200
	Endüstriyel Elektronik	5 840
	Endüstriyel Otomasyon Tekn.	40
	Grafik	640
	Gemi Makineleri	240
	Kalıpcılık	520
	Makine	5 520
	Kaynak Teknolojisi	160
	Hazır Giyim	4 120
	Kimya	1 040
	Kontrol Sistemleri Teknolojisi	240
	Makine-Resim-Konstrüksiyon	1 080
	Matbaa	240
	Mobilya ve Dekorasyon	3 080
	Moda-Konfeksiyon	320
Otomotiv	3 200	
Plastik Teknolojisi	80	
Tekstil	840	
Turizm İşletmeciliği	40	

Kaynak: (YÖK, <http://www.yok.gov.tr/> , Ağustos 2002 Sınavsız Geçiş Uygulama Esasları, 10.03.2006)

METEB Projesi; Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarihinde yapılan en büyük reformist hareketlerden biridir. Basit bir proje olmayıp, Türk gençliğinin geleceğini ilgilendiren büyük, önemli, bir o kadar da zor bir projedir (YÖK, 2002)

4 Yıllık Programlara Geçiş İmkânı

Meslek yüksekokullarındaki öğrencileri daha başarılı olmaya özendirmek, yetenekli ve başarılı öğrencilerin lisans öğrenimi yapabilmelerine olanak sağlamak amacıyla yeni bir **Dikey Geçiş Yönetmeliği** hazırlanmış ve 15 Ekim 1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik, 4702 Sayılı Kanundan sonra sınavsız geçişe uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve 19 Şubat 2002 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

4702 Sayılı Kanun’da belirtilen “Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına yerleştirilip mezun olanlar, mezunların yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapabilirler” hükmü gereğince ilk kez 2002–2003 eğitim-öğretim yılında sınavsız olarak meslek yüksekokulları ve açık öğretim ön lisans programlarına yerleştirilen adaylar 2004 DGS ile lisans programlarına dikey geçiş hakkını kazanmış olmaktadır. Hangi meslek yüksekokulu ve açık öğretim ön lisans programlarından hangi lisans programlarına dikey geçiş yapılacağı ve bu programlara ayrılan kontenjanlar DGS–2004 Kılavuzunda belirtilmiştir.

Dikey geçiş için başvuracak adaylardan söz konusu programlardan en çok beş yıl önce mezun olmak şartı aranmaktadır. Adaylar dikey geçiş sınavına en çok üç kez girebilir.

Lisans programına başlama hakkı elde eden öğrenciler “Lisans Öğrenimine Hazırlık Programı’na katılırlar. Bu programda öğrenciler birinci ve ikinci sınıflardan eksik olduğu alanlardaki derslerin sorumluluğu yüklenir. Lisans öğrenimine Hazırlık Programının süresi iki yarıyıldır. Ancak, yıllık ders programı, dersin özelliği, öğretim elemanı ve hazırlık programındaki durumları dikkate alınarak lisans öğrenimine hazırlık programının süresi bir yıl daha uzatılabilir. Lisans programına hazırlık programını başarıyla tamamlayan öğrenciler, üçüncü sınıfa başlayabilir.

Yabancı dil ile öğretim yapan üniversitelerde, öğrencilerin dil muafiyet sınavını geçmeleri yada dil hazırlık sınıfına devam ederek başarılı olmaları gerekir (YÖK, 2004,b)

Çizelge 10- 2002 Yılına Ait DGS Bilgileri

Üniversite	Sağlanan Kontenjan	Yerleşen
Devlet Üniversiteleri	4197	4102
Vakıf Üniversiteleri	1018	754
KKTC Üniversiteleri	1138	475
Toplam	6353	5331

Kaynak: (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> ,Kasım2004 Raporu, 20.07.2006) .

2002 yılında dikey geçiş için 6353 öğrenci için kontenjan ayrılmış, 5331 öğrenci yerleşmiştir.

Çizelge 11- 2003 Yılına Ait DGS Bilgileri

Üniversite	Sağlanan Kontenjan	Yerleşen
Devlet Üniversiteleri	4432	4390
Vakıf Üniversiteleri	1187	885
KKTC Üniversiteleri	1140	495
Toplam	6759	5570

Kaynak: (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> ,Kasım2004 Raporu, 20.07.2006) .

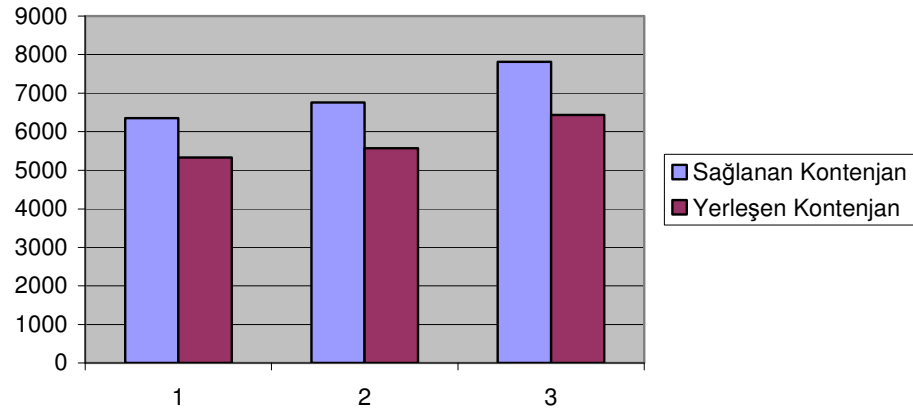
2003 yılında dikey geçiş için 6759 öğrenci için kontenjan ayrılmış, 5570 öğrenci yerleşmiştir.

Çizelge 12- 2004 Yılına Ait DGS Bilgileri

Üniversite	Sağlanan Kontenjan	Yerleşen
Devlet Üniversiteleri	5137	5088
Vakıf Üniversiteleri	1416	1055
KKTC Üniversiteleri	1260	547
Toplam	7813	6438

Kaynak: (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> ,Kasım2004 Raporu, 20.07.2006) .

2004 yılında dikey geçiş için 7813 öğrenci için kontenjan ayrılmış, 6438 öğrenci yerleşmiştir.

Grafik 1- 2002-2003-2004 Yılları DGS Bilgilerinin Karşılaştırılması

Kaynak: (<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/raporlar/htm> ,Kasım2004 Raporu, 20.07.2006) .

Orta öğretimin başarı düzeyi düşük olan ve sınavsız geçişle MYO eğitimine başlayan öğrencilerin önemli bir bölümü dikey geçiş sınavlarında başarılı olamamakta, başarılı olarak herhangi bir lisans programına

yerleştirilenler ise programı takip etmekte zorlukla karşılaştığından üniversite ile ilişkileri kesilmektedir. Bu husus özellikle yüksek ÖSS puanı ile lisans programlarına öğrenci kabul eden üniversitelerde daha yoğun olarak yaşanmaktadır. Bu nedenle ÖSYM tarafından yerleştirme yapıldığı halde dikey geçiş yapılan bazı lisans programlarının DGS kontenjanları doldurulamamaktadır (YÖK,2004,c).

Meslek Yüksekokulu mezunları fakültelele dikey geçiş yapsalar bile, başarılı olmaları çok zordur. Bu öğrenciler bir yıl içinde hiç tekrara kalmadan uyum programına göre almaları gereken tüm fark derslerini vermek zorundadırlar. Normal fakülte öğrencilerinin ikinci, üçüncü veya daha fazla kez sınava girerek başardıkları dersleri bu öğrenciler birinci girişlerinde başarmak zorundadırlar. Aksi halde öğrenim hayatlarına devam edemezler. Fırsat eşitliğini görüntüleyen bu durumun sistemin devamı söz konusu olduğunda tekrar gözden geçirilmesinde yarar vardır (İşgören ve diğerleri, 2001).

İlgili Araştırmalar

4702 sayılı yasa ile meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin, Meslek Yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilmeleri 2002–2003 eğitim-öğretim yılıyla başlamıştır. Uygulamaya başlanmasıyla birlikte meslek yüksekokullarında bazı sorunlar yaşanmaya başlanmış, eğitim ve iş çevrelerinde yasa ve getirdikleri tartışılmaya başlanmıştır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar sınırlı olmakla birlikte, araştırma sonuçları meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının ve öğrenim görmekte olan öğrencilerin sorunları ve düşünceleriyle ilgili olarak bizim fikir edinmemizi sağlamaktadır.

II. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15–17 Ekim 2003'de İzmir'de yapılmıştır. Sınavsız geçişin ilk yılında yapılan bu sempozyumda konu ile ilgili araştırmalar şu şekilde yer almıştır:

Günel ve Koçak, 'Meslek yüksekokulu öğrencilerinde sınavsız geçiş sonrası ortaya çıkan yapısal değişimin ilk değerlendirmesi' adını verdikleri

çalışmalarında, sınavsız geçiş sistemi ile ortaya çıkan kontenjan artışından sonra, nicel ve nitel özellikler açısından büyük değişime uğrayan meslek yüksekokullarında karşılaşılan genel sorunlar arasından öğrenci kaynağına ilişkin olanları irdeleyerek, eski ve yeni sistemle gelen öğrencilerin ders başarısı ile davranış kalıp ve tutumları arasında ortaya çıkan değişimleri araştırmışlardır.

Araştırmacılar Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir MYO'nda, hem 2001–2002 öğretim yılında, hem de 2002-2003 öğretim yılında birinci sınıflarda okuyan, içeriği ve öğretim elemanı değişmemiş, 35 ders seçerek, iki öğretim yılının güz ve bahar ortalamalarını karşılaştırmışlardır. Bununla birlikte öğrencilerin davranış değişimine ilişkin olarak bir anket hazırlayarak öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır.

Yaptıkları çalışmanın sonucunda sınavsız geçen öğrencilerin not ortalamalarının daha düşük olduğu, mesleki eğitim mezunu olmalarına karşın ön bilgi düzeylerinin genel lise mezunlarıyla aynı düzeyde olduğu, sınıf dışı davranışlar ve okul kurallarına uyma konusunda sınavla gelen öğrencilere göre daha kontrolsüz olduklarını saptamışlardır.

Günel ve Koçak yaptıkları çalışmanın sonuçlarını şu şekilde yorumlamaktalar:

- ÖSS hazırlığının olmaması öğrencilerin bilgilerini eksik bırakmış olabilir,
- Mesleki teknik eğitimde haftanın üç gününü iş yerinde geçiriyor olmaları okul kültüründen uzaklaşmalarına neden olmuş olabilir,
- Meslek liselerinde eğitimin niteliği düşük olabilir,
- Ortaöğretimde öğretmen başarılarının not ortalamalarına bakılarak değerlendirilmesi ve sınıfta kalma olgusunun olmaması etkili olabilir,
- Yüksekokulun kuralları hafiflemiş bir lise olarak görülmesi, onlar için bir değer taşınamaması da bu nedenler arasında gösterilebilir.

Günel ve Koçak sınavsız geçiş uygulamasının iptal edilmesi yerine, ÖSS olmasa da, mutlaka bir seçme yapılması gerektiğini, bunun öğrencileri de motive edeceğini belirtmişlerdir.

Adana Meslek Yüksekokulu'ndan Dönmez ve Polat (2003) sınavla ve sınavsız geçen öğrencilerin başarı durumlarını karşılaştırmışlar ve öğrenci başarı durumlarını etkileyen faktörleri irdelenmişlerdir. Sınavsız gelen öğrencilerin, sınavla gelen öğrencilere göre daha başarısız oldukları, ancak derslerini meslek liselerinde görmeye devam eden öğrencilerin not ortalamalarının, derslerini meslek yüksekokulunda gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Bunu liselerdeki öğretmenlerin öğrencinin başarısını değerlendirmede fazla cömert davranmaları ile açıklamışlardır. Araştırmaya ilişkin diğer bulgular şöyle sıralanabilir:

- Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %70 anne ve baba eğitim düzeyi ilköğretimdir.
- Gelir düzeyini orta olarak tanımlayan öğrenci oranı %54'tür.
- Öğrencilerin %58'i meslek liselerinde ders almaktan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanlarının %91,4'ü öğrencilerin sınavla alınmalarını istemektedir.

Dönmez ve Polat (2003) Meslek Yüksekokullarındaki sorunlara çözüm önerileri olarak şunları dile getirmişlerdir:

- Meslek Yüksekokullarında eğitimin dört yıla çıkarılması öğrencilerin bu eğitimi önemsemesine, daha iyi ve kaliteli eğitim olmalarını sağlayacaktır.
- Aynı liseden, aynı sınıftan mezun olan öğrenciler, aynı yüksekokula devam etmemeli, farklı üniversitelere dağıtılmalıdır.
- Meslek Yüksekokullarına ÖSS sınavıyla hiçbir yeri kazanamayan düz lise mezunlarının alınması derslerde rekabeti artıracak ve başarı oranını yükseltecektir.

- Bazı dersler için seviye sınıfları yapılmalı, düşük seviyeli öğrenciler için ek dersler düzenlenmelidir.
- Meslek Yüksekokullarının fiziki kapasitesi, imkânları ve öğretim elemanları artırılmalı, eğitim tamamen yüksekokul çatısı altında verilmelidir.

Kayseri Meslek Yüksekokulu'ndan Kaya, Akyan ve Y.Kaya (2003) Mesleki ve teknik eğitimde meslek yüksekokullarının eğitim sorunları ve çözüm önerileri adlı çalışmalarında aşağıda sıralanan hususların yerine getirilmesi gerektiğini savunmuşlardır:

- Her ilçeye bir meslek yüksekokulu açılması yerine, alt yapısı oluşturulmuş, özellikle büyük illerde ve organize sanayi bölgelerinde yüksek kapasiteli ve yeni meslek yüksekokulları açılmalıdır.
- Bu okullara sınavsız geçişle gelecek öğrencilerin mağduriyetlerini gidermeli, bu okullara önceden olduğu gibi sınavla öğrenci alınmalı, bu okulların eğitim programları birbiri ile uyumlu hale getirilmelidir. Meslek liselerinden mezun olan her öğrenci yerine, belli başarı düzeyinin üzerinde olanlar meslek yüksekokullarına alınmalıdırlar.
- Meslek yüksekokulları mali bakımdan sıkıntı çekmektedir. Oysa bilgisayar başta olmak üzere bu okulların Dünya Bankası projesi dışında kalanlarının laboratuvar imkânlarıyla donatılmalıdır. Çünkü bu okullarda teori ile uygulama atbaşı gitmektedir.
- Meslek yüksekokullarında bir öğretim elemanına 46 öğrenci düşmektedir. Öğretim elemanı açığı giderilmeli, bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının yüksek lisans ve doktora yapmaları için imkân sağlanmalıdır.
- METEB Projesinde yaşanan protokol sorunları çözülerek, sanayi ve ticaret odaları da devreye sokulmalıdır.

Akdeniz ve Aydın (2003) yaptıkları çalışmada, 4702 sayılı yasa ile ortaöğretimin mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması sonucu meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamalarında yaşanan

sorunlar ve çözüm önerileri ile Yükseköğretim Sisteminin karşılaştığı başlıca sorunlara değinmişlerdir. Bu çalışma için İşletme ve Muhasebe programlarına sınavsız geçişle öğrenci alan Trakya Üniversitesi Saray Meslek Yüksekokulu örnek alınmıştır. ÖSS ile alınan öğrenciler ile sınavsız alınan öğrencilerin başarı durumları incelenmiş, sınavsız gelen öğrencilerin içerik ve öğretim elemanı bakımından farklılık göstermeyen derslerdeki başarı oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiş ve sınavsız geçişle ilgili ortaya çıkan durum için şu önerileri sunmuşlardır.

- Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı oranı en az yarı yarıya indirilmelidir. Nitelikli öğretim elemanı gereksinimi Türk Yükseköğretim Sistemi'nin en önemli darboğazıdır. Bunun nedeni uygulanan ücret politikasıdır. Bu politika ile nitelikli öğretim elemanı istihdam etmek mümkün değildir.
- Sınavsız gelen öğrencilerin, üniversite ortamına hazırlıklı olmadıkları görülmektedir. Özellikle 4702 sayılı yasa ile sınavsız geçiş imkânının sağlanması öğrencilerimizin ortaöğretimin son döneminde yerleştirmeleri olası olan meslek yüksekokulları ile ilgili ön bilgilerin ve üniversiteler hakkında genel bilgilerin ana hatlarıyla kendilerine verilmesi gerekmektedir. Bu konuda öğrencilerin bilgilendirilmesi, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları içerisinde rehberlik ve danışmanlık birimlerinin bu konuya eğilmesi ve METEB içerisindeki yükseköğretim kurumları ile işbirliği yapılmasıyla mümkün olacaktır. Bu da öğrencilerimizin başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.
- Devlet, iş dünyası, endüstri ve yükseköğretim kurumları arasında yapısal ortaklık kurulması kritik bir unsurdur. İş dünyası ve endüstriye ihtiyaçlarını daha açık bir biçimde tanımlamaları için destek verilmeli ve onlar yükseköğretim kurumları ile birlikte çalışmalıdır. Yükseköğretim kurumlarına daha kapsamlı bir özerklik verilmelidir, böylece yükseköğretim kurumları değişime yönelik, sorumlu, etkili ve girişimci davranabilmeleri için kapasitelerini artırmış olurlar.

Malatya Yüksekokulu'ndan Gezer, Özcan ve Yağmurlu (2003) "Meslek Yüksekokullarının Yükseköğretimdeki Yeri, Önemi Ve Sorunları" isimli çalışmalarında, "Sınavsız Geçiş" projesini dikkate alarak, eğitim-öğretim, yapılanma ve organizasyon, okul-sanayi işbirliği, istihdam, motivasyon sorunlarını tartışmışlardır.

İlgili sorunların çözümüne yönelik olarak getirdikleri öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. Meslek Yüksekokullarının alt yapısını oluşturan meslek liselerinin güçlendirilerek, öğrenciler için daha cazip hale getirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu çerçevede, liseler arasında üniversiteye girişte uygulanan farklı katsayı uygulamasına son verilmeli ve öğrencilerin üniversitede ilgili alanlara devam etmelerini teşvik için ek puan uygulamasının kapsamı genişletilmelidir. Aksi takdirde mevcut uygulama devam ettiği sürece ülkemizdeki mesleki ve teknik eğitimin istenilen düzeye gelmesi mümkün görülmemektedir. Ülkemizdeki hemen tüm öğrenciler başarı durumu müsait olsun yada olmasın tüm planlarını öncelikle bir fakülte kazanmaya yönelik olarak yapmaktadırlar. Bu yüzden, öğrencilerin büyük çoğunluğu bu şansın yüksek olduğu düz liselere yönelecektir. Lise öğrencilerinin en azından büyük çoğunluğunun üniversitede aynı yada yakın bir alanda eğitimine devam etmesi de önem arz etmektedir. Ancak bu doğal bir yönelişle sağlanmalıdır. Bu yöneliş, her lise grubuna ilgili üniversite alanları için ek puan verilerek sağlanabilir. Ancak bu ek puan uygulaması oldukça geniş tutulmalıdır. Normal lisede mezun olan öğrencilere teknik bilimler alanına giren tüm alanlar için ek puan verilmesi gibi. Ancak bu puanlar doğal bir yönlendirme amacına yönelik olmalı ve geçişleri mümkünsüz hale getirmemelidir. Bu uygulamayla, lise öğrencilerinin en başarılılarını fakülte ve yüksekokullara, başarı sıralamasında hemen sonra gelen öğrencileri ise iki yıllık Meslek Yüksekokullarına yerleştiren bir öğrenci seçme sistemi gerçekleştirilmiş olacaktır.

2. Eğer liseler arasında mevcut durumda uygulanan farklı katsayı uygulaması devam edecekse, bu taktirde düz liselerden Meslek Yüksekokullarına öğrenci alımına müsaade edilmelidir. Böyle bir uygulama her ne kadar bir sınavı gerektirecek olsa da, uygulanmaması halinde fakültelere giremeyen öğrencilerin en başarılılarını Meslek Yüksekokullarına

çekecek ve bu okullardaki eğitimin kalitesiyle ilgili sorunları önemli ölçüde çözecektir. Ancak, farklı katsayı uygulaması devam ederken yapılabilecek böyle bir uygulamanın meslek liselerine bir faydası olmayacak, hatta büyük ihtimalle zararı olacaktır.

3. Meslek Yüksekokullarından dört yıllık fakültelere geçiş imkânları iyileştirilmeli ve meslek yüksekokulu mezunları için ayrılan kontenjanların doldurulması fakülte yönetimlerinin inisiyatifine bırakılmamalıdır.

4. Meslek Yüksekokulu mezunlarının istihdam imkânlarının iyileştirilmesi için gerekli mali ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

5. İlgili kurumlarda görev yapan akademik personel ve diğer teknik elemanların bilgi ve beceri düzeylerini arttırmak, sürekli bir gelişim içinde olmalarını teşvik etmek ve pedagojik formasyonlarını iyileştirmek için yapılabilecekler bir proje kapsamında ele alınmalı, belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

6. Meslek Yüksekokullarındaki ders materyali yetersizliğinin giderilmesi için gerekli tedbirler alınmalı ve bu konuda ilgili kurumların birbirleriyle işbirliği yapmaları teşvik edilmelidir.

7. Meslek Yüksekokullarının açılmasıyla ilgili olarak, yer seçimi; bütün yada program açılması, idari ve akademik yapılanma, personel alımı vs. konularda üniversiteler arasındaki farklı uygulamalar birbirlerine yakınlaştırılarak ortak kriterlere bağlanmalıdır. Bu anlamda son zamanlarda sürdürülen düzenleme çalışmalarına devam edilmelidir. Ayrıca, birçok üniversitede gözlenen bir-kaç bin nüfuslu ilçelere varıncaya kadar çok sayıda Meslek Yüksekokulu açma eğilimi yerini daha az sayıda ama güçlü Meslek Yüksekokulları açma eğilimine terk etmelidir. Mevcut durumda açılmış olan ve oldukça az sayıda öğrenci ve yetersiz imkânlarla faaliyetlerini sürdüren meslek yüksekokulları ise birleştirilmeli yada kapatılmalıdır.

Kocaman ve Er (2003) Çorlu Meslek Yüksekokulu'nda sınavsız geçiş öncesi ve sonrası öğrenci profilini incelemişler ve şu sonuçlara ulaşmışlardır.

- Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin %79,9'u üniversiteye hazırlık için dershaneye gitmemişler, ancak sınavla yerleştirilenlerin %89,2'si dershaneye gitmiştir.

- Sınavsız gelen öğrencilerin %44'ü aileleriyle birlikte oturmakta, %70'e yakını kırsal yerleşim birimlerinden gelmektedir. ÖSS sınavı sonucu yerleştirilen öğrencilerde bu durum tam tersidir.
- Öğrencilerin ailelerinin önemli bir kısmı ilkokul mezunudur. Öğrencilerin annelerinin %69,2'si ev hanımı, babaların %29,3'ü emeklidir. Ailelerin %66,3'ünün sosyo-ekonomik düzeyi orta düzey olarak belirlenmiştir.

Eker (2003), Trakya Üniversitesi'nin Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illeri ile bu illere bağlı ilçelerde yer alan 18 Meslek Yüksekokulu'nda görev yapmakta olan 252 öğretim elemanına "Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Öğrenci Başarılarına Etkileri" konusunda anket uygulayarak, öğretim elemanlarının görüş ve önerilerini saptamıştır.

Ankete cevap öğretim elemanları %74'ü sınavsız geçiş projesinin eğitimin kalitesini düşürdüğünü, %48,28'i Meslek Yüksekokullarının mali kaynaklar bakımından yetersiz olduğunu, %46,55'i kendilerini geliştirme olanaklarının olmadığını, %37,93'ü Okulun fiziki altyapısının yetersiz olduğunu, %36,21'i yeterli hizmet içi eğitim verilmediğini, %32,76'sı kaynak kitap bulma ve edinmede zorluklarını, %29,31'i sınıf mevcutlarının fazlalığını ve son olarak %22,41'i sınırsız İnternet erişimi olanağının sağlanamamasını en önemli sorunlar olarak ifade etmişlerdir.

Öğretim elemanlarının %89'u Sınavsız Geçiş uygulaması ile gelen öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini kısmen yada kesinlikle yetersiz bulmaktalar. %91'i sınavsız geçiş ile gelen öğrencilerin temel bilimlerdeki seviyelerini düşük bulmaktadır.

Öğretim elemanları sınavsız geçiş projesi ile gelen öğrencilerin öğrenme isteklerinin fazla olmadığını, okuma alışkanlıkları olmadığını ve kendilerini geliştirmek için çaba göstermediklerini, bu öğrencilerde davranış bozuklukları gözlediklerin belirterek, bu davranış bozukluklarını yerlere tükürme, koridorlarda ve sınıflarda gürültü etme, itişip kakışmaya, birbirlerine ve öğretim elemanlarına yeterince saygılı davranmama, tuvaletlere yazı yazma vb. örneklerle ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak Eker (2003) başlangıçta bu proje ile gelen öğrencilerin altyapıdan yetişmiş olmaları sayesinde ileri seviyede eğitim verilebileceği gibi bir düşünce oluşmuşken, zaman geçtikçe öğrencilerin eksik eğitime geldikleri anlaşılmakta ve sistemin dikkatle yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Meslek Yüksekokullarına alınacak öğrencilerin seçiminde mutlaka bir alan sınavı getirilmesini önererek, öğrencilerin birçoğunun hayal bile etmediği bu okullara yerleştirilmeleri eğitim-öğretim kalitesinin dibe vurmasına yol açtığını ve bu durumdan öğretim elemanlarının büyük bölümünün ciddi anlamda şikâyeti olduğu ifade etmiştir.

Ünal, Soylu ve Çınar (2003) mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçen öğrencilerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyini belirlemek için, Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler M.Y.O. dan 382 öğrenciye anket uygulamışlardır. Çalışma sonucunda, araştırmaya katılan öğrenciler hakkında şu bulgulara ulaşılmıştır. Öğrencilerin; %42,93'lük bir kısmının meslek yüksekokuluna gelme nedeni yüksekokul diploması almak, meslek sahibi olmak ve sektörde daha iyi bir yere gelme isteğidir. %4,97'lik bir kısım öğrenci ise dikey geçiş sınavı ile lisans tamamlamayı amaçlamaktadır. %12,31'lik bir grup öğrenci ise kısa yoldan daha kalifiye eleman olarak iş hayatına atılmayı planlamaktadır. %21,73'lük bir kısım öğrenci ise daha iyi bir yer kazanamadığı ve sınav sisteminden dolayı meslek yüksekokuluna geldiğini belirtmiştir. Askerlik tecili, senenin boşa gitmemesi ve kendi isteği ile gibi nedenlerle gelenler de %18,06'lık bir kısım oluşturmaktadır.

Ayrıca; öğrencilerin %81,2'si derslerin tamamının yüksekokulun bulunduğu kampüste yapılmasını, %66,8'i daha iyi eğitim istediğini ve %88,0'i lisedeki öğretmenlerin kendilerine lise öğrencisiymiş gibi davranmalarını beklediklerini ve %38,8'i sınavsız geçiş programının kaldırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak bir üniversitenin meslek yüksekokulunu kazandığını düşünerek bu programlara gelen öğrencilerin meslek liselerinde ders yapmaları, onlarda hayal kırıklığı ve sisteme karşı bir güvensizlik oluşturmuştur. Üniversite kampusu içerisinde yeteri kadar ders yapamamak

ve meslek lisesi öğretmenleri tarafından branş dersleri veriliyor olması, bu öğrencilerde ayrıca bir huzurluluk yaratmıştır.

Henden ve Tunç (2005), Alaplı Meslek Yüksekokulu'nda sınavsız sistemde yerleştirilen öğrencilerle, sınavsız geçiş uygulaması ile yerleştirilen öğrencilerin başarı durumlarını inceleyerek çalışmalarının sonucunda şu önerilerde bulunmuşlardır:

- MYO'lar ile meslek liselerinin sınıf geçme sistemleri uyumlu hâle getirilmelidir.
- Meslek liseleri ile MYO'ların programları uyumlu hâle getirilmelidir.
- Öğrencilerin üniversite kültürü almaları için gereken önlemler alınmalıdır.
- MYO'larla ilişkilendirilen meslek liselerinde okuyan MYO öğrencilerine yüklenen dersler üniversite öğretim elemanlarınca yürütülmelidir.
- Programlar arası ilişkilendirmelerde, yürütücü konumundaki MYO'ların görüşleri alınmalı ve ilişkilendirmeler gözden geçirilerek yeniden düzenlenmelidir.
- Meslek yüksekokullarını genel lise çıkışlı öğrencilerinin de tercih edebilmelerinin önü açılmalıdır.
- MYO'larda öğretim elemanlarına birinci ve ikinci öğretimde girdiği derslerin pratiklerinin toplamı haftada 10 saatten fazla olamaz denmesi, uygulama ağırlıklı olarak düşünülen bu okullarda sıkıntılara ve mağduriyete neden olmaktadır. MYO'larla ilişkilendirilen meslek liselerinde olduğu gibi öğretim elemanlarına bilfiil yaptıkları derslerin ücretlerinin ödenebilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kaya (2005) Batı Karadeniz Bölgesinde okuyan meslek yüksekokulu öğrencilerinin demografik yapısı ve meslek yüksekokullarının etkililiği üzerine yaptığı araştırmada şu sonuçlara ulaşmıştır.

- Meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin %34'ü üç, %33'ü ise dört çocuklu ailelerin bireyleridir. Öğrencilerin %67'si üç ve daha fazla çocuklu ailelerde yetişmişlerdir.
- %73 gibi oldukça önemli bir oranın anneleri çalışmamakta ve babalarının gelirlerinden başka gelirleri bulunmamaktadır.
- Öğrencilerin ailelerinin %53'ünün ortalama aylık gelirleri 500 milyonun altındadır.
- %79 gibi önemli bir kısmı herhangi bir işte arada sırada olsa bile çalışmamaktadır.
- Araştırma kapsamındaki öğrencilerin %87'si mesleki ve teknik lise mezunudur.
- Öğrencilerin %87'si meslek lisesine gitmemiş olsaydı 4 yıllık fakülte yada yüksekokulu kazanabileceklerini düşünmektedir.
- Öğrencilerin %59'u ÖSS sınavı için herhangi bir (özel ders yada dersane eğitim gibi) hazırlayıcı eğitim almamıştır.
- Lise seçimini kendim yaptım diyenler %60'lık bir oranla çoğunluğu teşkil etmektedir.
- Kendilerine eğer tekrar lise tercihi yapma imkânı verilseydi, yeniden mesleki ve teknik liseyi tercih etmeyeceklerini ifade edenlerin oranı %80 gibi önemli bir orana sahiptir.
- Meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin %75'i mutlu olmadıklarını belirtmişlerdir.
- ÖSS sınavında 4 yıllık fakülte yada yüksekokul tercih hakkı sınırlı olduğu ve ÖSS sınav sorularının meslek lisesi konuların müfredatında genel liselere göre daha az olması nedeni ile mesleki ve teknik liseyi tercih etmek istemeyenler %74 gibi bir oranla çoğunluğu teşkil etmektedir. Bu sonuç eğitimin kalitesini yükseltmek açısından dezavantajlıdır.

- Öğrencilerin %41'i bir meslek sahibi olmak amacıyla, 524'ü ise üniversite eğitimi almak için meslek yüksekokulunu tercih etmişlerdir.
- Bir meslek öğrenmek için gelen öğrencilerin %70'i öğrenim gördükleri meslekleriyle ilgili bir işte kendilerini çalışmaya hazır hissetmediklerini belirtmişlerdir.
- Meslek lisesi ve meslek yüksekokullarındaki öğretimin bir meslek öğretmeye yeterli görmeyenler oranı %78 gibi oldukça önemli bir oranı oluşturmaktadır.
- Öğrencilerin %55'i eğitim gördüğü alanda iş bulup bulamayacağını bilmemektedir. Bu ise onların motivasyonlarını etkilemektedir.
- Meslek liselerinde gösterilen müfredat ile meslek yüksekokullarındaki müfredat arasındaki kopukluk öğrencilerin başarısızlığına yol açmaktadır. Bunun sonucunda ise öğrenciler yüksek öğretimi tamamlayamadan meslek yüksekokulundan ayrılmak zorunda kalmaktadır. Bu ise meslek yüksekokullarının başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda Kaya aşağıdaki önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamıştır.

- Meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin önemli bir kısmının ailelerinin ortalama aylık geliri açlık sınırının altındadır. İhtiyaçlarının karşılanamaması sonucu, öğrenciler eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kalıyorlar yada verimsiz bir eğitim dönemi geçiriyorlar. Talep eden öğrencilere ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda burs verilmelidir.
- Dört yıllık fakülte yada yüksekokul mezunları 6 ay kısa dönem yada 12 ay yedek subay olarak askerlik görevini yetiren getirmektedirler. Meslek yüksekokulu mezunları ise ilköğretim ve ortaöğretim mezunları ile aynı kategoride değerlendirilmekte ve 15 ay uzun dönem er ve erbaş olarak askerlik yapmaktadırlar. Meslek yüksekokulu mezunlarına orta öğretim mezunlarına göre daha kısa süreli askerlik yükümlülüğü getirilmelidir.

- Meslek yüksekokulları mezunlarının 4 yıllık fakülte yada yüksekokulların lisans programlarına geçişte sağlanan kontenjanlar arttırılmalıdır. Planlananların çok altında kalmıştır. Ayrıca dikey geçiş sınavı (DGS) ile lisans eğitimine geçiş yapan öğrenciler adaptasyon sürecinde çok büyük sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların çözümünde gelişmiş ülkelerin uygulamaları dikkate alınmalı ve öğrencilerin mağduriyetleri en kısa sürede giderilmelidir.
- Meslek yüksekokulları genellikle küçük yerleşim yerlerinde kurulduğundan öğrenciler barınma sorunu yaşamaktadır. Devlet ve özel sektörün yurtları bulunmamaktadır. Çoğu zaman öğrenciler kiralık ev bile bulmakta zorlanmaktadırlar. Meslek yüksekokullarının küçük yerleşim yerleri yerine büyük yerleşim yerlerinde kurulması yada öğrencilerin barınması için kredi ve yurtlar kurumuna yeterli miktarda barınma yerin hazırlanmalıdır.
- Meslek yüksekokulları öğrencileri aldıkları teorik eğitimi uygulayabilecek staj yeri bulamamaktadırlar. İş yerleri ayak bağı olarak gördükleri meslek yüksekokulları öğrencilerine staj olanağı sağlamamaktadır. Yalnızca staj dosyaları imzalayarak 45 iş günü staj yapmış gibi göstermektedirler. Bu sebeple staj yapılmamakta yada amacını yitirmektedir. Staj sorunu yasal bir zeminde çözümlenmelidir.
- Meslek yüksekokullarında ihtiyaç duyulan yeni teknolojiyi içinde barındıran atölye ve laboratuvar alanları tesis edilmeli ve mevcut atölye ve laboratuvarlar yeni teknolojiler ile donatılmalıdır.
- Meslek yüksekokulları mezunlarının toplumdaki statüleri daha açık olarak belirlenmelidir.

Mirci, Saka ve Özhavzalı (2004) Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Projesi hakkında öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerini almak üzere iki ayrı anket hazırlayarak 102 öğretim elemanına ve 269 öğrenciye ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular şunlardır:

- %93'ü bu proje kapsamında yeterli düzeyde bilgilendirme/rehberlik çalışması yapılmadığını,
- %38'i Meslek Yüksekokulunun bağlı olduğu üniversite Sınavsız Geçiş koordinatörlüğünün oluşturulduğunu bildiğini, %56'sı bu koordinatörlüğün işleyişi hakkında fikri olmadığını,
- Sadece %6'sı bu proje kapsamında birlikte olunan Meslek Liselerinde görevli öğretmenlere yeterli düzeyde bilgilendirme/rehberlik hizmeti verildiğini düşündüğünü,
- %83'ü proje kapsamında öğretim elemanlarına ve ilişkilendirilen Meslek Lisesi öğretmenlerine gereken hizmet içi eğitimin verilmediğini,
- Sadece %5'i proje kapsamında birlikte oldukları Meslek Liselerindeki öğretmenlerden yeterince yararlanabildiğine inandıklarını,
- Sadece %10'u proje kapsamında birlikte olunan Meslek Liselerindeki teknik mekân ve malzemelerden yeterli oranda yararlandığını düşündüğünü,
- Sadece %4'ü projenin uygulanmasıyla sınavsız geçenlerle, ÖSS'ye girerek gelen öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmelerini iyi bulduğunu,
- Sadece %1'i sınavsız geçiş yapan öğrencilerin üniversiteye kolayca uyum sağladığına inandığını,
- Sadece %2'si sınavsız geçiş yapan öğrencilerin başarı durumunu iyi bulduğunu,
- %21'i bu proje kapsamında bazı bölümlerin tek bir bölüm için birleştirilmesi olumlu bulduğunu,
- Sadece %3'ü proje kapsamında belirlenen 15 programın alt yapısını yeterli bulduğunu,

- %18,9'u projeye yenilenen bölümlerin öğretim programlarını iyi bulduğunu,
- Sadece %4'ü Meslek Lisesi öğretim programları ile Meslek Yüksekokulu programlarının uyumlu bulduklarını,
- Sadece %6'sı Sınavsız Geçiş Projesi'ni iyi bir proje olarak bulduklarını bildirmektedirler.

Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular

Ankete katılan 269 öğrenciden yaklaşık,

- %33'ü sınavla, Meslek Yüksekokuluna geldiklerini,
- %65'i projeden yararlanarak Meslek Yüksekokuluna geldiklerini,
- %72'si bölümlerini bilinçli tercih ettiklerini,
- %61'i Meslek Yüksekokulunu Meslek Lisesinin devamı olarak gördüklerini,
- %61'i projenin uygulanmasıyla birlikte aynı sınıfta sınavsız gelenlerle, ÖSS'ye girerek gelen öğrencilerin bir arada eğitim görmelerini olumsuz bulduklarını,
- %14'ü projeyi iyi bir proje olarak bulduklarını,
- %56'sı projeye gelen öğrencilerin eğitim kalitesini düşürdüğüne inandıklarını,
- %45'i sınavsız gelen öğrencilerin okula uyum zorluğu çektiğini düşündüklerini ve bu öğrencilerin:
- %46'sı düşük eğitim seviyesinden kaynaklanan derslere uyum konusunda,
- %18'i iletişim konusunda,
- %11'i üniversite ortamına uyum konusunda,
- %10'u davranışlarında,
- %6'sı lisenin etkisinden kurtulamamaktan kaynaklanan konularda, uyum zorlukları çektiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına göre yapılan öneriler, diğer araştırmacılarının önerileriyle benzerlik göstermekte, yapılan çalışmaların sorunlara çözüm bulabilmek için benzer noktalarda buluşmaktadır.

- Öğrenci kalitesinin yükseltilebilmesi için, Mesleki ve Teknik Eğitime yönlendirme politikaları yeniden gözden geçirilmelidir.
- Çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de Meslek liselerinden, Meslek Yüksekokullarına geçiş sürecinde, bir yıllık hazırlık dönemi uygulaması konulmuştur. Bu hazırlık süreci, üniversiteye adaptasyon süreci olarak düşünülmesi ve sınavsız gelen öğrencilerin temel konulardaki eksiklikleri tamamlayıcı bir programa dayalı olmalıdır (Türkçe, Matematik, Yabancı Dil, Bilgisayar, Genel Kültür, vs.)
- Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin birçok konudaki uyumsuzluklarının giderilmesi için Meslek Lisesi öğrencilerinin daha bilinçli yetiştirilmesi, üniversitelerde, Meslek Liselerinde ve Meslek Yüksekokullarında rehberlik hizmetlerine daha etkin bir biçimde yer verilmelidir.
- Projenin öğretim programının teknolojik gelişmelere uyum sağlaması amacıyla, YÖK-Dünya Bankası işbirliği ile oluşturulan laboratuvarların etkin biçimde kullanılabilmesi ve Meslek Yüksekokulları-Meslek Liseleri öğretim programlarının uyumlu hale getirilmesi ile ilgili çalışmalar sürdürülmelidir.

Sınavsız geçiş sistemi ile gelen öğrencilerin başarılarına yönelik bir diğer çalışma da Kızgın (2005) tarafından Muğla Meslek Yüksekokulu'nda yapılmıştır.

Bu çalışmada sınavsız geçiş sistemi 2 yıllık meslek yüksekokullarına giriş yapan meslek lisesi çıkışlı öğrencilerin ön lisans programında gördükleri derslerde elde ettikleri başarıların istatistikî analizi yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; METEB projesi ile gelen öğrencilerin iddia edildiği gibi sınavla gelen öğrencilere göre daha başarılı yada başarısız olup olmadıklarını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla örnek olarak seçilen Muğla Üniversitesi Muğla Meslek Yüksekokulu'nun METEB projesi ile kayıt yapmış öğrencileri ile

ÖSS sınavı ile gelen bir önceki yıl öğrencilerinin bazı dersteki başarıları karşılaştırılarak öğrencilerin başarıları hakkında bir takım sonuçlara ulaşılmayı çalışılmıştır.

Sonuç olarak araştırma kapsamında karşılaştırılan tüm derslerde METEB sistemi ile gelen tüm öğrencilerin başarılarının sınavla gelen öğrencilere göre düşük çıktığı gözlemlenmiştir.

Acır (2005), Meslek yüksekokulları, öğretim elemanlarının öğrencilerin bilgisine başvurarak mesleki ve teknik orta öğretim okullarından, meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması, eğitim-öğretim, yönetim, piyasa/iş hayatı ilişkileri boyutlarında değerlendirerek, şu sonuçlara ulaşmıştır.

- Öğretim elemanları, meslek yüksekokullarına ÖSS ile öğrenci alınmasını savunurken, öğrenciler sınavsız geçişin program bütünlüğünü ve devamlılığını sağladığını ifade etmişler. Öğretim elemanları öğrenci niteliğinin daha önemli olduğunu belirtirken, öğrenciler atölye, laboratuvar konusunu daha önemli bulduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanları kendi mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olduğunu düşünürken, öğrenciler mesleki ortaöğretim okulunun öğretmenlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretim elemanları öğrencilerin üniversitelerin sosyal tesislerinden yararlandıklarını düşünürken, öğrenciler bu konuda farklı düşündüklerini göstermişler.
- Öğretim elemanları meslek yüksekokulunda verilen eğitimin iş hayatı için yeterli olduğunu düşünürken, öğrenciler meslek yüksekokullarında verilen mesleki eğitimin kamuoyu ve işverenler tarafından çok da yeterli bulunmadığını belirtmişler.
- Öğretim elemanları ve öğrenciler, mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarının benzer programlarından öğrenci gelmesi gerektiği ve meslek yüksekokulunda verilen bilgi ve becerilerin gelecekte işlerine yarayacağı konusunda hem fikirdirler.

Acır (2005) bu bulgularının ışığında şu önerileri getirmektedir.

- Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması gözden geçirilmeli, giriş kriterleri yeniden düzenlenmelidir.
- Meslek yüksekokullarına nitelikli öğrencilerin gelmesi sağlanmalıdır.
- Meslek yüksekokullarının alt yapısı düzeltilmeli, öğretim elemanı kalitesinin artması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Meslek yüksekokulu sanayi işbirliği sağlanmalıdır.
- Meslek yüksekokulları yaşam boyu eğitime uygun hale getirilmelidir.

Görüldüğü üzere yapılan araştırmaların sonuçları birçok yönden benzemekte ve birbirini desteklemektedir. Araştırmaları incelediğimizde, Trakya'dan, İç Anadolu'dan Doğu Anadolu'ya kadar ülkemizin hemen her bölgesinde çeşitli örneklemeler alınarak yapılmış, ancak aşağı-yukarı aynı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Meslek yüksekokulu öğretim görevlileri, öğrenci niteliğinin düşük olduğu kanısında birleşmektedirler. Bazıları öğrenci alımını eski yıllardaki gibi ÖSS ile almasını, bazıları ise alan sınavı yada belli barajlarla alınmasını desteklemektedir. Öğretim görevlilerinin hemen hemen hepsi, sınavsız geçiş uygulaması ile meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin tamamının meslek yüksekokullarına yerleştirilmelerine karşı çıkmaktalar. Öğrenci niteliğinin yükseltilmesi için alınması gereken tedbirlerde fikir ayrılıkları olsa da, meslek lisesi öğrencilerinin ve orta öğretim kurumlarındaki eğitimin kalitesinin gittikçe düştüğü konusunda hem fikirdirler.

Meslek yüksekokullarında alt yapı yetersiz olduğu, öğretim elemanlarının birçoğunun yüksek lisans ve doktora yapmadıkları ve kendilerini geliştirme fırsatını bulamadıkları, öğretim elemanlarına düşen öğrenci sayısının çok fazla olduğu, öğrencilerin bir kısmının ilişkilendirilen mesleki-teknik orta öğretim kurumlarında öğrenimlerine devam etmelerinin eğitim-öğretim kalitesinin ve öğrenci motivasyonunu düşürdüğü araştırmaların olduğu ortak sonuçlardır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama aracının geliştirilmesi ve uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca verilerin toplanmasında ve çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasından yararlanan mesleki teknik eğitim mezunu öğrencilerin sınavsız geçiş uygulamasına ilişkin görüşleri'ni belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırma tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri geçmişte yada halen var olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey yada nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır, onu uygun biçimde gözleyip, belirleyebilmek gerekir (Karasar, 1994).

Tarama modelinin tercih edilmesinin bir sebebi de bu modelin davranış bilimi ve disiplinlerine daha uygun düşmesi ve yöntemin özellikleri gereği mevcut düzeni bozmadan ve kurum personeline yönetsel güçlük çıkarmadan kullanılabilmesidir (Kaptan ,1999).

Bu çalışmada öncelikle araştırmanın konusu ile ilgili literatür taraması yapılmış, araştırmanın amacına uygun veri toplama aracının geliştirilebilmesi için sınavsız geçişten yararlanan öğrencilerle ve meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim görevlileri ile sözlü görüşmeler yapılarak, uygulamanın öğrenciler tarafından nasıl görüldüğü veya nasıl değerlendirildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin uygulamayı nasıl değerlendirdiklerini belirlemek için veri toplama aracı hazırlanmış, İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarında sınavsız geçişten yararlanan öğrencilere uygulanarak analiz edilmiş, öğrencilerin konuya ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Evren

Araştırmanın evrenini İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarında, mesleki teknik orta öğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yapmış öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu okullardaki toplam öğrenci sayıları 2006 verilerine göre öğrenci işlerine tek tek ulaşılarak öğrenilmiştir. 15 Temmuz 2006 tarihi itibarıyla;

Çizelge 13: İzmir İlinde Yer Alan Üniversitelere Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sayıları

EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Bayındır MYO	205	Torbalı MYO	300
Bergama MYO	135	Adalet MYO	295
Emel Akın MYO	300	İzmir MYO	6379
Ödemiş MYO	233		
Tire-Kutsan MYO	690		
Ege MYO	5754		
Toplam	7317	Toplam	6974

İzmir Ekonomi Üniversitesi 736 öğrenci olmak üzere toplam olarak 15027 öğrenci bulunmaktadır.

Örneklem

Araştırma da evrenin tamamına ulaşılmasında zaman ve mali sorunlar yaşanacağından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın evrenini İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarına, mesleki orta öğretim kurumlarından sınavsız geçiş yapan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmada küme örnekleme ve rastlantısal (tesadüfi) örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ege Üniversitesine bağlı bulunan meslek yüksekokulları araştırmada yer alan kümeler, bu okullardan araştırmaya katılan öğrencilerde örnekleme oluşturmuştur.

Araştırma kapsamında Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından 201, Ege Üniversitesi'ne bağlı Ege Meslek Yüksekokulu'ndan 173, Emel Akın Meslek Yüksekokulu'ndan 61 öğrenci olmak üzere toplam 428 öğrenciye ulaşılarak örnekleme alınmıştır.

Örneklem alınmasında önemli olan örneklemin, çekildiği evreni temsil etmesidir. Bu durumda ne kadar büyüklükte bir örneklemin evreni temsil edebileceği konusu önem kazanmaktadır. Temel kural evren ne denli büyükse örnekleme o denli büyük olmalıdır (Balcı,2001). Örneklem büyüklüğünün hesaplanması çok faktörlü bir olaydır.

Örneklem büyüklüğü hesaplanırken %5 standart hata ve .95 güven düzeyi için Örneklem büyüklüğü tablolarından yararlanılmıştır. Tabloda %5 standart hata ,25000000 evrene kadar 384 birim olarak verilmiştir (Balcı,2001) .Araştırma 428 kişi olarak alınan örneklem, Örneklem Büyüklüğü tablosuyla uyumludur.

Veri Toplama Aracı

Bir betimsel araştırma şeklinde yapılan bu araştırmayla öncelikli olan literatür (tez, makale, bildiri, kitap vb.) taraması yapılmış; öğrencilerin görüşlerini tespit etmek amacıyla 5'li Likert dereceleme ölçeğiyle araştırmacı tarafından ön uygulama ve görüşmeler sonrası geliştirilen, güvenilirliği ve geçerliliği test edilen anket formu uygulanmıştır.

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanması amacıyla bir anket geliştirilmeye karar verilmiş, ilk aşamada ölçeğin geliştirilebilmesi için ilgili yerli ve yabancı literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasına ek olarak, 'Sınavsız Geçiş Uygulaması'ndan etkilenen kurumlarda ki öğrenci, öğretmen, öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmıştır. Bunlara dayalı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bir anket taslağı oluşturulmuş ve taslak üzerinde alanın uzmanlarıyla görüşülerek araştırmacının veri toplama aracında yer alan ifadeler düzenlenmiştir. İfadeler oluşturulurken anlatımın açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir.

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 14 madde yer almaktadır. Bu maddeler öğrenciler ile ilgili demografik bilgileri öğrenmeye yöneliktir. İkinci bölümde sınavsız geçiş uygulamasını değerlendirmeye yönelik ifadeler verilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerden her ifadeyle ilgili olarak (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Çoğunlukla katılmıyorum, (3) orta düzeyde katılıyorum, (4) çoğunlukla katılıyorum ve (5) tamamen katılıyorum seçeneklerinden kendileri için uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir.

Güvenilirlik Ve Geçerlik Çalışmaları

Araştırmanın veri toplama aracının geçerlik çalışması için hazırlanan anket uzman görüşüne sunulmuştur. Alanın uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ankette yer alan 45 madde 28'e indirilmiştir. İlk bölümde yer alan 20 madde ise 14'e indirilmiştir. Ayrıca anketin sonuna öğrencilerin sorun ve düşüncelerini yazabilecekleri açık uçlu bir madde eklenmiştir. Ankette yer alan her ifade uzmanlarla tek tek değerlendirilerek meslek yüksekokulu

öğrencilerinin zorlanmadan anlayabileceği düzeye indirilmiş, açık ve net olmasına çalışılmıştır.

Anketin yapı güvenilirliğini sağlamak üzere Cronbach Alfa iç tutarlılık kat sayısına bakılmıştır. İzmir Meslek Yüksekokulu ve Ege Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden 70'er öğrenciye ön uygulama yapılmış ve Cronbach Alfa katsayısı 7.27 bulunmuştur. Anketten hiçbir madde çıkarılmadan gerçek uygulamaya geçilmiştir.

Verilerin Toplanması

Ön deneme sonuçları ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen anket yardımı ile İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarına, mesleki orta öğretim kurumlarından sınavsız geçiş yapan öğrencilerin sınavsız geçiş uygulaması ile ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri toplama aracı olan anketin uygulanabilmesi için Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü, Ege Üniversitesi rektörlüğü, İzmir ekonomi Üniversitesi rektörlüğü ve Yaşar Üniversitesi Rektörlüğü'ne izin yazıları yazılmıştır. Ancak Yazılan yazıların uygun prosedürle gönderilmemesinden dolayı gerekli izinler alınamamıştır. Gönderilen izin yazılarının Ankara Üniversitesi Rektörlüğü kanalıyla tekrar gönderilmesinden sonra gerekli izinler çıkmıştır. Bu süreç içerisinde 2005 – 2006 eğitim öğretim yılı bitmek üzere olduğu için, öğrencilere ulaşamamak kaygısıyla özellikle Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarında, okul kantinleri, kütüphane ve çevresinde sınavsız geçiş yapan öğrencilere ulaşılarak 150 öğrenciye anket dağıtılmış ancak 102 anket değerlendirilmeye alınabilmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne verilen ikinci izin dilekçesinin ulaştığı 04.07.2006 tarihinde anket uygulamasına izin verilen İzmir Meslek Yüksekokulu'nda yaz okulunda tekrar uygulama yapılmış yine 150 tane anket dağıtılmış geri dönen anketlerden ancak 99'u değerlendirilmeye alınabilmiştir. Ege Üniversitesi Meslek Yüksekokulu ve Emel Akın Meslek Yüksekokulu'nda sınavlar devam etmekte olduğundan bu okullarda uygulama yapılmıştır. Ege Meslek Yüksekokulu'nda 350 adet

anketten geri dönen 173 anket, Emel Akın Meslek Yüksekokulu'nda 150 adet anketten 61 anket değerlendirilmeye alınabilmiştir. Toplamda 428 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın alt problemlerinin çözülmesi için elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmış, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t- testi gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Veriler analiz edilirken araştırmaya katılan meslek yüksekokulları Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi olmak üzere iki üniversite bazında ayrılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgileri yüzde ve frekanslarla betimlenmiştir. Öğrencilerin sınavsız geçiş uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilirken aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri dikkate alınmış, ankette yer alan maddelere alınan yanıtlar yüzde ve frekans sonuçlarına göre yorumlanmıştır. Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin okudukları bölüme, mezun oldukları okul türüne, cinsiyetlerine, ailelerinin eğitim durumuna, ÖSS'ye katılma durumlarına, meslek yüksekokulunda buldukları yıl durumuna ve çalışma durumlarına göre görüşlerinde anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için t ve f testlerinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın problemi ve alt problemleri çözümü için verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve bunların yorumları bulunmaktadır. Bulgular ve yorumlar ayrı alt başlıklar halinde verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde 'Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulamasının Değerlendirilmesi' anketine verilen cevaplar; okunmakta olan bölüme, okul türüne, cinsiyete, anne ve baba eğitim ve meslek durumuna, aile gelirine, öğrencinin yıl kaybına, ÖSS'ye katılma ve hazırlanma durumuna, öğrencinin okulda kaçınıcı yılı olduğuna ve bir işte çalışıp çalışmama, çalışıyorsa branşı ile ilgili olup olmama durumuna göre her anket maddesi tek tek analiz edilmiş, öncelikle öğrencilerin demografik durumlarını betimleyici bulgular aktarılmış, daha sonra amaç sorularının yansıtılmasına yönelik bulgular verilmiştir.

Öğrencilerin Demografik Durumlarını Betimleyen Bulgular

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümler

Araştırma kapsamında Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından 227, Dokuz Eylül Üniversitesi'ne 201 öğrenci olmak üzere toplam 428 öğrenciye anket uygulanmıştır. Her iki üniversiteden toplam olarak 24 ayrı bölüm öğrencisine ulaşılmıştır. Her iki üniversiteye ait meslek yüksekokullarında benzer programlar bulunmakla beraber, birçok program farklıdır. Örneklem seçerken öğrencilerin mümkün olduğunca çok, farklı programlardan olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından seçilen öğrencilerin okudukları bölüm,

Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından seçilen bölümlerle farklılık göstermektedir. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin okuduklara bölümlere göre dağılımı çizelge 13'de verilmiştir.

Çizelge 14. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Dağılımı

OKUDUĞU BÖLÜM	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
TEKSTİL	17	7.5	14	7.0	31	7.2
KONFEKSİYON	23	10.1	0	.0	23	5.4
KALİTE KONTROL	9	4.0	0	.0	9	2.1
ÖRME	5	2.2	0	.0	5	1.2
PAMUK – İPLİK	6	2.6	0	.0	6	1.4
ÇOCUK GELİŞİMİ	34	15.0	2	1.0	36	8.4
MEYVE SEBZE	48	21.6	0	.0	48	11.2
MUHASEBE	15	6.6	46	22.9	61	14.3
ELEKTRİK	49	21.6	4	2.0	53	12.4
ELEKTRONİK HABERLEŞME	12	5.3	0	.0	12	2.8
PLASTİK TEKNOLOJİSİ	3	1.3	0	.0	3	.7
İKLİMLENDİRME SOĞUTMA	4	1.8	0	.0	4	.9
HARİTA VE KADASTRO	0	.0	32	15.9	32	7.5
KİMYA	0	.0	10	5.0	10	2.3
PAZARLAMA	0	.0	4	2.0	4	.9
TURİZM OTELCİLİK	0	.0	7	3.5	7	1.6
BANKACILIK	0	.0	2	1.0	2	.5
SIHHİ TESİSAT	0	.0	6	3.0	6	1.4
İNŞAAT	0	.0	5	2.5	5	1.2
ENDÜSTRİYEL ELEKTRONİK	2	.9	5	2.5	7	1.6
BİLGİSAYAR TEK. PROG.	0	.0	50	24.9	50	11.7
ENDÜSTRİYEL OTOMASYON	0	.0	2	1.0	2	.5
BÜRO YÖNETİMİ VE SEKR.	0	.0	8	4.0	8	1.9
MAKİNA	0	.0	4	2.0	4	.9
TOPLAM	227	100.0	201	100.0	428	100.0

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türü

Mezun olunan okul türlerini incelediğimizde araştırma kapsamında giren öğrencilerden sınavsız geçiş yapan öğrencilerin içinde %33.6 oran ile endüstri meslek lisesi (144) mezunların en yüksek orana sahip oldukları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla %29.2'u Anadolu Meslek Lisesi (125), %15'i Ticaret Lisesi (64) , %12.1'i Kız Meslek Lisesi (52) , %4'ü Teknik Lise (17) , %2.8'i Anadolu Teknik Lise (12), %2.6'sı Anadolu Ticaret ve Turizm Lisesi (11) ve %.7'si Çok Programlı Lise (3) mezunudur. .

Üniversiteler bazında incelendiğinde Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından örnekleme giren öğrencilerin, en yüksek oranın Anadolu Meslek Lisesi öğrencileri olduğu görülmektedir. Bunun nedeni Ege Üniversitesi'nde yer alan bölümlerin Anadolu Meslek Lisesi mezunlarının devam edebileceği bölümler olmasıdır.

Çizelge 15. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları

MEZUN OLUNAN OKUL TÜRÜ	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Anadolu Teknik Lise	3	1.3	9	4.5	12	2.8
Anadolu Meslek Lisesi	92	40.5	33	16.4	125	29.2
Teknik Lise	7	3.1	10	5.0	17	4.0
Endüstri Meslek Lisesi	71	31.3	73	36.3	144	33.6
Anadolu Tic. Tur.	1	.4	10	5.0	11	2.6
Ticaret Lisesi	15	6.6	49	24.4	64	15.0
Kız Meslek Lisesi	38	16.7	14	7.0	52	12.1
Çok Programlı Lise	0	.0	3	1.5	3	.7
TOPLAM	227	%100	201	%100	428	%100

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Örnekleme alınan öğrenciler cinsiyet bakımından incelendiğinde Araştırma kapsamına giren meslek yüksekokulu öğrencilerinin %51.4'ü (220) bayan, %48.6'sı (208) erkektir. Çizelge 15'te görüldüğü üzere Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından örnekleme giren öğrencilerin %53.7'si (122) bayarlardan, %46.3'ü (105) erkeklerden oluşmaktadır.. Bu oranlar Dokuz Eylül Üniversitesi içinse %48.8'i (98) bayan, %51.2'si (103) erkek şeklinde gerçekleşmiştir.

Çizelge 16. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

CİNSİYET	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
KADIN	122	53.7	98	48.8	220	51.4
ERKEK	105	46.3	103	51.2	208	48.6
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumları

Çizelge 16'da araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin annelerinin çalışma durumlarının dağılımı verilmiştir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin annelerinin %72.9 gibi büyük bir oranda ev hanımı oldukları görülmektedir. Örnekleme giren 428 öğrencinin 312'sinin annesi çalışmamaktadır.

Çizelge 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
ANNE ÇALIŞMA DURUMU						
EV HANIMI	170	74.9	142	70.6	312	72.9
ÇALIŞAN	57	25.1	59	29.4	116	27.1
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Babalarının Meslek Durumları

Örneklemin tamamına baktığımızda diğerleri seçeneğinin %31,3 (134) olarak en çok işaretlenmiş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni öğrencilerin babalarının emekli oldukları halde ikinci bir işte çalışmalarıdır. Anket uygulanırken öğrencilerin bir çoğu bu madde de aynı soruyu yöneltmiş, anket formuna da açıklama olarak 'emekli, çalışıyor' şeklinde not düşmüşlerdir. Baba meslekleri açısından iki üniversitenin sonuçlarına baktığımızda diğerleri seçeneğinden sonra ikinci sırayı %27.1 (116) olarak işçiler, üçüncü sırayı %17.5 (75) memurlar almaktadır.

Çizelge 18. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Dağılımı

BABA MESLEĞİ	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
İŞSİZ	12	5.3	6	3.0	18	4.2
MEMUR	37	16.3	38	18.9	75	17.5
İŞÇİ	42	18.5	74	36.8	116	27.1
SERBEST	34	15.0	21	10.4	55	12.9
ESNAF	16	7.0	14	7.0	30	7.0
DİĞERLERİ	86	37.9	48	23.9	134	31.3
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumunu incelediğimizde Ege Üniversitesi'nden örnekleme giren öğrencilerin anne eğitim durumları; %52,9'u (120) ilkokul mezunu, %21.7'si (48) lise mezunu, %13.7'si (31) ortaokul mezunu %6.2'si (14) okur-yazar ve aynı oranda üniversite mezunudur. Dokuz Eylül Üniversitesi'nden örnekleme giren öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ise; %52,8'i (106) ilkokul mezunu,%19.9'u (37) lise mezunu, %15.4'ü (35) orta okul mezunu, %6.3'ü okur yazar değil ve %5.6'sı(10) üniversite mezunu olarak görülmektedir.

Çizelge 19. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

ANNE EĞİTİMİ	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
OKUR- YAZAR DEĞİL	14	6.2	13	6.3	27	6.3
İLKOKUL MEZ.	120	52.9	106	52.8	226	52.8
ORTAOKUL MEZ.	31	13.7	35	15.4	66	15.4
LİSE	48	21.1	37	19.9	85	19.9
ÜNİVERSİTE	14	6.2	10	5.6	24	5.6
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre dağılımı çizelge 19'da verilmiştir. Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından örnekleme giren öğrencilerin baba eğitim durumları; %41'i (93) ilkokul mezunu, %26.9'u (61) lise mezunu, %18.1'i (41) ortaokul mezunu %10.6'sı (24) üniversite mezunu, %3.5'i (8)okur-yazar değildir. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından örnekleme giren öğrencilerin babalarının eğitim durumları ise; %39,3'ü (79) ilkokul mezunu,%27,9'u (56) orta okul mezunu,

%20,9'u (42) lise mezunu, %8.5'i(17) üniversite mezunu ,%3.5'i (7)okur yazar değildir.

Çizelge 20. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
BABA EĞİTİMİ						
OKUR- YAZAR DEĞİL	8	3.5	7	3.5	15	3.5
İLKOKUL MEZ.	93	41.0	79	39.3	172	40.2
ORTAOKUL MEZ.	41	18.1	56	27.9	97	22.7
LİSE	61	26.9	42	20.9	103	24.1
ÜNİVERSİTE	24	10.6	17	8.5	41	9.6
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Aile Gelir Durumu

Araştırma kapsamına giren meslek yüksekokulu öğrencilerinin aile gelir durumu arasında çok büyük bir farklılık olmadığı görülmektedir. Her iki grupta da en yüksek oran %43,5 ile (186) geliri 501- 1000 YTL arasında olan gruba aittir. İkinci sırayı %24,5 (104) geliri 500YTL'den az olanlar, üçüncü sırayı %22,9 (98) ile geliri 1001 – 1500 YTL olan grup, dördüncü sırada %6.1 (26) ile geliri 1501 – 2000YTL olan grup ve son olarak da %3.3 (14) ile 2001YTL ve üstü gelire sahip olan grup yer almaktadır.

Çizelge 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Gelirlerine Göre Dağılımı

AİLE GELİRİ	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
500 YTL'DEN AZ	53	23.3	51	25.4	104	24.3
501 – 1000 YTL	99	43.6	87	43.3	186	43.5
1001 – 1500 YTL	52	22.9	46	22.9	98	22.9
1501 – 2000 YTL	16	7.0	10	5.0	26	6.1
2001 YTL VE ÜSTÜ	7	3.1	7	3.5	14	3.3
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Yıl Kaybı Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamına baktığımızda yıl kaybı olmayanların % 73,4 (314) oranla büyük bir çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin yıl kaybının ilköğretimde %14,5 (33), ortaöğretimde %13,7 (31) olarak gerçekleştiği görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin yıl kaybının %18,9 (38) ile lise de, %6 (12) ilköğretimde olduğu görülmektedir.

Çizelge 22. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yıl Kaybı Durumuna Göre Dağılımı

YIL KAYBI	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
İLKÖĞRETİMDE	33	14.5	12	6.0	45	10.5
LİSEDE	31	13.7	38	18.9	69	16.1
YIL KAYBI YOK	163	71.8	151	75.1	314	73.4
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerden ÖSS'ye katılanlarda en yüksek oran %90.3 (205) ile Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarının öğrencilerinde görülmektedir. Sınava katılmayanlar ise en yüksek oranda %25.4 (51) ile Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarının öğrencilerinde gerçekleşmiştir.

Çizelge 23. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumuna Göre Dağılımı

	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
ÖSS KATILMA						
EVET	205	90.3	150	74.6	355	82.9
HAYIR	22	9.7	51	25.4	73	17.1
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin %56,7'si (200) ÖSS'ye hazırlanmadıklarını belirtmişlerdir. ÖSS'ye hazırlananların oranı ise %43,7'dir (155). Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarının öğrencilerinde sınava hazırlanan ve hazırlanmayan öğrencilerin oranı birbirine çok yakındır. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarında bu oran biraz daha farklı gerçekleşmiş, hazırlananlar % 36 (54), hazırlanmayanlar ise %64 (96) olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 24. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumuna Göre Dağılımı

ÖSS ÖZEL DERS	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
EVET	101	49.3	54	36.0	155	43.7
HAYIR	104	50.7	96	64.0	200	56.3
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Kaçınıcı Yılları Olma Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin %73'ü (314) normal öğretim süresi içindedir. Öğrencilerin %26,6'sı (114) ise okulu normal süresinde bitirememiş öğrencilerden oluşmaktadır.

Çizelge 25. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Kaçınıcı Yılları Olma Durumuna Göre Dağılımı

KAÇINCI YIL	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
1-2	149	65.6	165	82.1	314	73.4
3-5	78	34.4	36	17.9	114	26.6
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Öğrencilerin Staj Haricinde Bir İşte Çalışma Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin %75,9'u (325) bir işte çalışmamaktadır. Öğrencilerin %24'ü (103) bir işte çalışmaktadır. Her iki üniversite de çalışmayan öğrencilerin oranı yüksek bulunmuştur.

Çizelge 26. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Staj Haricinde Bir İşte Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

ÇALIŞMA DURUMU	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
EVET	68	30.0	35	17.4	103	24.1
HAYIR	159	70.0	166	82.6	325	75.9
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

Çalışan Öğrencilerin İşlerinin Kendi Branşlarıyla İlgili Olma Durumu

Bir işte çalışan öğrencilere çalıştıkları işin niteliği sorularak, alınan cevaplar sınıflandırılmıştır. Kendi bölümleriyle ilgili alanlarda teknisyen unvanı ile çalışanlar vasıflı olarak kabul edilmiş, herhangi bir işte part-time yada kendi bölümü ile ilgisiz işlerde çalışanlar vasıfsız olarak kabul edilmiştir. Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarda çalışan öğrencilerin %61'i (42) vasıflı işlerde çalışırken Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarda ki öğrencilerde bu oran %37.1 (13) olarak görülmektedir.

Çizelge 27. Araştırmaya Katılan Çalışan Öğrencilerin İşlerinin Kendi Branşlarıyla İlgili Olma Durumuna Göre Dağılımı

İŞİN NİTELİĞİ	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
VASIFLI	42	61.8	13	37.1	55	53.4
VASIFSIZ	26	38.2	22	62.9	48	46.6
TOPLAM	227	100	201	100	428	100

‘Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması’nın Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin mesleki ve teknik ortaöğretim okullarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasına ilişkin görüşleri ortalama, standart sapma ve sıra numarasına göre değerlendirilmiştir.

Çizelge 28. Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımının Sıralaması

MADDELER	N	\bar{X}	SS	SIRA
1.Sınavsız Geçiş uygulaması ile mesleki teknik eğitimde yüksek öğrenim gören öğrenci sayısı artacaktır.	428	4.0421	1.31220	1
2.Sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki ve teknik eğitim mezunları kendi alanlarında daha iyi eğitim alma olanağı kazanır.	428	3.4673	1.40636	11
3.Sınavsız geçiş uygulaması öğrencileri üniversite sınavına hazırlanmak için gereken maddi yükten kurtarır	428	3.2079	1.46824	17
4.Sınavsız geçiş uygulaması öğrencilerin dört yıllık fakülteleere olan talebini azaltır.	428	3.3621	1.47172	13
5.Sınavsız geçiş uygulaması ile ÖSS’de başarı sağlayamayacak öğrenciler de yüksek öğretim görme olanağı kazanır.	428	3.8855	1.20245	3
6.Sınavsız geçiş uygulaması mesleki orta öğretimdeki öğrencilerin başarı düzeylerinin düşmesine neden olmaktadır.	428	3.5631	1.35441	8
7.Sınavsız geçiş uygulaması ile iş hayatının ihtiyacı olan nitelikli ara insan gücü yetiştirilmiş olacaktır	428	3.5350	1.29173	10
8.Öğrenciler sınavsız geçiş olanağı nedeniyle MYO eğitimini ciddiye almamaktadır.	428	3.5864	1.51170	7
9.Sınavsız geçiş yapan öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler arasında diploma yada derece farkı bulunmalıdır	428	3.2687	1.55319	15

MADDELER	N	\bar{X}	SS	SIRA
10.Meslek yüksekokullarına sınavsız geçişte bir baraj sistemi konmalıdır	428	3.9229	1.38447	2
11.Sınavsız geçen öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler farklı sınıflarda eğitim görmelidir	428	2.7617	1.62798	25
12.Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin gayret sarf etmeden üniversiteye girmeleri derslere yeterli özeni göstermemelerine neden olmaktadır.	428	3.5350	1.51995	9
13.Sınavsız geçişle yerleştirilen öğrencilerin bölgesel nitelik taşıması, aynı okullardan gelen öğrenciler arasında gruplaşmalara yol açmaktadır.	428	3.3294	1.50452	14
14.Meslek yüksekokulu mezunu öğrencilerin kazandıkları mesleki bilgi ve beceri kolaylıkla işe girmeleri için yeterlidir.	428	3.2079	1.38111	16
15.Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması kriterleri değiştirilmeden devam etmelidir.	428	2.8037	1.43355	23
16.Meslek liselerinde gösterilen eğitim meslek yüksekokulu müfredatını izlemek için yeterlidir.	428	2.8061	1.46057	22
17.Liseye yeniden başlama imkânım olsaydı yine meslek lisesini tercih ederdim.	428	2.9276	1.74267	20
18.Meslek lisesine gitmemiş olsaydım dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim.	428	3.6612	1.48834	5
19.Meslek yüksekokulunda mesleğimin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanabilmekteyim.	428	3.4019	1.32608	12
20.Sınavsız geçiş ile meslek yüksek okuluna gelmiş olmak yükseköğretim ile ilgili beklentilerimi tamamen karşıladı.	428	2.9276	1.39147	19
21.Sınavsız geçiş olmasaydı doğrudan iş hayatına atılırdım.	428	2.8037	1.52383	24
22.Sınavsız geçiş olmasaydı yine de meslek yüksekokuluna gelmeyi tercih ederdim.	428	2.7220	1.48207	26

MADDELER	N	\bar{X}	SS	SIRA
23.ÖSS'de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim.	428	3.7009	1.30188	4
24.Sınavsız geçişten yararlanmamın en önemli sebebi dikey geçiş sınavı ile dört yıllık bir yüksek öğretim programına geçebilme olanağıdır.	428	3.6542	1.36776	6
25. Okumakta olduğum okulda yüksek öğretim kültürünü kazanmamı sağlayacak sosyal ortam ve etkinlikler bulunmaktadır.	428	3.1986	1.43731	18
26.Sınavsız geçiş uygulamasından üniversite ortamını yaşamak için yararlandım.	428	2.3341	1.50660	27
27.Sınavsız geçiş uygulamasından üniversiteye giderek aile çevremden uzaklaşabilmek için yararlandım.	428	1.8294	1.33810	28
28.Okumakta olduğum okulu lisenin devamı gibi algılıyorum.	428	2.9042	1.58969	21

Öğrencilerin mesleki ve teknik ortaöğretim okullarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasına ilişkin görüşleri ortalamalarına göre değerlendirildiğinde birinci ($\bar{X} = 4.0421$), onuncu ($\bar{X} = 3.9229$), ve beşinci ($\bar{X} = 3.8855$) maddelerde ortalamaların en yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 29. Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı ve Üniversitelere Göre Sıralanması

MADDELER	MYO	N	\bar{X}	SS	SIRA
1.Sınavsız Geçiş uygulaması ile mesleki teknik eğitimde yüksek öğrenim gören öğrenci sayısı artacaktır.	EGE	227	4.1057	1.29919	1
	D.E.	201	3.9701	1.32631	1
	TOPLAM	428	4.0421	1.31220	1
2.Sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki ve teknik eğitim mezunları kendi alanlarında daha iyi eğitim alma olanağı kazanır.	EGE	227	3.5551	1.40804	10
	D.E.	201	3.3682	1.40135	10
	TOPLAM	428	3.4673	1.40636	11
3.Sınavsız geçiş uygulaması öğrencileri üniversite sınavına hazırlanmak için gereken maddi yükten kurtarır	EGE	227	3.2731	1.45594	16
	D.E.	201	3.1343	1.48218	18
	TOPLAM	428	3.2079	1.46824	17
4.Sınavsız geçiş uygulaması öğrencilerin dört yıllık fakültelere olan talebini azaltır.	EGE	227	3.4361	1.46617	13
	D.E.	201	3.2786	1.47716	13
	TOPLAM	428	3.3621	1.47172	13
5.Sınavsız geçiş uygulaması ile ÖSS'de başarı sağlayamayacak öğrenciler de yüksek öğretim görme olanağı kazanır.	EGE	227	3.9227	1.20576	3
	D.E.	201	3.8458	1.20046	2
	TOPLAM	428	3.8855	1.20245	3
6.Sınavsız geçiş uygulaması mesleki orta öğretimdeki öğrencilerin başarı düzeylerinin düşmesine neden olmaktadır.	EGE	227	3.4978	1.39967	12
	D.E.	201	3.6368	1.30094	7
	TOPLAM	428	3.5631	1.35441	8
7.Sınavsız geçiş uygulaması ile iş hayatının ihtiyacı olan nitelikli ara insan gücü yetiştirilmiş olacaktır	EGE	227	3.5727	1.28908	9
	D.E.	201	3.4925	1.29661	8
	TOPLAM	428	3.5350	1.29173	10
8.Öğrenciler sınavsız geçiş olanağı nedeniyle MYO eğitimini ciddiye almamaktadır.	EGE	227	3.7225	1.53645	4
	D.E.	201	3.4328	1.47198	9
	TOPLAM	428	3.5864	1.51170	7

MADDELER	MYO	N	\bar{X}	SS	SIRA
9.Sınavsız geçiş yapan öğrenciler ile	EGE	227	3.3304	1.59676	15
sınavla gelen öğrenciler arasında	D.E.	201	3.1990	1.50340	16
diploma yada derece farkı	TOPLAM	428	3.2687	1.55319	15
bulunmalıdır					
10.Meslek yüksekokullarına sınavsız	EGE	227	4.0088	1.37291	2
geçişte bir baraj sistemi konmalıdır	D.E.	201	3.8259	1.39446	3
	TOPLAM	428	3.9229	1.38447	2
11.Sınavsız geçen öğrenciler ile	EGE	227	2.7181	1.65892	25
sınavla gelen öğrenciler farklı	D.E.	201	2.8109	1.59502	25
sınıflarda eğitim görmelidir	TOPLAM	428	2.7617	1.62798	25
12.Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin	EGE	227	3.7137	1.52325	5
gayret sarf etmeden üniversiteye	D.E.	201	3.3333	1.49443	11
girmeleri derslere yeterli özeni	TOPLAM	428	3.5350	1.51995	9
göstermemelerine neden					
olmaktadır.					
13.Sınavsız geçişle yerleştirilen	EGE	227	3.3789	1.48058	14
öğrencilerin bölgesel nitelik taşıması,	D.E.	201	3.2736	1.53289	14
aynı okullardan gelen öğrenciler	TOPLAM	428	3.3294	1.50452	14
arasında gruplaşmalara yol					
açmaktadır.					
14.Meslek yüksekokulu mezunu	EGE	227	3.2687	1.30453	17
öğrencilerin kazandıkları mesleki	D.E.	201	3.1393	1.46304	17
bilgi ve beceri kolaylıkla işe girmeleri	TOPLAM	428	3.2079	1.38111	16
için yeterlidir.					
15.Meslek yüksekokullarına sınavsız	EGE	227	2.7489	1.47049	23
geçiş uygulaması kriterleri	D.E.	201	2.8657	1.39171	24
değiştirilmeden devam etmelidir.	TOPLAM	428	2.8037	1.43355	23
16.Meslek liselerinde gösterilen	EGE	227	2.7225	1.47773	24
eğitim meslek yüksekokulu	D.E.	201	2.9005	1.43877	22
müfredatını izlemek için yeterlidir.	TOPLAM	428	2.8061	1.46057	22
17.Liseye yeniden başlama imkânım	EGE	227	2.8899	1.79262	20
olsaydı yine meslek lisesini tercih	D.E.	201	2.9701	1.68793	20
ederdim.	TOPLAM	428	2.9276	1.74267	20
18.Meslek lisesine gitmemiş	EGE	227	3.6256	1.48320	7
olsaydım dört yıllık bir yüksek	D.E.	201	3.7015	1.49681	6
öğretim programını kazanabilirdim.	TOPLAM	428	3.6612	1.48834	5

MADDELER	MYO	N	\bar{X}	SS	SIRA
19.Meslek yüksekokulunda mesleğimin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanabilmekteyim.	EGE	227	3.5771	1.30926	8
	D.E.	201	3.2040	1.32030	15
	TOPLAM	428	3.4019	1.32608	12
20.Sınavsız geçiş ile meslek yüksek okuluna gelmiş olmak yükseköğretim ile ilgili beklentilerimi tamamen karşıladı.	EGE	227	2.9207	1.38349	19
	D.E.	201	2.9353	1.40385	21
	TOPLAM	428	2.9276	1.39147	19
21.Sınavsız geçiş olmasaydı doğrudan iş hayatına atılırdım.	EGE	227	2.8326	1.55950	21
	D.E.	201	2.7711	1.48572	26
	TOPLAM	428	2.8037	1.52383	24
22.Sınavsız geçiş olmasaydı yine de meslek yüksekokuluna gelmeyi tercih ederdim.	EGE	227	2.5815	1.49519	26
	D.E.	201	2.8806	1.45453	23
	TOPLAM	428	2.7220	1.48207	26
23.ÖSS'de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim.	EGE	227	3.6960	1.27956	6
	D.E.	201	3.7065	1.32982	5
	TOPLAM	428	3.7009	1.30188	4
24.Sınavsız geçişten yararlanmamın en önemli sebebi dikey geçiş sınavı ile dört yıllık bir yüksek öğretim programına geçebilme olanağıdır.	EGE	227	3.5374	1.39916	11
	D.E.	201	3.7861	1.32250	4
	TOPLAM	428	3.6542	1.36776	6
25. Okumakta olduğum okulda yüksek öğretim kültürünü kazanmamı sağlayacak sosyal ortam ve etkinlikler bulunmaktadır.	EGE	227	3.1057	1.46553	18
	D.E.	201	3.3035	1.40087	12
	TOPLAM	428	3.1986	1.43731	18
26.Sınavsız geçiş uygulamasından üniversite ortamını yaşamak için yararlandım.	EGE	227	2.1938	1.49256	27
	D.E.	201	2.4925	1.51036	27
	TOPLAM	428	2.3341	1.50660	27
27.Sınavsız geçiş uygulamasından üniversiteye giderek aile çevremden uzaklaşabilmek için yararlandım.	EGE	227	1.6388	1.22000	28
	D.E.	201	2.0448	1.43282	28
	TOPLAM	428	1.8294	1.33810	28
28.Okumakta olduğum okulu lisenin devamı gibi algılıyorum.	EGE	227	2.8018	1.62132	22
	D.E.	201	3.0199	1.54906	19
	TOPLAM	428	2.9042	1.58969	21

‘Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulamasının Değerlendirilmesi’ Anketinin Maddelerine Alınan Yanıtlara İlişkin Bulgular

Bu bölümde meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili görüşlerinin belirlenebilmesi için uygulanan anketin ikinci bölümünde yer alan maddelere alınan yanıtların frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Çizelge 30. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması İle Mesleki Teknik Eğitimde Yüksek Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı Artacaktır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 1	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
	Hiç Katılmıyorum	19	8.4	17	8.5	36
Çoğunlukla Katılmıyorum	11	4.8	14	7	25	5.8
Orta Düzeyde Katılıyorum	33	14.5	35	17.4	68	15.9
Çoğunlukla Katılıyorum	28	12.3	27	13.4	55	12.9
Kesinlikle Katılıyorum	136	59.9	108	53.7	244	57

‘Sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki teknik eğitimde yüksek öğrenim gören öğrenci sayısı artacaktır’ ifadesine Ege Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler %59.9 (136) oranında kesinlikle katılmışlardır. %12.3’ü (28) çoğunlukla , %14.5’i (33) orta düzeyde katılmaktadırlar. %4.8’i (11) hiç katılmamakta, %8.4’ü (19) çoğunlukla katılmamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin ise %8.5’i (36) hiç katılmamakta. %7’si (14) çoğunlukla katılmamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler büyük çoğunlukla bu maddeye katılıyorum düzeyinde cevap vermişlerdir. Birinci maddeye her iki

üniversitenin öğrencilerinin %57'si kesinlikle katılmaktadır. Bu durumda her iki üniversiteye bağlı meslek yüksekokulu öğrencileri sınavsız geçiş uygulamasının, mesleki teknik eğitimde yüksek öğrenim gören öğrenci sayısını artırdığına inandığını söyleyebiliriz. Maddeye katılmayanların oranı %14'lerde kalmıştır.

Çizelge 31. Öğrencilerin 'Sınavsız Geçiş Uygulaması İle Mesleki Ve Teknik Eğitim Mezunları Kendi Alanlarında Daha İyi Eğitim Alma Olanığı Kazanır.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 2	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	30	13.2	34	16.9	64	15
Çoğunlukla Katılmıyorum	22	9.7	18	9	40	9.3
Orta Düzeyde Katılıyorum	51	22.5	42	20.9	93	21.7
Çoğunlukla Katılıyorum	40	17.6	54	26.9	94	22
Kesinlikle Katılıyorum	84	37	53	26.4	137	32

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına baktığımızda öğrencilerin kesinlikle katılıyorum %32'si (137) , çoğunlukla katılıyorum % 22 (94), orta düzeyde katılıyorum %21.7 (93) seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Hiç katılmayanlar %15 (64), çoğunlukla katılmayanlar ise %9.3 (40) oranında görülmektedirler. Bu verilere dayanarak sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki ve teknik eğitim mezunlarının kendi alanlarında daha iyi eğitim alma olanağı kazanacağına öğrencilerin katıldığı söylenebilir.

Çizelge 32. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması Öğrencileri Üniversite Sınavına Hazırlanmak İçin Gereken Maddi Yükten Kurtarır’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 3	EGE		DOKUZ EYLÜL		TOPLAM	
	ÜNİVERSİTESİ		ÜNİVERSİTESİ			
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	42	18.5	43	21.4	85	19.9
Çoğunlukla Katılmıyorum	26	11.5	25	12.4	51	11.9
Orta Düzeyde Katılıyorum	52	22.9	49	24.4	101	23.6
Çoğunlukla Katılıyorum	42	18.5	30	14.9	72	16.8
Kesinlikle Katılıyorum	65	28.6	54	26.9	119	27.8

Sınavsız geçiş uygulaması öğrencileri üniversite sınavına hazırlanmak için gereken maddi yükten kurtarır maddesine Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokulu öğrencilerinin %28.6'sı (65) kesinlikle katılırken, %22.9'u (52) orta düzeyde katılmakta, %18.5'i (42) çoğunlukla katılmakta yine %18.5'i (42) hiç katılmamaktadır.

Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokulu öğrencilerine baktığımızda çok farklı bir sonuç görmemekle beraber burada hiç katılmıyorum seçeneği %21.4 (43) olarak görülmektedir. Toplamda öğrencilerin %40.8'i bu maddeye katılmamakta, diğerleri ise sınavsız geçiş uygulamasının öğrencileri sınava hazırlanmak için gereken maddi yükten kurtaracağına inanmaktadırlar.

Çizelge 33. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması Öğrencilerin Dört Yıllık Fakülterele Olan Talebini Azaltır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 4	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	37	16.3	36	17.9	73	17.1
Çoğunlukla Katılmıyorum	25	11	30	14.9	55	12.9
Orta Düzeyde Katılıyorum	46	20.3	37	18.4	83	19.4
Çoğunlukla Katılıyorum	40	17.6	38	18.9	78	18.2
Kesinlikle Katılıyorum	79	34.8	60	29.9	139	32.5

Öğrencilerin %32.5'inin (139) sınavsız geçiş uygulamasının öğrencilerin dört yıllık fakülterele olan talebi azaltacağına kesinlikle katıldıkları görülmektedir.% 18.2'si (78) çoğunlukla katılmakta, %19.4'ü (83) orta düzeyde katılmakta %30'u (128) katılmamaktadır.

Çizelge 34. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması İle ÖSS’de Başarı Sağlayamayacak Öğrenciler De Yüksek Öğretim Görme Olanğı Kazanır. Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 5	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	14	6.2	13	6.5	27	6.3
Çoğunlukla Katılmıyorum	16	7	15	7.5	31	7.2
Orta Düzeyde Katılıyorum	42	18.5	39	19.4	81	18.9
Çoğunlukla Katılıyorum	57	25.1	57	28.4	114	26.6
Kesinlikle Katılıyorum	98	43.2	77	38.3	175	40.9

Araştırmaya katılan öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşleri arasında çok fazla fark bulunmamaktadır. Toplama baktığımızda %40.9 (175) kesinlikle katılıyorum, %26.6 (114) çoğunlukla katılıyorum, %18.9 (81) orta düzeyde katılıyorum seçeneği işaretlenirken, öğrencilerin % 13.5'i (58) bu maddeye katılmamaktadır.

Çizelge 35. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması Mesleki Orta Öğretimdeki Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Düşmesine Neden Olmaktadır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 6	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	27	11.9	21	10.4	48	11.2
Çoğunlukla Katılmıyorum	33	14.5	15	7.5	48	11.2
Orta Düzeyde Katılıyorum	46	20.3	48	23.9	94	22
Çoğunlukla Katılıyorum	42	18.5	49	24.4	91	21.3
Kesinlikle Katılıyorum	79	34.8	68	33.8	147	34.3

Sınavsız geçiş uygulamasının öğrencilerin başarısını düşmesinde etkisi olduğu görüşüne Ege Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler %34.8 (79) oranında kesinlikle katılmışlardır. %18.5'i (42) çoğunlukla , %20.3'ü (46) orta düzeyde katılmaktadırlar. %11.9'u (27) hiç katılmamakta, %14.5'i (33) çoğunlukla katılmamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin ise %10.4'ü (21) hiç katılmamakta. %7.5'i (15) çoğunlukla katılmamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler büyük çoğunlukla bu maddeye katılıyorum düzeyinde cevap vermişlerdir.

Çizelge 36. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulaması İle İş Hayatının İhtiyacı Olan Nitelikli Ara İnsan Gücü Yetiştirilmiş Olacaktır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 7	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	23	10.1	23	11.4	46	10.7
Çoğunlukla Katılmıyorum	16	7	22	10.9	38	8.9
Orta Düzeyde Katılıyorum	71	31.3	41	20.4	112	26.2
Çoğunlukla Katılıyorum	42	18.5	63	31.3	105	24.5
Kesinlikle Katılıyorum	75	33	52	25.9	127	29.7

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına baktığımızda öğrencilerin kesinlikle katılıyorum % 29.7 (127), çoğunlukla katılıyorum % 24.5 (105), orta düzeyde katılıyorum %26.2 (112) seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Hiç katılmayanlar %10.7 (46), çoğunlukla katılmayanlar ise %8.9 (38) oranında görülmektedirler. Bu verilere dayanarak sınavsız geçiş uygulaması ile iş hayatının ihtiyacı olan nitelikli ara insan gücü yetiştirileceği görüşüne öğrencilerin katıldığı söylenebilir.

Çizelge 37. Öğrencilerin ‘Öğrenciler Sınavsız Geçiş Olanağı Nedeniyle MYO Eğitimini Ciddiye Almamaktadır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 8	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	36	15.9	35	17.4	71	16.6
Çoğunlukla Katılmıyorum	19	8.4	17	8.5	36	8.4
Orta Düzeyde Katılıyorum	34	15	45	22.4	79	18.5
Çoğunlukla Katılıyorum	21	9.3	34	16.9	55	12.9
Kesinlikle Katılıyorum	117	51.5	70	34.8	187	43.7

Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler ile Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler bu maddeye farklı görüşler belirtmişlerdir. Her iki grup öğrenci kesinlikle katılıyorum seçeneğinde yoğunlaşmalarına rağmen, bu durum Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinde %34.8 (70), Ege Üniversitesi öğrencilerinde ise %51.5 (117) olarak görülmektedir. Orta düzeyde katılanların oranı %22.4 (45), çoğunlukla katılanların oranı %16.9 (34) ve hiç katılmayanların oranı %17.4 (35) ile Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinde daha yüksek görülmektedir.

Çizelge 38. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Yapan Öğrenciler İle Sınavla Gelen Öğrenciler Arasında Diploma Yada Derece Farkı Bulunmalıdır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 9	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	55	24.2	43	21.4	98	22.9
Çoğunlukla Katılmıyorum	16	7	23	11.4	39	9.1
Orta Düzeyde Katılıyorum	37	16.3	44	21.9	81	18.9
Çoğunlukla Katılıyorum	37	16.3	33	16.4	70	16.4
Kesinlikle Katılıyorum	82	36.1	58	28.9	140	32.7

Hem Ege hem de Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokulu öğrencileri bu soruda neredeyse tüm seçenekler de birbirlerine yaklaşmışlardır. Toplama baktığımızda, hiç katılmıyorum %22.9 (98), kesinlikle katılıyorum %32.9 (140) , çoğunlukla katılıyorum %16.4 (70), orta düzeyde katılıyorum %18.9 (81) ve çoğunlukla katılmıyorum % 9.1 (39) oranlarında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 428 öğrenciden 140 öğrenci sınavsız geçiş yapan öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler arasında diploma yada derece farkı bulunması gerektiğine inanırken, 98 öğrenci bu görüşün tam tersini düşünmektedir.

Çizelge 39. Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişte Bir Baraj Sistemi Konmalıdır’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 10	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	25	11	21	10.4	46	10.7
Çoğunlukla Katılmıyorum	10	4.4	20	10	30	7
Orta Düzeyde Katılıyorum	32	14.1	29	14.4	61	14.3
Çoğunlukla Katılıyorum	31	13.7	24	16.9	65	15.2
Kesinlikle Katılıyorum	129	56.8	97	48.3	226	52.8

Bu maddeye verilen cevaplar içerisinde en büyük oran %52.8 (226) ile kesinlikle katılıyorum seçeneğinde görülmektedir. Öğrencilerin % 10.7’si (46) hiç katılmazken, %7 ‘si (30) çoğunlukla katılmamaktadır. Bu madde öğrencilerin meslek yüksekokullarına sınavsız geçişte bir baraj sistemi olması gerektiği düşüncesine katıldıkları söylenebilir.

Çizelge 40. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçen Öğrenciler İle Sınavla Gelen Öğrenciler Farklı Sınıflarda Eğitim Görmelidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 11	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	89	39.2	67	33.3	156	36.4
Çoğunlukla Katılmıyorum	25	11	28	13.9	53	12.4
Orta Düzeyde Katılıyorum	34	15	30	14.9	64	15
Çoğunlukla Katılıyorum	19	8.4	28	13.9	47	11
Kesinlikle Katılıyorum	60	26.4	48	23.9	108	25.2

Sınavsız geçen öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler farklı sınıflarda eğitim görmelidir, ifadesine öğrencilerin %36.4'ü (156) hiç katılmamakta, %12.4'ü (53) çoğunlukla katılmamaktadır. Öğrencilerin farklı sınıflarda eğitim görmeye karşı oldukları söylenebilir.

Çizelge 41. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Yapan Öğrencilerin Gayret Sarf Etmeden Üniversiteye Girmeleri Derslere Yeterli Özeni Göstermemelerine Neden Olmaktadır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 12	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	37	16.3	40	19.9	77	18
Çoğunlukla Katılmıyorum	17	7.5	17	8.5	34	7.9
Orta Düzeyde Katılıyorum	31	13.7	44	21.9	75	17.5
Çoğunlukla Katılıyorum	31	13.7	36	17.9	67	15.7
Kesinlikle Katılıyorum	111	48.9	64	31.8	175	40.9

Bu maddeye verilen cevaplar katılıyorum düzeylerinde yoğunlaşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %40.9'u (175) kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlerken, öğrencilerin % 18'i (77) hiç katılmıyorum, %7.9 'u (34) çoğunlukla katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin derslerine gereken gayreti göstermediği düşüncesine öğrenciler genellikle katılmaktadır.

Çizelge 42. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçişle Yerleştirilen Öğrencilerin Bölgesel Nitelik Taşınması, Aynı Okullardan Gelen Öğrenciler Arasında Gruplaşmalara Yol Açmaktadır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 13	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	35	15.4	44	21.9	79	18.5
Çoğunlukla Katılmıyorum	34	15	20	10	54	12.6
Orta Düzeyde Katılıyorum	50	22	37	18.4	87	20.3
Çoğunlukla Katılıyorum	26	11.5	37	18.4	63	14.7
Kesinlikle Katılıyorum	82	36.1	63	31.3	145	33.9

Sınavsız geçişle yerleştirilen öğrencilerin bölgesel nitelik taşınması, aynı okullardan gelen öğrenciler arasında gruplaşmalara yol açtığı düşüncesine verilen yanıtlar şu şekildedir; % 33.9’u (145) kesinlikle katılıyorum, % 14.7’si (63) Çoğunlukla katılıyorum, %20.3’ü (87) orta düzeyde katılıyorum, %12.6 (54) çoğunlukla katılmıyorum, %18.5’i (79) hiç katılmıyorum.

Çizelge 43. Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokulu Mezunu Öğrencilerin Kazandıkları Mesleki Bilgi Ve Beceri Kolaylıkla İşe Girmeleri İçin Yeterlidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 14	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	31	13.7	46	22.9	77	18.0
Çoğunlukla Katılmıyorum	26	11.5	17	8.5	43	10.0
Orta Düzeyde Katılıyorum	72	31.7	48	23.9	120	28.0
Çoğunlukla Katılıyorum	47	20.7	43	21.4	90	21.0
Kesinlikle Katılıyorum	51	22.5	47	23.4	98	22.9

Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler bu maddeye en fazla orta düzeyde katılıyorum %31.7 (72) şeklinde yanıtlamışlardır. Daha sonra %22.5 (51) kesinlikle katılıyorum, %20.7 (47) çoğunlukla katılıyorum, %13.7 (31) hiç katılmıyorum ve en son %11.5 (26) çoğunlukla katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler de bu maddeye en fazla orta düzeyde katılıyorum %23.9 (48) şeklinde yanıtlamışlardır, ancak burada orta düzeyde katılanların oranı diğer öğrencilere göre daha düşüktür. Buna karşılık maddeye hiç katılmıyorum %22.9 (46) diyenlerin oranı daha yüksektir ve orta düzeyde katılanlara oldukça yakındır. Bu maddeye kesinlikle katılanların oranı da %23.4 (43) ile orta düzeyde katılanlardan hemen sonra gelmektedir. Toplama bakıldığında maddeye katılanların oranının katılmayanlara göre yüksek olduğu görülüyor, buradan hareketle öğrencilerin kazandıkları mesleki bilgi ve becerileri kolaylıkla işe girmeleri için yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 44. Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulaması Kriterleri Değiştirilmeden Devam Etmelidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 15	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	70	30.8	49	24.4	119	27.8
Çoğunlukla Katılmıyorum	30	13.2	30	14.9	60	14
Orta Düzeyde Katılıyorum	54	23.8	53	26.4	107	25
Çoğunlukla Katılıyorum	33	14.5	37	18.4	70	16.4
Kesinlikle Katılıyorum	40	17.6	32	15.9	72	16.8

Bu madde de her iki üniversitenin meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencileri birbirine oldukça yakın görüşler sergilemektedir. Bu nedenle toplama baktığımızda en fazla yanıtın %27.8 (119) hiç katılmıyorum seçeneğine verildiği görülmektedir. Daha sonra %25'i (107) orta düzeyde katılmakta, %16.8'i kesinlikle katılmakta, %16.4'ü (70) çoğunlukla katılmakta, %14'ü (60) ise çoğunlukla katılmamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakını sınavsız geçiş uygulaması kriterleri değiştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Çizelge 45. Öğrencilerin ‘Meslek Liselerinde Gösterilen Eğitim Meslek Yüksekokulu Müfredatını İzlemek İçin Yeterlidir.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 16	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	70	30.8	55	27.4	125	29.2
Çoğunlukla Katılmıyorum	37	16.3	16	8.0	53	12.4
Orta Düzeyde Katılıyorum	46	20.3	61	30.3	107	25.0
Çoğunlukla Katılıyorum	34	15.0	32	15.9	66	15.4
Kesinlikle Katılıyorum	40	17.6	37	18.4	77	18.0

Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler bu maddeye en çok orta düzeyde katılmaktadırlar %30.3 (107), daha sonra hiç katılmıyorum % 27.4 (55), kesinlikle katılıyorum %18.4 (37), çoğunlukla katılıyorum %15.9 (66) ve en az olarak da % 8 (16) çoğunlukla katılmıyorum şeklinde yanıtlamışlardır. Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler bu maddeye farklı görüşler belirtmişlerdir Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler bu maddeye katılmama düzeyinde yoğunlaşmaktalar. Maddeye hiç katılmıyorum diye yanıt verenlerin oranı % 30.8 (70) , orta düzeyde katılıyorum diyenlerin oranı %20.3 (46), çoğunlukla katılmıyorum diyenlerin oranı ise %16.3 (46) dür. Toplama bakıldığında öğrencilerin meslek liselerinde gösterilen eğitimi, meslek yüksekokulu müfredatını izlemek için yeterli bulmadığı söylenebilir.

Çizelge 46. Öğrencilerin ‘Liseye Yeniden Başlama İmkânım Olsaydı Yine Meslek Lisesini Tercih Ederdim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 17	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	96	42.3	67	33.3	163	38.1
Çoğunlukla Katılmıyorum	10	4.4	23	11.4	33	7.7
Orta Düzeyde Katılıyorum	23	10.1	24	11.9	47	11.0
Çoğunlukla Katılıyorum	19	8.4	23	11.4	42	9.8
Kesinlikle Katılıyorum	79	34.8	64	31.8	143	33.4

Bu madde de ilginç olan bulgu öğrencilerin her iki uçta yoğunlaşmış olmasıdır. Bu maddeye hiç katılmayanların oranı %38.1 (163) iken hemen ardından kesinlikle katılanların oranı %33.4 (143) gelmektedir. Çoğunlukla katılmıyorum diye yanıt veren öğrencilerin oranı %9.8 (42) iken, çoğunlukla katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı %7.7’dir (33). Orta düzeyde katılıyorum yanıtını veren öğrencilerin oranı %11 (47) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara bakarak öğrencilerin çoğunluğunun liseye yeniden başlasalardı meslek lisesini tercih etmeyeceklerini söylemek mümkündür.

Çizelge 47. Öğrencilerin ‘Meslek Lisesine Gitmemiş Olsaydım Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programını Kazanabilirdim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 18	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	34	15.0	29	14.4	63	14.7
Çoğunlukla Katılmıyorum	23	10.1	21	10.4	44	10.3
Orta Düzeyde Katılıyorum	34	15.0	26	12.9	60	14.0
Çoğunlukla Katılıyorum	39	17.2	30	14.9	69	16.1
Kesinlikle Katılıyorum	97	42.7	95	47.3	192	44.9

Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin bu maddeye verdikleri yanıtlar birbirine yakındır, yanıtların katılıyorum düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrenciler en fazla kesinlikle katılıyorum %44.9 (192) yanıtı vermişler, çoğunlukla katılanların oranı da %16.1 (69) ile onu takip etmektedir. Bu bulgulara dayanarak öğrencilerin meslek lisesine gitmemiş olsalardı dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabileceklerini düşündükleri söylenebilir.

Çizelge 48. Öğrencilerin ‘Meslek Yüksekokulunda Mesleğimin Gerektirdiği Bilgi Ve Becerileri Kazanabilmekteyim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 19	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	23	10.1	32	15.9	55	12.9
Çoğunlukla Katılmıyorum	22	9.7	23	11.4	45	10.5
Orta Düzeyde Katılıyorum	58	25.6	57	28.4	115	26.9
Çoğunlukla Katılıyorum	49	21.6	50	24.9	99	23.1
Kesinlikle Katılıyorum	75	33	39	19.4	114	26.6

Ege üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrencilerin %33'ü (75) bu maddeye kesinlikle katılıyorum, % 25.6'sı (58) orta düzeyde katılıyorum, % 21.6'sı (49) çoğunlukla katılıyorum yanıtlarını vermişlerdir. hiç katılmıyorum ve çoğunlukla katılmıyorum yanıtını verenlerin oranı % 19.8'dir (45). Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarından araştırmaya katılan öğrenciler ise % 28.4 (57) ile en çok orta düzeyde katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Daha sonra % 24.9 (50) çoğunlukla katılıyorum, %19.4 (39) kesinlikle katılıyorum , % 15.9 (32) hiç katılmıyorum ve % 11.4'ü (23) çoğunlukla katılmıyorum yanıtı vermişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun meslek yüksekokulunda mesleklerinin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanabildiklerini belirttikleri görülmektedir.

Çizelge 49. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş İle Meslek Yüksekokuluna Gelmiş Olmak Yükseköğretim İle İlgili Beklentilerimi Tamamen Karşıladi.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 20	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	53	23.3	49	24.4	102	23.8
Çoğunlukla Katılmıyorum	31	13.7	22	10.9	53	12.4
Orta Düzeyde Katılıyorum	60	26.4	58	28.9	118	27.6
Çoğunlukla Katılıyorum	47	20.7	37	18.4	84	19.6
Kesinlikle Katılıyorum	36	15.9	35	17.4	71	16.6

Araştırmaya katılan iki üniversitenin öğrencilerinden elde edilen veriler arasında büyük bir farklılık görülmemektedir. Her iki öğrenci grubu da bu maddeye %27.6 (118) ile en çok orta düzeyde katılıyorum cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin % 23.8’i (102) hiç katılmamakta, %19.6’sı (84) çoğunlukla katılmakta, %16.6’sı (71) kesinlikle katılmakta, %12.4’ü çoğunlukla katılmamaktadır.

Çizelge 50. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Olmasaydı Doğrudan İş Hayatına Atılırdım.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 21	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	71	31.3	63	31.3	134	31.3
Çoğunlukla Katılmıyorum	32	14.1	25	12.4	57	13.3
Orta Düzeyde Katılıyorum	40	17.6	43	21.4	83	19.4
Çoğunlukla Katılıyorum	32	14.1	35	17.4	67	15.7
Kesinlikle Katılıyorum	52	22.9	35	17.4	87	20.3

Her iki öğrenci grubu bu maddeye %31.3 (134) oranla hiç katılmamaktadır. Ege üniversitesi meslek yüksekokulları öğrencileri %22.9 (52) oranla kesinlikle katılıyorum, %17.6 (40) orta düzeyde katılıyorum, %14.1(32) çoğunlukla katılıyorum ve yine aynı oranda çoğunlukla katılmıyorum yanıtını vermişleridir. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarının öğrencileri ise % 21.4 (43) oranla kesinlikle katılıyorum ve yine aynı oranda çoğunlukla katılıyorum, %12.4 (43) çoğunlukla katılmıyorum yanıtını vermişleridir. Öğrencilerin yarıya yakınının sınavsız geçiş olmasaydı doğrudan iş hayatına atılırdım maddesine katılmadıkları söylenebilir.

Çizelge 51. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Olmasaydı Yine De Meslek Yüksekokuluna Gelmeyi Tercih Ederdim.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 22	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	85	37.4	52	25.9	137	32.0
Çoğunlukla Katılmıyorum	30	13.2	30	14.9	60	14.0
Orta Düzeyde Katılıyorum	42	18.5	48	23.9	90	21.0
Çoğunlukla Katılıyorum	35	15.4	32	15.9	67	15.7
Kesinlikle Katılıyorum	35	15.4	39	19.4	74	17.3

Sınavsız geçiş olmasaydı yine de meslek yüksekokuluna gelmeyi tercih ederdim maddesine Ege üniversitesi meslek yüksekokulları öğrencilerinin %37.4’ü (85) hiç katılmamakta,%18.5’i (42) orta düzeyde katılmakta, %15.4’ü (35) çoğunlukla katılmakta ve yine aynı oranda kesinlikle katılmaktadırlar. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarının öğrencilerinin % 25.9’u (52) hiç katılmamakta, %23.9’u (48) orta düzeyde katılmakta, %19.4’ü (39) kesinlikle katılmakta, % 15.9’u (32) çoğunlukla katılmakta, %14.9’u (30) ise çoğunlukla katılmamaktadır. Araştırmaya katılan 137 öğrenci ‘sınavsız geçiş olmasaydı yine de meslek yüksekokuluna gelmeyi tercih ederdim’ maddesine hiç katılmamaktadır. Buna karşılık bu maddeye kesinlikle katılan 74 öğrenci bulunmaktadır.

Çizelge 52. Öğrencilerin 'ÖSS'de Katsayı Uygulaması Olmasaydı Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programını Kazanabilirdim.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 23	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	20	8.8	19	9.5	39	9.1
Çoğunlukla Katılmıyorum	13	5.7	21	10.4	34	7.9
Orta Düzeyde Katılıyorum	71	31.3	38	18.9	109	25.5
Çoğunlukla Katılıyorum	35	15.4	45	22.4	80	18.7
Kesinlikle Katılıyorum	88	38.8	78	38.8	166	38.8

ÖSS'de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim maddesine araştırmaya katılan 428 öğrenciden 166'sı kesinlikle katılmakta, 109'u orta düzeyde katılmakta, 80'i çoğunlukla katılmaktadır. Bu maddeye katılmayanların oranı % 17 olarak görülmektedir. İki öğrenci grubu da en fazla oranda %38.8 kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişler, Ege üniversitesi öğrencilerinin % 31.3'ü orta düzeyde katılmakta, %15.4'ü çoğunlukla katılmakta, %8.8'i hiç katılmamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencileri de %22.4 çoğunlukla katılmakta, %18.9'u orta düzeyde katılmakta, % 10.9'u çoğunlukla katılmakta ve %9.5'i hiç katılmamaktadır.

Çizelge 53. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulamasından Yararlanmanın En Önemli Sebebi Dikey Geçiş Sınavı İle Dört Yıllık Bir Yüksek Öğretim Programına Geçebilme Olanağıdır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 24	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	26	11.5	18	9.0	44	10.3
Çoğunlukla Katılmıyorum	29	12.8	19	9.5	48	11.2
Orta Düzeyde Katılıyorum	55	24.2	36	17.9	91	21.3
Çoğunlukla Katılıyorum	31	13.7	43	21.4	74	17.3
Kesinlikle Katılıyorum	86	37.9	85	42.3	171	40

Bu maddeye kesinlikle katılanların oranı % 40 (171), orta düzeyde katılanların oranı %21.3 (91), çoğunlukla katılanların oranı %17.3 (74), çoğunlukla katılmayanların oranı % 11.2 (11.2), hiç katılmayanların oranı %10.3'tür(44). Her İki öğrenci grubu da en fazla oranda kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin yarısından çoğunun sınavsız geçiş uygulamasından yararlanmalarının en önemli sebebini dikey geçiş sınavı ile dört yıllık bir yüksek öğretim programına geçebilme olanağı olarak belirttikleri söylenebilir.

Çizelge 54. Öğrencilerin ‘Okumakta Olduğum Okulda Yüksek Öğretim Kültürünü Kazanmamı Sağlayacak Sosyal Ortam Ve Etkinlikler Bulunmaktadır.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 25	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	44	19.4	31	15.4	75	17.5
Çoğunlukla Katılmıyorum	39	17.2	30	14.9	69	16.1
Orta Düzeyde Katılıyorum	54	23.8	39	19.4	93	21.7
Çoğunlukla Katılıyorum	29	12.8	49	24.4	78	18.2
Kesinlikle Katılıyorum	61	26.9	52	25.9	113	26.4

Hem Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencileri hem de Ege üniversitesi öğrencileri en çok kesinlikle katılıyorum düzeyinde cevap vermişlerdir, toplam da %26.4 ile 113 öğrenci bulunduğu meslek yüksekokulunda yüksek öğretim kültürünü kazanmalarını sağlayacak sosyal ortam ve etkinlikler bulunmakta olduğunu belirtmişlerdir. Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin %15.4’ü hiç katılmazken bu oran Ege üniversitesi öğrencilerinde %19.4 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 55. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulamasından Üniversite Ortamını Yaşamak İçin Yararlandım.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 26	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	122	53.7	79	39.3	201	47.0
Çoğunlukla Katılmıyorum	18	7.9	34	16.9	52	12.1
Orta Düzeyde Katılıyorum	41	18.1	32	15.9	73	17.1
Çoğunlukla Katılıyorum	13	5.7	22	10.9	35	8.2
Kesinlikle Katılıyorum	33	14.5	34	16.9	67	15.7

Araştırmaya katılan 201 (%47) öğrenci bu maddeye hiç katılmadığını belirtmiştir. 73 (%17.1) Öğrenci orta düzeyde katılmakta, 67 (15.7) öğrenci kesinlikle katılmakta, 52 (12.1) öğrenci çoğunlukla katılmamakta, 35'i (8.2) ise çoğunlukla katılmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin büyük çoğunluğunun sınavsız geçiş uygulamasından üniversite ortamını yaşamak için yararlanmadıkları söylenebilir.

Çizelge 56. Öğrencilerin ‘Sınavsız Geçiş Uygulamasından Üniversiteye Giderek Aile Çevremden Uzaklaşabilmek İçin Yararlandım.’ Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 27	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	167	73.6	115	57.2	282	65.9
Çoğunlukla Katılmıyorum	18	7.9	26	12.9	44	10.3
Orta Düzeyde Katılıyorum	13	5.7	18	9.0	31	7.2
Çoğunlukla Katılıyorum	15	6.6	20	10.0	35	8.2
Kesinlikle Katılıyorum	14	6.2	22	10.9	36	8.4

Sınavsız geçiş uygulamasından üniversiteye giderek aile çevremden uzaklaşabilmek için yararlandım maddesine Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin %57.2’si hiç katılmazken bu oran Ege üniversitesi öğrencilerinde %73.6 olarak gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına bakıldığında 428 öğrenciden 282’sinin bu maddeye hiç katılmadığı, 44’ünün çoğunlukla katılmadığı, 36’sının kesinlikle katıldığı, 35’inin çoğunlukla katıldığı, 31’inin orta düzeyde katıldığı görülmektedir.

Çizelge 57. Öğrencilerin 'Okumakta Olduğum Okulu Lisenin Devamı Gibi Algılıyorum.' Görüşüne Katılma Durumlarının Üniversitelere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde 28	EGE ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Hiç Katılmıyorum	82	36.1	53	26.4	135	31.5
Çoğunlukla Katılmıyorum	22	9.7	28	13.9	50	11.7
Orta Düzeyde Katılıyorum	38	16.7	33	16.4	71	16.6
Çoğunlukla Katılıyorum	29	12.8	36	17.9	65	15.2
Kesinlikle Katılıyorum	56	24.2	51	25.4	107	25.0

Bu maddeye verilen yanıtlar hiç katılmıyorum ve kesinlikle katılıyorum seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır. Ege üniversitesi meslek yüksekokulları öğrencilerinin %36.1'i (82) hiç katılmamakta, %24.2'si (56) kesinlikle katılmakta, %16.7'si (38) orta düzeyde katılmakta, %12.8'i (29) çoğunlukla katılmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi meslek yüksekokullarının öğrencilerinin % 26.4'ü (53) hiç katılmamakta, %25.4'ü (51) kesinlikle katılmakta, %17.4'ü (36) çoğunlukla katılmakta, % 16.4'ü (33) orta düzeyde katılmakta, %13.9'u (28) çoğunlukla katılmamaktadır.

**Öğrencilerin Sınavsız Geçiş Uygulamasına İlişkin
Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına İlişkin
Bulgular**

Öğrencilerin Okudukları Üniversite Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Araştırmanın yapıldığı üniversiteler açısından puan ortalamaları incelendiğinde, Ege üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X}=90.37$), Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerine ($\bar{X}=90.32$) göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu ortalama farkının anlamlı olup olmadığını anlamak için t testi yapılmış, ancak alınan sonuç $p>0.05$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirildiğinde manidar bir farklılık göstermemektedir.

Çizelge 58. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Okudukları Üniversite Değişkenine Göre T- Testi Sonuçları

MYO	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
EGE	227	90.37	11.58	426	.041	.968
DEÜ	201	90.32	14.12			

Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türü ile Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Öğrencilerin mezun oldukları okullar açısından incelediğimizde en yüksek ortalama Çok Programlı Lise Mezunları, en düşük ortalama ise Anadolu Ticaret ve Turizm Lisesi mezunlarının olduğu görülmektedir.

Çizelge 59. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Mezun Olunan Okul Türü	N	\bar{X}	SS
Anadolu Teknik L.	12	84.50	14.08
Anadolu Meslek L.	125	90.09	13.48
Teknik Lise	17	89.94	13.45
End. Meslek Lisesi	144	91.62	13.45
Anadolu Tic. Tur.	11	82.18	10.61
Ticaret Lisesi	64	90.59	11.20
Kız Meslek Lisesi	52	90.11	10.76
Çok Programlı Lise	3	94.33	12.70

Öğrencilerin mezun oldukları okul türlerine göre değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 60. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1443.843	7	206.263	1.259	.269
Gruplar içi	68787.587	420	163.780		
Toplam	70231.430	427			

Cinsiyet Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri açısından puan ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin (\bar{X} =90.35), bayan öğrencilere (\bar{X} =90.35) göre ortalamalarının biraz yüksek çıkmasına rağmen, yapılan t-testi sonucuna göre her iki grup arasında manidar bir farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 61. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Cinsiyet Değişkenine Göre T- Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Bayan	220	90.3500	12.06	426	.001	.999
Erkek	208	90.3510	13.61			

Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarının öğrencilerin görüşleri üzerinde bir etkisi olup olmadığını anlamak için, anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin puan ortalamalarına bakıldığında annesi çalışan öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 91.31$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Aradaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmış ancak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 62. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre T- Testi Sonuçları

Anne çalışma	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Ev Hanımı	312	89.99	12.62	426	.953	.341
Çalışan	116	91.31	13.34			

Öğrencilerin Babalarının Mesleği İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Çizelge 58'de görüldüğü üzere baba mesleği açısından en yüksek ortalama memur grubuna ait iken en düşük ortalama esnaf grubuna aittir. Burada diğerleri seçeneğinin fazla işaretlenmiş olmasının nedeni öğrencilerin babalarının emekli olmasından kaynaklanmaktadır.

Çizelge 63. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Mesleği Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Baba Mesleği	N	\bar{X}	SS
İşsiz	18	90.00	9.8
Memur	75	91.76	14.05
İşçi	116	90.39	13.37
Serbest	55	89.58	13.47
Esnaf	30	88.96	13.72
Diğerleri	134	90.19	11.60

Analiz sonuçları öğrencilerin babalarının mesleği ile sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili görüşleri bakımından anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir ($p=.916$, $p>0.05$). Baba mesleği öğrencilerin görüşlerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Çizelge 64. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Mesleği Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	244.688	5	48.938	.295	.916
Gruplar içi	69986.742	422	165.845		
Toplam	70231.430	427			

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Çizelge 59'da baba eğitimi açısından puan ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalamanın lise mezunu, en düşük ortalamanın ise okur yazar olmayan grupta olduğu görülmektedir.

Çizelge65. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS
Okur- yazar değil	15	89.40	11.93
ilkokul	172	90.82	11.81
Ortaokul	97	89.45	13.10
Lise	103	90.86	14.25
Üniversite	41	89.53	13.22

Çizelge 60'da görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının eğitim durumu ve sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili görüşleri bakımından anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=.892$, $p>0.05$). Babanın eğitim durumu öğrencilerin görüşlerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Çizelge 66. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	184.729	4	46.182	.279	.892
Gruplar içi	70046.701	423	165.595		
Toplam	70231.430	427			

Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Anne eğitimi açısından incelendiğinde en yüksek ortalamanın okur – yazar olmayan gruba ait olduğu görülmektedir. En düşük ortalama ise ortaokul mezunları olan gruptur.

Çizelge 67. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Anne Eğitim	N	\bar{X}	SS
Okur- yazar değil	27	91.74	15.01
ilkokul	226	90.73	12.92
Ortaokul	66	87.36	12.12
Lise	85	91.41	12.82
Üniversite	24	89.58	10.62

Çizelge 61’de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili görüşleri bakımından anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=.312$, $p>0.05$). Annenin eğitim durumu öğrencilerin görüşlerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Çizelge 68. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Annelerinin Eğitimi Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	784.953	4	196.238	1.195	.312
Gruplar içi	69446.477	423	164.176		
Toplam	70231.430	427			

Öğrencilerin Aile Geliri Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Öğrencilerin aile geliri incelendiğinde en yüksek ortalamanın 2001YTL ve üstü grubuna ait olduğu, en düşük ortalamanın ise $\bar{X} = 88.30$ ile geliri 1500 – 2000 YTL arasında olan gruba ait olduğu görülmektedir.

Çizelge 69. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Aile Geliri	N	\bar{X}	SS
500 YTL den az	104	91.00	12.23
501-1000 YTL	186	90.00	13.96
1001-1500YTL	98	90.44	11.38
1501-2000YTL	26	88.30	11.65
2001YTL ve üstü	14	91.85	13.96

Öğrencilerin aile geliri ile anketi değerlendirmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Çizelge 70. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	196.083	4	49.021	.296	.880
Gruplar içi	70035.347	423	165.568		
Toplam	70231.430	427			

Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Ortaöğretimde yıl kaybına uğrayan öğrencilerin ortalaması ilköğretimde yıl kaybı olan öğrencilerin ortalamasına göre daha yüksektir. Yıl kaybı olmayan öğrencilerin ortalaması ise diğerlerine göre düşük olarak bulunmuştur.

Çizelge 71. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Yıl Kaybı	N	\bar{X}	SS
İlköğretimde	45	90.13	11.24
Orta Öğretimde	69	92.71	14.15
Yıl Kaybı Yok	314	89.86	12.71

Yıl kaybına uğrayan öğrencilerin değerlendirmesi ile yıl kaybı olmayan öğrencilerin değerlendirmesi arasında manidar bir farklılık bulunamamıştır.

Çizelge72. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Yıl Kaybı Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	460.916	4	230.458	1.404	.247
Gruplar içi	69770.514	423	164.166		
Toplam	70231.430	427			

Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Anketi cevaplayan öğrencilerden ÖSS'ye katılanların, katılmayan öğrencilere göre sınavsız geçiş uygulamasına daha olumsuz bakacakları düşünülmüş olmasına karşın, ÖSS'ye katılmayan öğrencilerin ortalaması (\bar{X} =91.75) katılan öğrencilerin ortalamasından(\bar{X} =90.60) daha yüksek

çıkıştır. İki grup arasında manidar bir fark olup olmadığı belirlenmek için t-testi yapılmış, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 73. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin ÖSS'ye Katılma Durumuna İlişkin T- Testi Sonuçları

ÖSS katılma durumu	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Evet	355	90.06	12.84	426	1.02	.305
Hayır	73	91.75	12.69			

Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumu İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

ÖSS'ye hazırlanmayan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=90.71$) ÖSS'ye hazırlanan öğrencilerin ortalamalarından ($\bar{X} = 89.71$) daha yüksek olmasına karşın, t-testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 74. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin ÖSS'ye Hazırlanma Durumlarına İlişkin T- Testi Sonuçları

ÖSS hazırlanma durumu	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Evet	160	89.71	12.03	426	.787	.432
Hayır	268	90.72	13.28			

Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Buldukları Yıl Değişkeni İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Meslek Yüksekokulu 2 yıl süreli bir okul olması nedeniyle bir ve ikinci yılı olan öğrencilerin normal süresince okulda olduğu kabul edilmiştir. Üç, dört ve beş yıldır okulda bulunan öğrenciler okulu normal süresinden uzatmış olarak kabul edilmiştir.Okulu normal süresinden uzatan öğrencilerin görüşlerinin diğer öğrencilere göre daha olumsuz olması beklenmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre okulda normal süresinde bulunan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 91.19$), diğer grubun ortalamasına ($\bar{X} = 88.02$) göre daha yüksek çıkmıştır. Her iki grup arasındaki farkın manidar olup olmadığını ölçmek için t-testi yapılmış, öğrencilerin okulda bulunuş yıllarına göre sınavsız geçiş uygulamasını değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur

Çizelge 75. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Meslek Yüksekokulu'nda Buldukları Yıl Değişkenine Göre İlişkin T-Testi Sonuçları

Kaçıncı yıl	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
1-2	314	91.19	12.92	426	2.270	.024
3-5	114	88.02	12.30			

Öğrencilerin Çalışma Durumları İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Staj haricinde bir işte çalışmayan öğrencilerin ortalaması ($x=90.44$) bir işte çalışan öğrencilere ($\bar{X} = 90.03$) göre yüksek olmasına karşın her iki grubun görüşleri arasında manidar bir fark bulunamamıştır.

Çizelge 76. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Çalışma Durumlarına İlişkin T- Testi Sonuçları

Çalışma durumu	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Evet	103	90.03	14.19	426	.228	.778
Hayır	325	90.44	12.38			

Öğrencilerin Çalıştığı İşin Niteliği İle Anketin Toplam Puan Ortalamaları

Öğrencilerin çalıştığı işlerin branşları ile ilgili olması durumu vasıflı iş olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin okudukları alan dışında, garsonluk, ofis boy gibi işlerde çalışmaları durumunda ise vasıfsız iş olarak kabul edilmiştir. Vasıfsız işlerde çalışan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 91.00$),vasıfsız işlerde

çalışan öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X} = 88.93$) yüksek bulunmuştur. Ancak aralarındaki fark manidar bulunmamıştır.

Çizelge 77. Anketin Toplam Puan Ortalamaları İle Öğrencilerin Çalıştığı İşin Niteliği Değişkenine İlişkin T- Testi Sonuçları

İşin niteliği	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Vasıfsız	55	91.00	11.18	465	.734	.465
Vasıflı	48	88.93	17.06			

Yorum

Meslek yüksekokulu öğrencileri meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasını nasıl değerlendirmektedirler?

Araştırmanın temel amacı ve konusu bu soruya dayanmaktadır. Sınavsız geçiş uygulaması 2001 yılında başladığından bu güne kadar bir çok olumlu ve olumsuz eleştiri almıştır. Kimi çevreler sınavsız geçiş uygulamasını mesleki ve teknik eğitim ortaöğretim öğrencileri için bulunmaz fırsat olduğunu savunurken, kimi çevreler ise sınavsız geçiş uygulamasının yalnızca öğrencilerin geleceklerini değil, Türkiye'nin geleceğini de olumsuz etkileyeceğini savunmaktalar. Uygulamaya karşı gelişen olumlu ve olumsuz eleştiriler konuyla ilgili araştırmaların yapılmasını gerekli kılmıştır. Yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu sınavsız geçiş uygulamasından önce sınavla yerleşen ve uygulamayla birlikte sınavsız yerleşen öğrencilerin ders başarı ortalamalarını karşılaştırmış, daha çok meslek yüksekokullarda görev yapan öğretim görevlilerinin görüşlerine dayandırılmıştır. Birkaç araştırma da hem öğrencilerin hem de öğretim görevlilerinin görüşleri alınarak karşılaştırmalar gidilmiş ancak genellikle iki yıllık meslek yüksekokullarının eğitim niteliği ve niceliği üzerinde durulmuştur.

Anketin birinci maddesinde 'sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki teknik eğitimde yüksek öğrenim gören öğrenci sayısı artacaktır' ifadesi verilmiştir. Öğrencilerin % 60'ından fazlası bu ifadeye katılmıştır ($\bar{X} = 4.04$). Elde edilen bulgu şu şekilde yorumlanabilir; 2001 yılından itibaren uygulamaya konan meslek liselerinden meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulamasıyla meslek lisesi mezunlarının büyük bir çoğunluğu iki yıllık yükseköğrenim görme şansına erişmiştir. Meslek lisesi mezunlarının yıllardan beri ÖSS'de genel lise mezunlarına göre daha şanssız bir grup olduğu bilinmektedir. 1999 yılında öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminde yapılan değişiklikle öğrencilerin orta öğretim başarı puanlarının çarpıldığı katsayılar değiştirilmiştir. Bir meslek lisesi mezunu kendi alanıyla ilgili öğretmenlik bölümlerini tercih ettiğinde orta öğretim başarı puanı 0.8 kat sayısı ile çarpılmakta, mühendislik bölümlerini tercih ettiğinde orta öğretim başarı puanı

0.3 kat sayısı ile çarpılmakta ve kendi alanı ile ilgili olsa dahi mühendislik bölümlerine yerleşmesi mümkün olmamaktadır. Katsayı uygulaması nedeniyle yükseköğretim programlarına yerleşen meslek lisesi mezunu sayısı gittikçe azalırken alternatif bir formül olarak sınavsız geçiş uygulaması başlatılmış, meslek yüksekokullarının kontenjanları artırılarak yükseköğretim programlarına yerleşen meslek lisesi mezunlarının sayısının artması da gerçekleşmiştir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak iki yıllık meslek yüksekokullarına yerleşmiş olmaları kendi istekleri doğrultusunda mı yoksa var olan durumun gerektirdiği bir zorunluluk mu olduğu sorusu akla gelmektedir. Anketin 22. maddesinde 'sınavsız geçiş olmasaydı yine de meslek yüksekokuluna gelmeyi tercih ederdim' ifadesi verilerek bu durum sınanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin % 46'sı katılmamakta, %21'i orta düzeyde katılmaktadır ($\bar{X}=2.7$). Özellikle Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokulu öğrencileri bu maddeye daha olumsuz bakmışlardır, bunun nedeni Ege Üniversitesi'ne bağlı meslek yüksekokullarından örnekleme giren öğrencilerin %40'ının Anadolu Meslek Lisesi mezunu olması ve daha yüksek düzeyde yükseköğretim beklentilerinin olduğu düşünülmektedir.

Anketin 20. maddesi 'sınavsız geçiş ile meslek yüksekokuluna gelmiş olmak yükseköğretim ile ilgili beklentilerimi tamamen karşıladı' ifadesini içermektedir. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin %36.2'si ifadeye katılmamakta, %27.6'sı orta düzeyde katıldığını belirtmektedir ($\bar{X}=2.9$). Anketin 4. maddesinde 'Sınavsız geçiş uygulaması öğrencilerin dört yıllık fakültelere olan talebini azaltır.' ifadesi verilmiş, araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin yarısından fazlası bu görüşe katıldığını belirtmiştir ($\bar{X}=3.3$). Her iki maddeye alınan yanıtlar birbiriyle çelişiyor gibi görünse de meslek lisesi öğrencilerinin ÖSS'de ki başarıları dikkate alındığında çelişki kalkmaktadır. Öğrencilerin iki yıllık meslek yüksekokullarına yerleşerek yükseköğretim ile ilgili beklentilerinin tamamen karşılanmamasıyla beraber dört yıllık fakülteleri talep etmenin de mevcut sistem de yersiz kaldığının farkında oldukları söylenebilir.

Anketin 24. maddesinde 'sınavsız geçiş uygulamasından yararlanmamın en önemli sebebi dikey geçiş sınavı ile dört yıllık bir yüksek öğretim programına geçebilme olanağıdır' ifadesi yer almaktadır. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin %80'i ifadeye katılmaktadır ($\bar{X}=3.6$). Anketin 23.maddesi olan 'ÖSS'de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim' ifadesine öğrencilerin %70'inden fazlası katılmıştır ($\bar{X}=3.7$). Görülüyor ki araştırmaya katılan öğrenciler, ÖSS'de katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yükseköğretim programına girebileceklerini düşünmekte. Bu durumda mevcut sistemde dört yıllık bir yükseköğretim programına girebilmek için alternatif yollar aramakta oldukları söylenebilir. Orta öğretim çağındaki gençler ve aileleri gelecekle ilgili planlarını bir üniversite diplomasına sahip olmaya yönelik olarak yapmaktalar. Ülkemizde mesleğe yöneltme ve rehberlik sisteminde yetersizlikler sürmektedir (Eğitimsen, 2004). Öğrenciler başarı durumları, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilememekte bunun yerine öğrenci seçme sisteminde bir takım formüllerle yönlendirme çalışmaları sürmektedir.

Öğrenciler için üniversiteye gitmek yalnızca bir meslek seçimi olarak görülmemelidir. Bir çok lise öğrencisinin üniversiteye gitmeyi, kişisel başarılarının ve büyümenin bir göstergesi, aile çevresinden uzaklaşarak daha özgür ve sosyal aktiviteleri yoğun ortamlarda bulunmak için fırsat olarak gördükleri düşünülerek, ankette bu düşünceyi sınamak için 26. ve 27. maddeler hazırlanmıştır.

Anketin 26. maddesinde 'sınavsız geçiş uygulamasından üniversite ortamını yaşamak için yararlandım' ifadesi yer almaktadır. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin %60'ından fazlası ifadeye katılmamaktadır ($\bar{X}=2.3$). Anketin 27. maddesi ise 'sınavsız geçiş uygulamasından üniversiteye giderek aile çevremden uzaklaşabilmek için yararlandım' ifadesini içermektedir. Öğrencilerin %80'i bu maddeye katılmamaktadır ($\bar{X}=1.8$). Bulgular yorumlanırken sınavsız geçiş uygulamasının öncelikleri göz önünde alınmalıdır. Sınavsız geçiş uygulamasında, öğrencilerin yerleştirme öncelikleri orta öğretim başarı puanı, mezuniyet yılı, mezun olunan METEB gibi şartlara uygun olması gerekmektedir. Başka bir deyişle

meslek lisesi mezunları , mezun oldukları mesleki teknik eğitim bölgesinde yer alan meslek yüksekokullarını tercih ettiklerinde öncelikle yerleştirilebilmektedirler.

Anketin 5. maddesinde 'sınavsız geçiş uygulaması ile ÖSS'de başarı sağlayamayacak öğrenciler de yüksek öğretim görme olanağı kazanır' ifadesi yer almaktadır. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin %70'inden fazlası ifadeye katılmaktadır ($\bar{X}=3.8$). Anketin 9. maddesinde yer alan 'sınavsız geçiş yapan öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler arasında diploma yada derece farkı bulunmalıdır' ifadesine öğrencilerin yanıtları katılıyorum düzeyinde yoğunlaşmıştır ($\bar{X}=3.2$). Buna karşılık anketin 11. maddesinde yer alan ' sınavsız geçen öğrenciler ile sınavla gelen öğrenciler farklı sınıflarda eğitim görmelidir' ifadesine araştırma kapsamına giren meslek yüksekokulu öğrencilerinin hemen hemen yarısı katılmamaktadır. Bu bulgulardan yararlanarak meslek yüksekokulu öğrencilerinin de ÖSS sınavını kazanacak kadar başarılı olmayan öğrencilerin de meslek yüksekokullarında sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak öğrenim gördüğünü kabul etmekte oldukları söylenebilir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin, sınavla gelen öğrencilerin başarısının bir şekilde takdir edilmesi gerektiğini onayladıkları ancak okulda farklı sınıflarda eğitim görmeyi doğru bulmadıkları görülmektedir.

Anketin 13. maddesi 'Sınavsız geçişle yerleştirilen öğrencilerin bölgesel nitelik taşıması, aynı okullardan gelen öğrenciler arasında gruplaşmalara yol açmaktadır' İfadesi verilmiştir. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin yarısından fazlası ifadeye katılmaktadır. Sınavsız geçiş uygulamasıyla meslek yüksekokuluna yerleştirilen öğrenciler METEB projesi çerçevesinde aynı liseden hatta aynı sınıf arkadaşlarıyla meslek yüksekokullarına gelmektedirler bu durumda öğrencilerin eski arkadaşlarıyla daha samimi ilişkiler geliştirmesine ve okulda gruplaşmalarına yol açtığı söylenebilir. Bu gruplaşmaların, yüksek okula uyumu zorlaştırdığı, öğrencilerin liseden edindiği alışkanlıkları devam ettirmesine zemin hazırladığı, gruplar arasında zaman zaman tartışmalar yaşandığı Dönmez ve Polat'ın 2003 yılında Adana Meslek Yüksekokulu'nda yaptığı araştırma ve

Günel ve Koçak'ın yine 2003 yılında İzmir Meslek Yüksekokulu'nda yaptığı araştırma sonuçlarında da dile getirilmiştir.

Sınavsız geçiş uygulamasıyla ilgili eleştirilerin bir kısmı da, öğrencilerin bir çaba göstermeden yükseköğrenim hakkı kazanmalarının derslere gereken dikkati göstermemelerine, meslek yüksekokulunda ki eğitimi hafife almalarına hatta mesleki teknik eğitim görmekte olan ortaöğretim öğrencilerinin de uygulamadan aynı şekilde olumsuz etkilendikleri yönünde gelmiştir. Bu nedenle anketin 12., 6., ve 8. maddesinde öğrencilerin bu konudaki düşüncelerine ayrılmıştır.

Anketin 12. maddesinde yer alan 'Sınavsız geçiş yapan öğrencilerin gayret sarf etmeden üniversiteye girmeleri derslere yeterli özeni **göstermemelerine** neden olmaktadır' ifadesine öğrencilerin %50'sinden fazlası katılmaktadır ($\bar{X}=3.5$). Görülüyor ki araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin büyük bir kısmı da eleştirilere katılmaktadır. Anketin 8. maddesinde verilen 'Öğrenciler sınavsız geçiş olanağı nedeniyle MYO eğitimini ciddiye **almamaktadır**' ifadesinde de aynı sonuçlar alınmıştır ($\bar{X}=3.5$). Öğrenciler 'sınavsız geçiş uygulaması mesleki orta öğretimdeki öğrencilerin başarı düzeylerinin düşmesine neden olmaktadır' ifadesine de büyük bir çoğunlukla katılmaktadırlar ($\bar{X}=3.5$). Gerek mesleki orta öğretim öğrencilerinin gerekse meslek yüksekokulu öğrencilerinin ders başarılarının düşüklüğü yalnızca sınavsız geçiş uygulamasına bağlamak çok da doğru olmayacaktır. Orta öğretim sınıf geçme sisteminde sınıfta kalmanın neredeyse imkansız hale gelmesi gibi bir çok etken olabilir ancak bu araştırma da konuyla ilgili farklı yorumlar yapabilmek için yeterli bulgu bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan 428 meslek yüksekokulu öğrencisinden 114'ü sınıf tekrarı yapmıştır. Bu bulguda öğrencilerin akademik başarılarının genellikle düşük olduğunu destekler görünmektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencileri Meslek yüksekokullarına sınavsız yerleşebilmelerine imkan veren meslek lisesi öğrencisi olma durumundan hangi düzeyde memnuluk duymaktalar?

Ankette 'liseye yeniden başlama imkânım olsaydı yine meslek lisesini tercih ederdim' ifadesi verilerek öğrencilerin lise tercihinden hangi düzeyde memnuluk duydukları sınınamak istenmiştir. Araştırmaya katılan 428 meslek yüksekokulu öğrencisinden 163'ü ifadeye hiç katılmamakta iken kesinlikle katılan öğrencilerin sayısı 143'tür ($\bar{X} = 2.9$). Öğrencilerin neredeyse yarısı meslek lisesinde okumuş olmaktan memnun değilken, diğer yarısı tam tersini düşünmektedir.

Anketin 18. maddesinde 'meslek lisesine gitmemiş olsaydım dört yıllık bir yüksek öğretim programını kazanabilirdim' ifadesi verilmiş, öğrencilerin %60'ından fazlası ifadeye katıldığını belirtmiştir ($\bar{X} = 3.6$). Bulgular gösteriyor ki, meslek yüksekokulu öğrencileri meslek lisesine gitmemiş olsalardı dört yıllık bir yükseköğretim programına yerleşebileceklerini düşünmekte ve belki de bu yüzden meslek lisesi öğrencisi olmaktan memnuniyet duymamaktalar. Diğer yandan, ÖSS'de başarılı olamama durumunda açıkta kalmayarak iki yıllık da olsa bir yükseköğretim programını kazanmış olmaktan dolayı meslek lisesi öğrencisi olmaktan memnuniyet duyanlar olabilir. Bu maddeye olumlu ve olumsuz cevap verenlerin akademik başarıları bir gösterge olabileceği düşünülerek meslek yüksekokulundan iki yıl da mezun olamayan öğrencilerle, okulun ilk yada ikinci yılında bulunan öğrencilerin anketi nasıl değerlendirdikleri karşılaştırılmıştır. Meslek yüksekokulunu normal sürede bitiremeyen öğrencilerin anketin geneline daha olumsuz baktıkları görülmektedir. Bunun nedeni sınavsız geçiş uygulamasıyla iki yıllık yükseköğretim programına kolaylıkla hak kazanmaları ancak programdan aynı kolaylıkla mezun olamamanın yarattığı hayal kırıklığı olabilir.

Meslek yüksekokulu öğrencileri aldıkları eğitimle ilişkili olarak mesleki bilgi ve becerilerine ne kadar güven duymaktalar?

Anketin 14. maddesinde verilen 'meslek yüksekokulu mezunu öğrencilerin kazandıkları mesleki bilgi ve beceri kolaylıkla işe girmeleri için yeterlidir' ifadesine alınan yanıtlar katılıyorum düzeyinde yoğunlaşmaktadır ($\bar{X} = 3.2$). Anketin 19. maddesinde 'Meslek yüksekokulunda mesleğimin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanabilmekteyim' ifadesine alınan yanıtlar da katılıyorum düzeyinde yoğunlaşmaktadır ($\bar{X} = 3.4$). Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencileri okulda aldıkları eğitimin yararına inandıkları, bu eğitimin iş bulmada kendilerine faydalı olacağını düşündükleri söylenebilir. Bu nokta da anketin 2. maddesinde verilen 'sınavsız geçiş uygulaması ile mesleki ve teknik eğitim mezunları kendi alanlarında daha iyi eğitim alma olanağı kazanır' ifadesine alınan yanıtlar incelenmelidir. Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencilerinin yarısından fazlası ifadeye katılmaktadır ($\bar{X} = 3.4$). Meslek lisesi mezunlarının yükseköğrenimle ilgili beklenti düzeylerinin düşük olduğu, öğrencilerin bir çoğunun ÖSS'de başarılı olamadıkları düşünülürse, sınavsız geçiş uygulaması meslek lisesi mezunlarının kendi alanlarında daha iyi eğitim almak için önemli bir alternatif olarak görülmektedir.

Anketin 7. maddesinde 'sınavsız geçiş uygulaması ile iş hayatının ihtiyacı olan nitelikli ara insan gücü yetiştirilmiş olacaktır' ifadesi verilmiş , öğrencilerin % 70'i ifadeye katılmıştır ($\bar{X} = 3.5$). Araştırmaya katılan meslek yüksekokulu öğrencileri aldıkları eğitimin yararlı olduğuna, iş hayatının gerektirdiği nitelikleri taşıdıklarına inandıkları görülüyor.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınavsız geçiş uygulamasının kriterleri ve devamı hakkında ki görüşleri nelerdir?

Sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak meslek yüksekokullarına yerleşen öğrencilerin uygulamanın devamı ve kriterleri hakkında ki düşüncelerini belirlemek için ankete 15. ve 10. maddeler hazırlanmıştır.

Anketin 15.maddesinde 'meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması kriterleri değiştirilmeden devam etmelidir' ifadesi verilmiş, öğrencilerin %40'ından fazlası ifadeye katılmıştır ($\bar{X} = 2.8$). Anketin 10. maddesinde verilen 'meslek yüksekokullarına sınavsız geçişte bir baraj sistemi konmalıdır' ifadesine öğrencilerin %70'i katılmıştır ($\bar{X} = 3.9$). Sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak meslek yüksekokullarına yerleşen öğrenciler uygulamanın kriterlerinin değişmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Sınavsız geçiş uygulaması ile ilgili araştırmalar meslek yüksekokulu öğrencilerinin niteliğinin düşük olduğunu, meslek yüksekokulunda görev yapan öğretim görevlilerinin durumdan memnun olmadığını, uygulamanın meslek yüksekokullarının toplumdaki prestijini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Öğrencilerin de eğitim – öğretim ortamında bu durumdan şikayetçi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri İle Değerlendirmeleri Arasındaki Farklılaşma

Araştırmaya katılan öğrencilerin ' Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulamasının Değerlendirilmesi' anketine verdikleri yanıtlar değerlendirilmiş, ankete verilen yanıtların toplam puanı ile öğrenci bilgilerine ilişkin değişkenler arasında manidar bir fark olup, olmadığını anlamak için t ve f testi yapılmıştır.

Anketin toplam puan ortalamaları ile öğrencilerin meslek yüksekokulu'nda buldukları yıl değişkenine göre t-testi sonuçları manidar çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okulda normal süresinde bulunan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 91.19$), diğer grubun ortalamasına ($\bar{X} = 88.02$) göre daha yüksek çıkmıştır. Her iki grup arasındaki farkın manidar olup olmadığını ölçmek için t-testi yapılmış, öğrencilerin okulda bulunış yıllarına göre sınavsız geçiş uygulamasını değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık öğrencilerin ilk yıllarında sınavsız geçtikleri için duydukları memnunluk ve ortaöğretim de olduğu gibi eğitimlerini de kolaylıkla tamamlayacakları beklentisinin ileriki yıllarda hayal kırıklığına dönüşmesinden

kaynaklanabilir. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar da bu yöndedir.

Mesleki Ortaöğretim Kurumlarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişle Yerleşen Öğrencilerin Genel Profili

Araştırma kapsamına giren meslek yüksekokulu öğrencilerinin anne ve baba eğitim durumlarına, anne ve babalarının mesleklerine, aile gelirlerine bakarak öğrencilerin genel profili hakkında bir fikir edinilmeye çalışılmıştır. Genelde annelerinin ev hanımı, babaların çoğu emekli olmak üzere işçi, serbest meslek ve memur çocuklarından oluşan öğrencilerin aile gelir seviyesi de düşüktür. Görülüyor ki ülkemiz de mesleki teknik eğitime yönlendirilen öğrencilerin çoğunluğu sosyo–ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarıdır. Bu çocuklar özel okullara gitmek yada özel ders almak gibi imkanlara sahip olmadıkları gibi kendi alanlarında ki mühendisliklere ve diğer bölümlere girebilmeleri de neredeyse imkansızdır. Ancak sınavsız geçiş ile meslek yüksekokullarına yerleşen öğrenciler okulda gördükleri eğitimin iş bulmada kolaylık sağlayacağını düşünmektedir bu durum da öğrencilerin yetiştikleri aile çevresinin sosyo – ekonomik düzeyi öğrencilerin beklenti düzeyleri ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Sınavsız Geçiş Uygulamasının ÖSS'ye Hazırlanma Ve Katılma Durumuna İlişkin Amaçlarına Ulaşma Durumu

Sınavsız geçiş uygulamasının başlıca amaçlarından biri meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanmak için gereken maddi ve manevi baskıdan kurtulmasıdır. Böylece öğrenciler mesleki ve teknik alanda yükseköğrenim görerek dört yıllık fakültelere talepleri azalacağı ön görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %82.9'u ÖSS'ye katılmış, öğrencilerin yarıya yakını da tüm maddi imkansızlıklarına rağmen ÖSS'ye hazırlanmak için ya dershaneye gitmiş yada özel ders almıştır. Ayrıca öğrenciler sınavsız geçiş uygulamasının yükseköğretimle ilgili beklentilerini

tamamen karşılamadığını belirtmişlerdir. Bu durumda uygulamanın kaynakları etkin ve verimli kullanma amacından da uzaklaştığını söylemek mümkündür.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

İzmir ilinde yer alan meslek yüksekokullarında sınavsız geçişten yararlanan öğrencilerle yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Sınavsız geçiş uygulamasından yararlanarak meslek yüksekokullarına sınavsız yerleşen öğrencilerin anneleri ev hanımı, babaları emekli,işçi ve memur olmak üzere aile gelir seviyeleri düşüktür.

Sınavsız Geçiş uygulaması ile meslek yüksekokullarına yerleşen öğrenciler, uygulama ile meslek lisesi mezunlarının yüksek öğrenim görme şanslarının arttığına ve kendi alanlarında daha iyi eğitim alma olanağı bulduklarına inanmaktadırlar. Meslek yüksekokullarının iş dünyasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirme işlevini gerçekleştirdiği ve bu eğitimin kazandırdığı mesleki bilgi ve becerilerin işe girmede kolaylık sağlayacağını düşünmektedirler.

Sınavsız geçiş uygulaması ile ÖSS’de başarı sağlayamayacak öğrencilerin de yüksek öğretim görme olanağı kazandığı ve bu nedenle uygulamanın öğrencilerin hem orta öğretim de hem de yüksek öğretimde akademik başarılarının olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Öğrencilerin %80’inden fazlası ÖSS sınavına katılmıştır. Ekonomik koşullarının iyi olmamasına rağmen öğrencilerin büyük bir bölümü ÖSS’ye hazırlanmış ve sınava girmiştir. Sınavsız geçiş uygulaması öğrencilerin yüksek öğretim beklentilerini karşılamamaktadır.Meslek yüksek okullarında öğrenim olanağı kazanan öğrencilerin umutlarını DGS’na bağlayarak dört yıllık fakülte ve yüksek okullara devam etmeyi hedefledikleri görülmektedir.

Sınavsız geçiş uygulaması olmasaydı öğrencilerin liseden mezun olur olmaz iş hayatına atılmayı düşünmedikleri, katsayı uygulaması olmasaydı dört yıllık bir yüksek öğrenim programı kazanabileceklerini düşündükleri görülmüştür. Öğrencilerin gelecekle ilgili planlarını yükseköğretim üzerine kurdukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakını liseye yeniden başlama şansı olsaydı meslek lisesini tercih etmeyeceğini belirtmiştir. Öğrenciler meslek liselerinde gösterilen eğitimi de meslek yüksekokulu müfredatını izlemek için yetersiz bulmaktadırlar.

Aynı meslek liselerinden mezun olan öğrenciler meslek yüksekokullarında aynı sınıflarda eğitim görmektedirler. Bu durum öğrencilerin gruplaşmalarına ve lisedeki alışkanlık ve davranışların devamına neden olmaktadır.

Öğrenciler sınavsız geçiş uygulaması olmasaydı meslek yüksekokuluna gelmeyi düşünmemektedirler. Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması kriterlerinin geliştirilmesi, meslek yüksekokullarına sınavsız geçişte bir baraj sistemi konması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar dikkate alınarak öneriler getirilmiştir.

Uygulayıcılara Öneriler

Orta öğretim düzeyinde öğrencilerin daha nitelikli yetişmesini sağlayacak önlemler alınmalı, ÖSS'de meslek lisesi mezunlarının mesleki bilgi ve becerileri doğrultusunda sorulara yer vererek en azından kendi alanları ile ilgili mühendislik programlarına yerleşebilmelerine olanak tanınmalıdır.

Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş uygulaması meslek lisesi mezunlarının önlerinde tek seçenek olmamalıdır. Meslek lisesi mezunlarının yüksek öğretimde dört yıllık bölümlere de yerleşebilmelerine olanak sağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

Sınavsız geçiş uygulaması öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanmalarını yeterince önlememekte ancak diğer taraftan meslek lisesi öğrencilerinin

beklentilerini düşürerek akademik başarıyı olumsuz etkilemektedir. ÖSS'de dört yıllık programların önünde oluşan yığılmayı önlemek için sınav sistemini değiştirmenin dışında başka alternatifler aranmalıdır.

Mesleki eğitime sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocukları yönelmektedir. Mesleki eğitim sistemi genel eğitim sistemi ile entegre edilmeli daha nitelikli hale getirilerek geniş çevrelere açılmalı, toplumda her kesimin gerek mesleki eğitime gerekse yüksek öğretime geçişleri esnek hale getirilmelidir.

Araştırmacılara Öneriler

Meslek yüksekokullarından dört yıllık programlara dikey geçiş ile yerleşen öğrencilere yönelik araştırmalar yapılabilir.

Meslek liselerindeki akademik başarı ve bunu etkileyen etmenlere yönelik araştırmalar yapılabilir.

Meslek yüksekokullarındaki akademik başarı ve bunu etkileyen etmenlere yönelik araştırmalar yapılabilir.

Meslek lisesi mezunları ve meslek yüksekokulları mezunlarının iş bulma olanakları, gelir ve kariyer farklarının belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Meslek yüksekokulları mezunlarını izleme araştırması yapılabilir.

Bu araştırmada yer almayan, meslek yüksekokullarının nitelikleri ile öğrencilerinin görüşleri arasındaki ilişkilere yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acır,H.(2005). Mesleki Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi Gazi Üniversitesi,Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Adem,M. (1993). Ulusal Eğitim Politikamız Ve Finansmanı Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları
- Akdağ,M., Akpınar,B. (2000). Endüstri Meslek Liselerindeki Öğrenci Talebinin Azalma Nedenleri, Çağdaş Eğitim Dergisi,267,39-43
- Akdeniz,R.,Aydın,H.(2003). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş;Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir
- Akpınar,B.(2003). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Eğitim Yönetimi Dergisi 33, 11-12
- Aksoy,H.H. (2005). Üniversiteye Giriş Sorunu Bağlamında Toplumsal Yeniden Üretim Mekanizması Olarak Mesleki Teknik Eğitim Abece Eğitim Ve Ekin Dergisi, 226, 18-20
- Alkan,C. (1988). Mesleki Ve Teknik Eğitimin Esasları Ankara, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları
- Alkan,C.,Sezgin,İ.,Doğan,H. (1991). Mesleki Ve Teknik Eğitimin Esasları Ankara, Gazi Üniversitesi Yayınları No: 170
- Ayber,F.(2005). Eğitim Hakkı 4. Demokratik Eğitim Kurultayı1-5 Aralık 2004 Ankara Eğitimsen Yayınları Cilt 1.
- Balıcı.A.(2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem,Teknik Ve İlkeler Ankara, Pegem A Yayıncılık3.Baskı
- Balcı,S.,Kavak,Ş. (1996). Meslek Yüksekokullarının Mevcut Durumu Ve Yeniden Yapılanma Üzerine Bir Model Önerisi 21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Konulu

Uluslar Arası Sempozyum 22-23 Mayıs 1996 Çankırı: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Bedük,A.D.(1996). Meslek Yüksekokullarının Problemleri Ve Yeniden Yapılanma Gereği 21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Konulu Uluslar Arası Sempozyum 22-23 Mayıs 1996 Çankırı: Ankara Üniversitesi Yayınları

Bircan,İ.(1999). Türkiye'de Eğitim İstihdam İlişkileri(Durum,Sorunlar,21.Yüzyıl İçin Öneriler) Eğitimde Yansımalar V- '1.Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu 25- 27 Kasım 1999 Tekışık Yayıncılık, Ankara

Doğan,E.(2002). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Academyplus Yayınları,Ankara,2002

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Birinci Beş Yıl 1963-1967, Ankara, Başbakanlık Basımevi,1963

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı İkinci Beş Yıl 1968-1972, Ankara, Başbakanlık Basımevi,1967

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Üçüncü Beş Yıl 1973- 1977, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1972

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Dördüncü Beş Yıl 1978 - 1983 Ankara, Başbakanlık Basımevi,1978

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Beşinci Beş Yıl 1984-1989, Ankara, Başbakanlık Basımevi,1983

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Altıncı Beş Yıl 1990-1995, Ankara, Başbakanlık Basımevi,1989

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Yedinci Beş Yıl 1996-2000, Ankara, Başbakanlık Basımevi,1995

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Sekizinci Beş Yıl 2001-2005, Ankara, Başbakanlık Basımevi,2000

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Kalkınma Planı Dokuzuncu Beş Yıl 2006-2010,

Web: [Http://Ekutup.Dpt.Gov.Tr/Plan/İx/9kalkinmaplani.Pdf](http://Ekutup.Dpt.Gov.Tr/Plan/İx/9kalkinmaplani.Pdf) , 15.07.2006

Dönmez,D., Polat,V. (2003). Sınavsız Geçişle Meslek Yüksekokullarına Devam Eden Öğrencilerin Başarı Durumları Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15-17 Ekim 2003 İzmir

Eker,S.(2003). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Öğrenci Başarılarına Etkileri Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü (2006,a).

Web: http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_atl, adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,b) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_aml adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,c) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tl, adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,d) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_eml adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,e) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_cpl adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,f) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_metem adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,g) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_tamem
adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

ETÖGM. (2006,h) Web :

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_yetem
adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

Ergun,M.(1995). Eğitim sosyolojisine giriş Ankara: Ocak yay. 1995

Ertürk,S. (1979) .Eğitimde Program Geliştirme Meteksan A.Ş. Ankara 1979

Eğitimsen (2005). Mesleki Ve Teknik Eğitim 4.Demokratik Eğitim Kurultayı
Eğitim Hakkı 2.Cilt Eğitimsen Yayınları Ankara Mart 2005

Gezer,İ.,Özcan,M.,Yağmurlu,M.N.(2003). Meslek Yüksekokullarının Yüksek
Öğretimdeki Yeri , Önemi Ve Sorunları Ege Meslek
Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15-
17 Ekim 2003 İzmir

Günel,S.,Koçak,N.(2003). Meslek Yüksekokullu Öğrencilerinde Sınavsız
Geçiş Sonrası Ortaya Çıkan Yapısal Değişimin İlk
Değerlendirmesi Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek
Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir

Gürbüz,R. (2001). Meslek Yüksekokulları İçin Ödevler Ve Fırsatlar Çankırı:
Ankara Üniversitesi Yayınları

Henden,R.,Tunç,A. (2005). Mesleki Teknik Öğretimde Sınavsız Geçiş
Uygulamaları Milli Eğitim Dergisi, 165,59-60

Hesapçioğlu,M.,Özcan,H.(1995). Türkiye'de Eğitim Finansmanı Ve Özel
Okullar Sorunu Eğitim Bilimleri Dergisi 5,Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları,İstanbul

Hızlan,D.(1997). Okul Sanayi İlişkileri İnkilap Yayınevi, İstanbul

İşgören,Ç.,N.(2001) Meslek Yüksekokullarına Dikey Geçişin Yeri Marmara
Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu 1. Ulusal
Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 18 -19 Ekim 2001 İstanbul

- Kaya,A., Aykan,E.,Kaya,Y.(2003). Mesleki Teknik Eğitimde Meslek Yüksekokullarının Eğitim Sorunları Ve Çözüm Önerileri Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir
- Kaya,F.(2005). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Demografik Yapısı Ve Meslek Yüksekokullarının Etkinliği Üzerine Bir Araştırma Milli Eğitim Dergisi168, 72-73
- Kaya,Y.K.(1984). Kız Teknik Öğretim Kabuk mu Değiştiriyor? Çağdaş Eğitim Dergisi 222,26
- Kaya,Y.,K (1984). B İnsan Yetiştirme Düzenimiz,Politika,Eğitim,Kalkınma Ankara Hacettepe Üniversitesi Sosyal Ve İdari Bilimler Döner Sermayesi Tesisleri
- Kavak,Y. (1992). Meslek Yüksekokulları, Değişim Ve İş Hayatıyla İlişkiler Ankara, Evren Ofset A.Ş.
- Kayır,Ö. (2004). Meslek Liseleri Araştırması 4.Demokratik Eğitim Kurultayı 'Eğitim Hakkı' 1-5 Aralık 2004 2. Cilt Eğitimsen Yayınları
- Kazu,Y.,Demirli,C. (2002). Mesleki Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler Milli Eğitim Dergisi, 155, 11-21
- Kızgın,Y.(2005). Sınavsız Geçiş (Meteb) Sistemi İle Gelen Öğrencilerin Başarılarının İstatistiksel Analizi; Muğla Meslek Yüksekokulu Örneği İş,Güç Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt7,2,120
- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü (2006).
- Web: <http://ktogm.meb.gov.tr/> adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.
- Kocaman,F.,Er,H. (2003). Meslek Yüksekokullarında Sınavsız Geçiş Öncesi Ve Sonrası Öğrenci Profili Trakya Üniversitesi Çorlu Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir

- MEB (1986).Türkiye’de Endüstriyel Teknik Öğretim Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ankara
- MEB (1990). Çıraklık Ve Mesleki Teknik Eğitim Konsey Raporu Ankara
- MEB (1999). Onaltıncı Milli Eğitim Şurası, Esaslar,Kararlar Ankara
- MEB (2001). Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitim Ankara
- MEB (2001). 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, 3308 Sayılı Çıraklık Ve Meslek Eğitim Kanunu, 3797 Sayılı M.E.B.’İN Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun, 4309 Sayılı Sekiz Yıllık Eğitim Kanunu İle 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapan Çerçeve Niteliğindeki 4702 Sayılı Kanun Ve Bu Kanunun Tanıtımına İlişkin Özet Bilgi Ankara; Milli Eğitim Basım Evi
- MEB (2002). Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Uygulama Esasları Ankara
- MEB (2003). Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarını Tanıtım Rehberi, İzmir
- MEB (2003). Milli Eğitim Sayısal Veriler 2002 -2003 Ankara
- MEB Tablolar
- Web:<http://etogm.meb.gov.tr> adresinden 18.07.2006 tarihinde alınmıştır.
- Web: <http://ktogm.meb.gov.tr> adresinden 18.07.2006 tarihinde alınmıştır.
- Web: <http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/istatistik/html> adresinden 24.07.2006 tarihinde alınmıştır.
- Web: <http://tlogm.meb.gov.tr> adresinden 24.07.2006 tarihinde alınmıştır.
- Mesleki ve Teknik Öğretim (1974). 9. Milli Eğitim Şurası, Ankara:Sayı:260
- Mirci,İ.,Saka,Ö., Özhavzalı,M.(2004). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçiş Projesi Hakkında Öğretim Elemanları Ve Öğrencilerin Görüşleri Çağdaş Eğitim Dergisi,308,20
- Öznel,E. (2003). İnceleme Meslek Lisesi Mezunlarına Üniversite Seçme Sınavında Uygulanan Düşük Katsayı Nedeni Ankara

Özsoy,S.(2004). Üniversite Öğrenci Profili : Kavramsal Bir Çözümleme Ve Türkiye'ye İlişkin Bazı Amprik Bulgular Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 4,2,Kasım 2004

Özsoy,S.(2004). Eğitim Hakkı: Kendi Dilini Bulamamış Bir Söylem Eğitim Bilim Toplum 2,6,4-24

Özel İhtisas Raporu (2001). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Ortaöğretim: Genel Eğitim, Meslek Eğitimi, Teknik Eğitim Ankara, Başbakanlık Basımevi,2000

Sezgin,İ.(2004). Ulusal Mesleki Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması MEB- TİSK İşletme Diyalogu Uluslararası Konferansı 4-5 Mayıs 2004 Ankara

Sezgin,İ.(1999). 21.Yy Eşiğinde Türk Mesleki Eğitim Sistemi, Gelişmeler, Sorunlar Ve Çözümler Eğitimde Yansımalar V-21 Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu 25-27 Kasım 1999 Tek Işık Yayıncılık, Ankara

Şimşek,A.(1999). Türkiye'de Mesleki Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması TÜSİAD, İstanbul

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü,

TTÖGM. (2006,a) Web :

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/ticaret_lisesi.htm adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TTÖGM. (2006,b) Web :

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/cok_programli.htm adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TTÖGM. (2006,c) Web :

<http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/metem.htm> adresinden 10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TTÖGM. (2006,d) Web :

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/anadolu_ticaret.htm adresinden

10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TTÖGM. (2006,e) Web :

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/anadolu_otelcilik.htm adresinden

10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TTÖGM. (2006,f) Web :

http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/anadolu_iletisim.htm adresinden

10.07.2006 tarihinde alınmıştır.

TİSK, (2004). MEB – TİSK Eğitim Kurumu İşletme Diyalogu 10.03.2006

Web: // www.tisk.org.tr/ yayınlar adresinden 10.03..2006 tarihinde alınmıştır

Tural,N.,Karakütük,K.(1999). Eğitim Politikası Eğitim Ve Bilim Dergisi,15,82

Ünal,I.,Özsoy,S.(1999). Modern Türkiye'nin Sisypnos Miti:'Eğitimde Fırsat Eşitliği' F.Gök(Ed), 75.Yılda Eğitim İçinde (39-72) İstanbul Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Bilanço '98 Yayın Dizisi

Ünal,S.,Soylu,M., Çınar,A.(2003). Sınavsız Geçiş Sisteminin Öğrenci Beklentilerini Karşılama Düzeyi Ege Meslek Yüksekokulu II:Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu 15- 17 Ekim 2003 İzmir

Ünal,I.,Tural,N.,Aksoy,H.H.(2005). Mesleki Eğitim Ve Yaşam Boyu Eğitim: Ekonomi Politik Bir Değerlendirme Yaşam Boyu Öğrenme Sempozyumu 9-10 Aralık Ankara :Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayını No:4

Varış,F. (1991). Eğitim Bilimine Giriş Ankara

YÖK. (2002). Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçiş Uygulama Esasları. Ağustos 2002 Raporu. 10.03.2006

web: [http:// www.yok.gov.tr./yayinlar/raporlar.](http://www.yok.gov.tr./yayinlar/raporlar) adresinden 10.03.2006 tarihinde alınmıştır

YÖK. (2004,a). Meslek Yüksekokullarının Bugünkü Durumu Ve Mesleki Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi Yayını

YÖK. (2004,b). Meslek Yüksek Okullarının Bu Günkü Durumu Ve Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi.Nisan 2004 Raporu.

Web: [http:// www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar](http://www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar) adresinden 20.07..2006 tarihinde alınmıştır

Yök. (2004,c). Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Yüksek Okullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi. Kasım 2004 Raporu.

Web: [http:// www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar](http://www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar) adresinden 20.07.2006 tarihinde alınmıştır

Yök. (2005). Mesleki Ve Teknik Eğitimin Bu Günkü Durumu.Ağustos 2005 Raporu.

Web: [http:// www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar](http://www.yok.gov.tr./yayınlar/raporlar) adresinden 10.02.2006 tarihinde alınmıştır

Zengingönül,O.(1998). 21.Yüzyıla Doğru Avrupa Birliği'nde Mesleki Teknik Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Ve Türkiye İçin Bir Uyum Ankara Üniversitesi, IVETA Konferansı, Ankara

EKLER